

การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
**MANAGEMENT OF SUMMER NOVICE ORDINATION PROJECT
IN BANGPHLI DISTRICT, SAMUTPRAKARN PROVINCE**

พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมบุญโณ)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

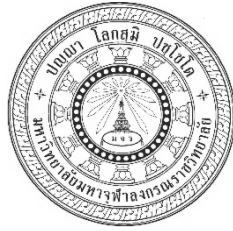
การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมบุญโณ)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**Management of Summer Novice Ordination Project
in Bangphli District, Samutprakarn Province**

Phrakhukittiwitsutthiwat (Sompong Sampunno)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E.2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้ับสารนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(พระสุธีวีรบัณฑิต, ดร.)

ประธานกรรมการ

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

(ดร.ประเสริฐ ธิลาว)

กรรมการ

(พระมหาภคญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

ดร.ประเสริฐ ธิลาว

ประธานกรรมการ

พระมหาภคญา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์)

- ชื่อสารนิพนธ์ : การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
- ชื่อผู้วิจัย : พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมปฺณโณ)
- ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์
- : ดร.ประเสริฐ ธิลา, พธ.บ. (บริหารรัฐกิจ), พธ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์), พธ.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)
 - : พระมหาภุชญา กิตติโสภโณ ผศ.ดร., ป.ธ. ๖, พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)
- วันสำเร็จการศึกษา : ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ๒. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ๓. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ เด็กและเยาวชน ผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๑๖๔ คน ซึ่งเก็บข้อมูลโดยวิธีการแจกแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๐๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๘ รูป/คน เลือกเฉพาะเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๐, S.D. = ๐.๓๔๐$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน ($\bar{x} = ๔.๓๐, S.D. = ๐.๔๒$) ด้านการวางแผนการดำเนินการ ($\bar{x} = ๔.๒๑, S.D. = ๐.๔๙$) ด้านการเตรียมการดำเนินงาน ($\bar{x} = ๔.๑๙, S.D. = ๐.๔๗$) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ ($\bar{x} = ๔.๑๗, S.D. = ๐.๔๗$) ด้านวิธีการฝึกอบรม ($\bar{x} = ๔.๑๕, S.D. = ๐.๔๗$) ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ($\bar{x} = ๓.๙๑, S.D. = ๐.๕๙$) ตามลำดับ

๒. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี อายุ สถานภาพครอบครัว การสนับสนุน ภาระค่าใช้จ่าย ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๓. ปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ๑) ด้านการเตรียมการดำเนินงาน ไม่มีเวลาเตรียมงาน ขาดการประชาสัมพันธ์และวางแผนงาน ๒) ด้านการวางแผนการดำเนินงาน ผู้ปกครองไม่มีส่วนรวมและขาดการประสานงานและไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลอย่างเพียงพอ ๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม ยังขาดความวิชาการที่มีความสามารถในการฝึกอบรมที่ดี ๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ ผู้อบรมเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจในการอบรม ๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน ไม่สามารถติดตามประเมินผลได้ ๖) ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ขาดงบประมาณสนับสนุนมีผู้สนใจน้อยไม่ได้รับความร่วมมือ ดังนั้น ข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ มีการกำหนดวัตถุประสงค์การจัดงานที่ชัดเจน จัดทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ และติดต่อประสานงานกันหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้านการวางแผนการดำเนินงาน การชี้แจงกฎระเบียบ วัตถุประสงค์ของโครงการให้ผู้จะบวชและผู้ปกครองเข้าใจ และเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม มีการประชุมปรึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน จัดหาพระวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในการอบรมกิจกรรม มีการทำวัตร เจริญพระพุทธมนต์ถวายพระราชกุศล มีการติดตามความเปลี่ยนแปลงของผู้เข้ารับการอบรมก่อนและหลังอบรม จัดหางบประมาณจากภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนโครงการ

Research Paper Title : Management of Summer Novice Ordination Project in Bangphli District, Samutprakarn Province

Researcher : Phrakhukittiwitsuttiwat (Sompong Sampunno)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Dr. Prasert Thilao, B.A. (Public Administration)

M.A. (Administration), Ph.D. (Administration)

: Phramaha Krisada Kittisobhano, Asst. Prof. Dr., Pali VI,

B.A. (Buddhist Management), M.A. (Buddhist Management)

Ph.D. (Buddhist Management)

Date of Graduation : March 11, 2019

Abstract

Objectives of this research were to: 1 . study the management of the summer novice ordination project in Bangphli District, Samutprakarn Province, 2 . compare people's opinions of the summer novice ordination project management at Bangphli District, Samutprakarn Province classified by populations data and 3 . study problems, obstacles and recommendations for the management of the summer novice ordination project at Bangphli District, Samutprakarn Province.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research collected data from 194 Samples who were children and youth Participants of the Summer Novice Ordination Project at Bangphli District, Samutprakarn Province by questionnaires with the validity value at 0.805. Statistics used in data analysis included frequency values, percentage values, average values, standard deviations. And statistics of one-way analysis of variance, ANOVA. And the qualitative research collected data from 8 key informants, purposefully selected from experts by face-to-face interviewing with structured in-depth-interview scripts and analyzed data by descriptive interpretation

Findings of the research were as follows:

1 Children and youth who participated in the summer novice ordination project had opinions on the management of summer novice ordination projects at

Bangphli district, Samutprakarn Province, by overall at high level ($\bar{x}=4.10$, S.D. = 0.340) Each aspect of the management was also at high levels accordingly as; 1) The method of measuring and evaluating learners was at high level ($\bar{x}=4.30$, S.D.=0.42), planning of operations were at high levels ($\bar{x}=4.21$, S.D.=0.49) preparation for operation was at high level ($\bar{x}=4.1$, S.D.=0.47), activities for practice was at high level ($\bar{x}=4.17$, S.D.=0.47) training method was at high level ($\bar{x}=4.15$, S.D.=0.47) and he problems, obstacles and suggestions were also at high levels ($\bar{x}=3.91$, S.D.=0.59) respectively

2. The result of the children and youth's opinions comparison towards the management of the summer novice ordination project at Bangphli District, Samutprakarn Province, classified by personal data was found that children and youth who participated in the summer novice ordination project with different educational levels did not have different opinions towards the management of summer novice ordination projects at Bangphli District Samutprakarn Province. Therefore rejecting the set research hypothesis. As for children and youth who participated in the summer novice ordination project with different age, family status, support, burden, expenses had different opinions towards the management of summer novice ordination projects at Bangphli District, Samutprakarn Province at statistically different level at 0.05, therefore accepting the set research hypothesis.

3) Problems and obstacles of the management of the summer novice ordination project at Bangphli District, Samutprakarn Province were that 1) preparation, not enough time for preparation and public relations of the project, 2) planning for operation, parents and guardians did not have participations, lack of coordination, lack of supervisory personnel, 3) training guidelines, lack of able resource persons to conduct the training, 4) practical activities, trainers were not enthusiastic in training, 5) learners assessment and evaluation, operation could not be evaluated and followed-up, 6) problems, obstacles and recommendations, lack of supporting budget, few interested subjects causing the lack of participatory coordination.

Recommendations were that there should be clearly set objectives, public relations and coordination with other related agencies before hand. There should clear explanations of rules and regulations for those children, youth, parents and guardians

who participated in summer ordination project. There should be meeting with all parties concerned for useful opinions, recommendations. Resource persons to conduct the training must be recruited. There should be chanting ceremony for dedicating the merit to the King. There should be monitoring and follow-up the participants before and after ordination. Budget must be allocated form government and private sectors to support the project.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากคณาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านขออนุโมทนาขอบคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต ที่ได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรนี้ขึ้นมา และ คณะกรรมการคณบดีได้แก่ ดร.ประเสริฐ ธิลาว ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ และ พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ, ผศ.ดร. กรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่เมตตาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จได้ด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณประธานการสอบป้องกันสารนิพนธ์ ขอเจริญพรขอบคุณกรรมการสอบป้องกันสารนิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์ให้สมบูรณ์ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาที่ได้ให้ความเมตตาชี้แนะแนวทางในการศึกษาตลอดถึงในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอบคุณเพื่อนนิสิตทุกรูปที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือในด้านการเรียน พร้อมทั้งคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ตลอดถึงให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์ ในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระศรีรัตนเมธี เจ้าคณะอำเภอบางพลี เจ้าอาวาสวัดกิ่งแก้ว จังหวัดสมุทรปราการ และทุกท่านที่ให้ความกรุณาอนุญาตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และให้สัมภาษณ์ ช่วยเหลือเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณพระอาจารย์ทุกรูป คณาจารย์ทุกท่านและเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ให้ความรู้ ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการประสพการณ์ รวมถึงให้ความเมตตา เอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเพื่อนนิสิตทุกรูปที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือในด้านการเรียน พร้อมทั้งคำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ตลอดถึงให้กำลังใจในการทำสารนิพนธ์ ในครั้งนี้และที่ขาดไม่ได้กับผู้ที่มีความอุปถัมภ์ในด้านการศึกษาในครั้งนี้ ขออนุโมทนาขอบคุณทุกท่านที่ให้ความเมตตาในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นรายละเอียดในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ รวมถึงเจ้าตำราที่ผู้วิจัยใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้า

อานิสงส์ใดที่จักพึงบังเกิดจากการทาวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาคุณพระรัตนตรัย คุณบิดา คุณมารดา คุณครูอาจารย์ ผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณท่านผู้ประสานงานข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์ และผู้ใกล้ชิด ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนในทุก ๆ เรื่องจนทำให้ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้รับประโยชน์ ตลอดจนถึงผู้มีอุปการคุณทุกท่านทุกคน

พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมบุญโณ)

มีนาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฒ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ณ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๓
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	๒๓
๒.๓ บริบทพื้นที่การทำวิจัย	๕๐
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๑
๒.๕ กรอบแนวคิด	๕๖
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๐
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๐
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๑
๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย	๖๓
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๖
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๙
๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	๗๐
๔.๒ ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	๗๒
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	๗๙
๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	๙๗
๔.๕ องค์กรความรู้จากการวิจัย	๑๑๓
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๑๔
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๑๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๖
บรรณานุกรม	๑๓๑
ภาคผนวก	๑๓๒
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	ขั้นตอนการดำเนินงานการจัดฝึกอบรม	๔๔
๓.๑	แสดงจำนวนเด็ก เยาวชน และสามเณร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	๖๒
๔.๑	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๐
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม	๗๒
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	๗๓
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินการ	๗๔
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม	๗๕
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	๗๖
๔.๗	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิถีวัดและประเมินผลผู้เรียน	๗๗
๔.๘	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	๗๘
๔.๙	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ	๗๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๐	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของอายุต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม	๘๑
๔.๑๑	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของอายุต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ ด้านการวางแผนการดำเนินการ	๘๒
๔.๑๒	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของอายุต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	๘๓
๔.๑๓	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา	๘๔
๔.๑๔	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสถานภาพครอบครัว	๘๖
๔.๑๕	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านสนับสนุนโครงการ	๘๗
๔.๑๖	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านภาระค่าใช้จ่าย	๘๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๗	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ โดยภาพรวม	๕๐
๔.๑๘	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	๕๑
๔.๑๙	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน	๕๒
๔.๒๐	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	๕๓
๔.๒๑	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน	๕๔
๔.๒๒	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	๕๕
๔.๒๓	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	๕๗
๔.๒๔	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน	๕๘
๔.๒๕	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม	๕๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๒๖	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	๑๐๐
๔.๒๗	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน	๑๐๑
๔.๒๘	ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ	๑๐๒
๔.๒๙	ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	๑๐๔
๔.๓๐	ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	๑๐๔
๔.๓๑	ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวางแผนการดำเนินงาน	๑๐๖
๔.๓๒	ตารางที่ ๔.๓๓ ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวางแผนการดำเนินงาน	๑๐๖
๔.๓๓	ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม	๑๐๘
๔.๓๔	ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม	๑๐๘
๔.๓๕	ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม	๑๑๐

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๓๖	ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม	๑๑๐
๔.๓๗	ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชา สามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธี วัด และประเมินผลผู้เรียน	๑๑๒
๔.๓๘	ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัด และประเมินผลผู้เรียน	๑๑๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๑	แนวความคิดทางการจัดการในสมัยดั้งเดิมหรือยุคคลาสสิก	๒๐
๒	ภาวะการณ์ดำรงอยู่ของมนุษย์	๓๔
๓	โครงการสร้างลักษณะจุดประสงค์ของหลักสูตร	๔๒
๔	การจัดการศึกษาอบรมอย่างเป็นระบบ	๔๓
๕	เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้	๔๘
๖	เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้	๔๙
๗	แผนผังแสดงขั้นตอนการฝึกอบรม	๕๐
๘	ขั้นตอนของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ	๕๑
๙	กรอบแนวความคิดวิจัยเรื่อง	๕๙
๑๐	สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๑๓

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อักษรย่อในสารนิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี/พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนคัมภีร์อรรถกถาบาลี/ภาษาไทย ใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย/มหามกุฏราชวิทยาลัย

การอ้างอิงพระไตรปิฎก จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ เช่น ที.สี. (บาลี) ๘/๒๗๖/๘๗, ที.สี. (ไทย) ๘/๒๗๖/๘๗, หมายถึง ทีฆนิกาย สีลกขณชวคคปลาติ ภาษาบาลี เล่ม ๘ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๘๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๐ ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค ภาษาไทย เล่ม ๘ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๘๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๙

ส่วนคัมภีร์อรรถกถา จะระบุชื่อคัมภีร์ ลำดับเล่ม (ถ้ามี)/หน้า เช่น ที.สี.อ. (บาลี) ๑/๒๗๖/๒๔๐ หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงคลวิสาสินี สีลกขณชวคคอฏฐกถา ภาษาบาลี เล่ม ๑ ข้อ ๒๗๖ หน้า ๒๔๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตามลำดับดังนี้

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

ก. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

คำย่อ	พระวินัยปิฎก	ชื่อคัมภีร์	ภาษา
วิ.ม. (ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.มหา. (ไทย)	= วินัยปิฎก	ภิกขุวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.จ. (ไทย)	= วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.ป. (ไทย)	= วินัยปิฎก	ปริวารวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ปา. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎีกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปณินาสก	(ภาษาไทย)
ส.ส. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ติก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.อฏฐก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ทสก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ. (ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธัมมบท	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ศิลธรรม และปัญหาต่าง ๆ อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ เกิดจากการขาดการดำเนินงานส่งเสริมศีลธรรมอย่างจริงจังและเป็นระบบ โดยเฉพาะสังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมใหม่ ๆ บทบาทและวิถีสังคมไทยเป็นไปตามสถานการณ์บ้านเมือง ปัญหาต่าง ๆ จึงตกอยู่กับเยาวชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โดยปัญหาสำคัญที่กำลังเป็นที่ถกเถียงในสังคมไทยปัจจุบัน คือ ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของคนในชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนไทย ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ของคนทั้งประเทศ ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน เช่น ปัญหาทางพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ปัญหาครอบครัว ปัญหายาเสพติด ปัญหาการมีวสุมอบายมุข ปัญหาทางเพศ ปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรงก้าวร้าว เป็นต้น ที่มาหรือสาเหตุของปัญหาเหล่านี้เกิดมาจากความอ่อนแอทางครอบครัว และความไม่เข้มแข็งของชุมชน การขาดสติสัมปชัญญะ การขาดเหตุผลทางปัญญา การขาดความยับยั้งชั่งใจของเยาวชนเอง การเห็นห่างไม่สนใจหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา การไม่ยึดถือปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ และกฎหมายบ้านเมืองอย่างจริงจัง โดยสาเหตุแห่งความล้มเหลวในการฝึกอบรมขัดเกลาพฤติกรรมของเด็กเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งบางคนก็โทษสถาบันชุมชน สถาบันการศึกษาที่ไม่สามารถทำหน้าที่ได้ดีเพียงพอที่อบรมบ่มเพาะเสริมสร้างพัฒนาการ และวุฒิภาวะของเด็กเยาวชนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม และให้เด็กเยาวชนมีพัฒนาการที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์และสังคม บางทีก็โทษสถาบันศาสนา วัดวาอาราม และพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่สั่งสอนศีลธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนได้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร และคิดเพียงแค่ว่าเยาวชนเป็นวัยแห่งการปรับตัวเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และมีความไวต่อสิ่งแวดล้อม เป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่เปรียบเสมือนไม้อ่อนที่ดัดง่าย แต่ในทางกลับกัน ถ้าคนในสังคมโดยเฉพาะผู้ใหญ่ให้ความเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือแนะนำปรึกษาให้พวกเขาสามารถดำเนินชีวิตอย่างบรรลุลดมุ่งหมายตามที่ตั้งไว้อย่างแท้จริง ดังนั้น หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และการใช้กระบวนการขัดเกลาฝึกอบรมพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดีคนเก่งและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยอาศัยสถาบันศาสนาพระสงฆ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นเร่งด่วนต้องดำเนินการในขณะที่สถาบันทางสังคมและสถาบันการศึกษากำลังอ่อนแอไม่สามารถสร้างภูมิคุ้มกันภายในให้เกิดขึ้นแก่เด็ก และเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น

โดยเฉพะามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนา แห่งคณะสงฆ์ไทย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรง

สถาปนาขึ้นเพื่อเป็นสถาบันการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุ สามเณรและคฤหัสถ์ เพื่อการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการรักษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนา^๑

ภารกิจสำคัญของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณวิทยาลัย^๒ มีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งให้บริการบริการด้านจัดการศึกษา มุ่งพัฒนาด้านการวิจัยวิชาการทางพระพุทธศาสนา ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ส่งเสริมด้านศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสอนวิชาพระพุทธศาสนา เป็นต้น เพื่อเป็นการพัฒนาเยาวชนอันเป็นทรัพยากรของชาติ ให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ในการจะดำรงชีพอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างปกติสุข จึงจำเป็นต้องนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาหล่อหลอมเยาวชนคนไทยให้เป็นบุคลากรที่ดีของชาติ

โครงการอบรมเยาวชนและบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จึงเป็นภารกิจประการหนึ่งในหลายภารกิจที่ได้ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ โดยโครงการนี้มีจุดมุ่งหมายหลัก ๔ ประการ คือ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเห็นโทษภัยของยาเสพติด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันภายในจิตใจของพวกเขา ให้มีความเข้มแข็งมั่นคง โดยอาศัยหลักธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้สามารถเป็นกำแพงในการป้องกันและต่อต้านยาเสพติด และไม่เข้าไปใกล้แหล่งอบายมุข อันจะนำไปสู่การฝึกรบมขัดเกลาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมสามารถนำหลักธรรมทางพุทธศาสนาและวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีงามไป ใช้เพื่อพัฒนาตน ครอบครัวและชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรมสืบต่อไป

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาที่มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันของพื้นที่ในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่กำลังประสบปัญหาเยาวชนขาดคุณธรรม จริยธรรม อันเป็นเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ซึ่งคนทั่วไปเห็นสถาบันศาสนา วัดวาอาราม และพระสงฆ์ ผู้ทำหน้าที่สามารถเป็นผู้สั่งสอนอบรมศีลธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนได้ อีกทั้งคณะสงฆ์อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ก็เล็งเห็นความสำคัญ และปัญหาในปัจจุบันนี้ด้วย จึงมีแนวคิดสนับสนุนในการจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนให้กับเยาวชนในพื้นที่เขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ และพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อใช้เป็นโครงการในการสั่งสอน อบรม ศีลธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชนในพื้นที่ให้เป็นคนดี มีศีลธรรม อันเป็นการสนับสนุนในการแก้ปัญหาของเยาวชนในระยะยาวของชุมชนต่อไป

ฉะนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งครอบคลุมกรอบแนวคิดทั้ง ๓ ด้านหลัก ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการดำเนินการ (Process) และด้านผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบ (Outcome) ซึ่งเกิดจากการดำเนินการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาชุมชน สังคม

^๑ กองวิชาการ, สำนักงานอธิการบดี, คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑ - ๔.

^๒ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, รายงานประจำปี ๒๕๔๒ - ๔๙, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๙๕.

ประเทศชาติ และปรับปรุงพัฒนากิจกรรมในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนของพระสงฆ์ให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

อีกทั้งเพื่อให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการฝึกอบรมตนตาม หลักธรรมของพุทธศาสนาซึ่งมุ่งเน้นการฝึกฝนให้รู้จักใช้ความคิดอย่างเป็นระบบตามแนวทางกลวิธี “คิดแบบพุทธ” เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต รู้จักคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาได้อย่างมี เหตุผล อีกทั้งเยาวชนที่ได้รับการบรรพชา จะได้รับการอบรมคุณความดีด้านคุณธรรม จริยธรรมและ ศีลธรรม ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุขและช่วยส่งเสริมให้เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ เป็นพลเมืองที่ดี ของประเทศชาติต่อไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัด สมุทรปราการ เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบความเห็นคิดต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มีอะไรบ้าง และควรเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบความเห็นคิดต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาค ฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ๖ ด้าน คือ ๑) การเตรียมการดำเนินงาน ๒) การวางแผนการ ดำเนินการ ๓) วิธีการฝึกอบรม ๔) กิจกรรมภาคปฏิบัติ ๕) วิธีวัดและประเมินผลผู้เข้าร่วมโครงการ^๓

^๓ นายมนูญ พันนา, การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี, (อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๕๕๐), หน้า ๔.

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาการดำเนินการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคลของเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ๑. อายุ ๒. ระดับการศึกษา ๓. สถานภาพครอบครัว ๔. การสนับสนุน ๕. ภาระค่าใช้จ่าย^๔

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๖ ด้าน คือ ๑) การเตรียมการดำเนินงาน ๒) การวางแผนการดำเนินการ ๓) วิธีการฝึกอบรม ๔) กิจกรรมภาคปฏิบัติ ๕) วิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน^๕

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การดำเนินการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ครั้งนี้ เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งได้กำหนดขอบข่ายประชากร / ผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ เด็กหรือเยาวชน ผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จำนวน ๒ โครงการ / ศูนย์อบรม ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย เด็กเยาวชน และสามเณร จำนวน ๒๗๘ รูป / คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ พระวิทยากรอบรม จำนวน ๕ รูป / คน ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวแทนประชากรในการศึกษาวิจัย ครั้งนี้

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

พื้นที่ในการวิจัย ได้จากอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น ๒ โครงการ

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

^๔ อ่างแล้ว, การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี, หน้า ๕.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔.

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจของความหมายในการทำวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยกำหนดความหมายต่าง ๆ ของการใช้คำในการวิจัย ดังนี้

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน หมายถึง หน่วยงานที่ดำเนินการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมบรรพชาเป็นสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ประจำปี ๒๕๖๑

การจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน หมายถึง การดำเนินการการปฏิบัติงานของบุคลากร ในระดับต่าง ๆ มีขั้นตอนในการดำเนินงานโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ประกอบด้วย

- **การเตรียมการดำเนินการ** หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรในเตรียมโครงการก่อนเริ่มโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อาทิเช่น เตรียมอุปกรณ์การฝึกอบรม อัฐบริวารการบรรพชาสามเณร

- **การวางแผนการดำเนินการ** หมายถึง การปฏิบัติงานของบุคลากรในเตรียมการกำหนดแบบแผน แนวทาง วัตถุประสงค์ ของการดำเนินโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อาทิเช่น กำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการฝึกอบรมและรายละเอียดหลักสูตร

- **การฝึกอบรม** หมายถึง กระบวนการเพิ่มความรู้ ความชำนาญ และความสามารถของเด็ก เยาวชน และสามเณร ผู้เข้าร่วมในโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เกี่ยวกับเรื่องที่อบรม อาทิเช่น การบรรยาย กิจกรรมภาคปฏิบัติ

- **กิจกรรมภาคปฏิบัติ** หมายถึง กิจกรรมการฝึกอบรม ในระหว่างการดำเนินโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อันเป็นการเพิ่มความรู้ ความชำนาญ และความสามารถของผู้เข้าร่วมในโครงการ อาทิเช่น การฝึกสมาธิ การทำกิจกรรมกลุ่ม

- **การวัดผลประเมินผล** หมายถึง กระบวนการตัดสินใจคุณค่า/ระดับคุณภาพเกี่ยวกับระดับความรู้ความสามารถทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ

๑.๖ สมมติฐานการวิจัย

๑.๖.๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๖.๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๖.๓ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีสถาบันการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๖.๔ ผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบของความเห็นคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๑.๗.๔ นำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนำไปเสนอ เพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีสาระสำคัญ และรายละเอียดที่นำเสนอโดยจำแนกหัวข้อตามลำดับดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
- ๒.๓ บริบทพื้นที่การทำวิจัย
- ๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๕ กรอบแนวคิด

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

เมื่อกล่าวถึงการบริหารส่วนใหญ่มักจะนึกถึงการบริหารราชการ มักคำที่ใช้ ๒ คำด้วยกัน คือ การบริหาร (Administration) ที่นิยมใช้กับการบริหารราชการหรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ศัพท์อีกคำหนึ่ง คือ การจัดการ (Management) ที่นิยมใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนหรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม การบริหารกับการจัดการใช้แทนกันได้ โดยมีความหมายเหมือนกัน^๑ ในเอกสารเล่มนี้จะใช้สองคำนี้ปะปนกันตลอดไปตามความเหมาะสมจึงจำเป็นที่จะต้องใช้ความรู้ทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลปะเพื่อเอาคนทรัพยากรมารวมกันแล้วอำนวยความสะดวกให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการปัจจัยในการบริหาร มีองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑. คนหรือบุคคล (Man) เป็นปัจจัยสำคัญของการบริหารงานในหน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ จำเป็นต้องมีคนที่ปฏิบัติงาน ผลงานที่ดีจะออกมาได้ต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อองค์การหรือหน่วยงานนั้น ๆ

๒. เงิน (Money) หน่วยงานนั้นจำเป็นต้องมีงบประมาณเพื่อใช้ในการบริหารงาน หากขาดงบประมาณ การบริหารงานของหน่วยงานก็ยากที่จะบรรลุเป้าหมาย

๓. ทรัพยากรหรือวัสดุ (Material) การบริหารจำเป็นต้องมีวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหาร หากหน่วยงานขาดวัสดุอุปกรณ์หรือทรัพยากรในการบริหารแล้ว ย่อมเป็นอุปสรรคหรือทำให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน

๔. การบริหารจัดการ (Management) เป็นภารกิจของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาโดยตรง คือ เป็นกลไกและตัวประสานที่สำคัญที่สุดในการประมวลผลผลักดันและกำกับปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง ๓

^๑ สมคิด บางโม, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๖๐.

ประการให้สามารถดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของหน่วยงานตามที่ต้องการ

นักบริหารและนักวิชาการให้คำจำกัดความของคำว่า การบริหารหรือการจัดการไว้ต่าง ๆ กันตามทัศนะของแต่ละบุคคลที่สำคัญไว้ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการบริหารจัดการ

ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะการดำเนินการนำวัตถุประสงค์สู่ระบบด้วยระบบกระบวนการผลิตจนได้ผลผลิตตามที่กำหนดไว้ การบริหารจึงเป็นการดำเนินการให้ทุกโครงการทำหน้าที่สัมพันธ์กัน เป็นเรื่องยากที่จะทำให้เกิดการผสมผสานกันถ้าไม่วางแผนการดำเนินการที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่วางแผนบริหารอย่างไร อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารมีหน้าที่อำนาจการ (Directing) ตามอำนาจหน้าที่จากหน่วยงาน (Organizing) ที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุม (Controlling) ในการนำแผนงาน (Planning) ที่ได้กำหนดไว้แล้วไปดำเนินการร่วมกันทรัพยากร (Assembling Resource) ทำให้การผลิตหรือการใช้ปัจจัยการบริหาร (ได้แก่ คน งบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สวัสดิการ ฯลฯ) ก่อให้เกิดผลผลิตขั้นสุดท้าย^๒

สรุปว่า การบริหารเป็นการดำเนินการที่ผู้บริหารมีหน้าที่ในการสั่งการในการบริหารจัดการควบคุมและนำแผนที่กำหนดไว้ไปดำเนินการให้แล้วเสร็จ

ความหมายของคำว่า “การบริหารจัดการ” มีดังนี้^๓

การบริหาร (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูงเป็นคำนิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการและคำว่า “ผู้บริหาร” (Administrator) จะหมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์กรของรัฐหรือองค์กรที่ไม่มุ่งหวังกำไร การบริหาร คือ กลุ่มของกิจกรรมประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading/Directing) หรืออำนาจการ และการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์กร (6M's) เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วน

สรุปว่า การบริหาร คือ กลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรืออำนาจการและการควบคุม ซึ่งมีความสัมพันธ์ กับทรัพยากรองค์กร (6 Ms)

การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย ๔ ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม ซึ่ง

^๒ เกษม จันทร์แก้ว, โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๕๑๒ - ๕๑๔.

^๓ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๑๘ - ๑๙.

กระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^๔

การวางแผน (Planning) เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่สำคัญประการหนึ่งซึ่งนักวิชาการทั้งหลายกำหนดขึ้น จะเริ่มต้นด้วยหน้าที่ทางการวางแผนเป็นอันดับแรกจึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนเป็นอย่างดี โดยที่องค์ประกอบของกระบวนการวางแผนองค์การหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยภารกิจจุดหมายและแผน โดยภารกิจเป็นข้อประกาศอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายหรือเหตุผลพื้นฐานในการดำรงอยู่ขององค์การและขอบข่ายงานเฉพาะขององค์การหรือที่ทำให้้องค์การแตกต่างจากองค์การอื่น สำหรับจุดหมายเป็นเป้าหมายแห่งอนาคต หรือผลลัพธ์สุดท้ายที่้องค์การต้องการให้บรรลุผล ขณะเดียวกันแผนงาน หมายถึง วิธีทางที่จะก่อให้เกิดการกระทำเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับ้องค์การ

การจัดองค์การ (Organizing) เป็นหน้าที่ทางการบริหารที่สืบเนื่องจากการวางแผน กล่าวคือ เมื่อ้องค์การจัดทำจุดหมายและแผนเชิงยุทธศาสตร์แล้ว ผู้บริหารควรต้องออกแบบโครงสร้าง้องค์การเพื่อให้การบริหารงานบรรลุจุดหมายแผนเชิงยุทธศาสตร์ของ้องค์การนั้น การออกแบบโครงสร้าง้องค์การเป็นกิจกรรมที่ควรได้รับการตรวจสอบอยู่เสมอเนื่องจากปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้าง้องค์การเกิดขึ้นมากมาย

การนำ (Leading) เป็นสถานะที่ผู้นำใช้ความพยายามที่จะให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายของ้องค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่ผู้นำจะเป็นผู้นำที่มีศักยภาพดังกล่าวได้พึงทำความเข้าใจทฤษฎีการจูงใจ (Motivation) ภาวะผู้นำ (Leadership) การติดต่อสื่อสาร (Communication) และการบริหารกลุ่ม (Group) เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม

การควบคุม (Controlling) เป็นกระบวนการวางระเบียบกฎเกณฑ์เพื่อให้การปฏิบัติงานของ้องค์การบรรลุผลตามจุดหมายที่กำหนดไว้มุ่งให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกใน้องค์การได้ประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานการทำงานที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของ้องค์การ การเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสมาชิกใน้องค์การ

สรุปว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายของ้องค์การต้องอาศัยหลักทางการบริหาร ๔ ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะทำให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารนิยมใช้กับการบริหารราชการ หรือการจัดการเกี่ยวกับนโยบาย ซึ่งมีศัพท์บัญญัติว่ารัฐประศาสนศาสตร์ (Public Administration) และคำว่า การจัดการ (Management) นิยม

^๔ วิโรจน์ สารรัตน์, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์้องค์กรทางการศึกษาไทย, (ขอนแก่น: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕), หน้า ๓ - ๕.

ใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชนหรือการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้สมพงศ์ เกษมสิน ยังให้ความหมายการบริหารไว้ว่า การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ ดังนี้^๕

๑. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์
 ๒. การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบ
 ๓. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
 ๔. การบริหารมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการ
 ๕. การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล
 ๖. การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล กล่าวคือ ความร่วมมือ (Collective Mind) จะก่อให้เกิดความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) อันจะนำไปสู่พลังของกลุ่ม (Group Effort) ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์
 ๗. การบริหารมีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล
 ๘. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์
 ๙. การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์
- สรุปว่า การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากล ๙ ประการ ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ บุคคล ทรัพยากร กระบวนการดำเนินการ การรวมกันของกลุ่มคน ความร่วมมือ การมีเหตุผล การตรวจสอบ และความเป็นอยู่ของมนุษย์

ความสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้^๖

๑. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป
๒. ร่วมมือกันทำกิจกรรม
๓. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
๔. โดยการใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม

สำหรับการบริหารในฐานะที่เป็นวิชาการสาขาหนึ่ง มีลักษณะเป็นศาสตร์โดยสมบูรณ์ เช่นเดียวกับศาสตร์สาขาอื่น ๆ กล่าวคือ เป็นสาขาวิชาที่มีการจัดระเบียบให้เป็นระบบของการศึกษา มีองค์แห่งความรู้ หลักการและทฤษฎี ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้า เชิงวิทยาศาสตร์ การบริหารจึงเป็นสิ่งที่นำมาศึกษาเล่าเรียนกันได้โดยนำไปประยุกต์ใช้ สู่การปฏิบัติให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถ ประสบการณ์และบุคลิกภาพส่วนตัวของผู้บริหารแต่ละคน

สรุปว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกันโดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยอย่างประหยัดและให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารจะบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของทฤษฎีและหลักการบริหารเพื่อจะได้นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการทำงานสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม

^๕ สมพงศ์ เกษมสิน, **การบริหารบุคคลใหม่**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓), หน้า ๕ - ๖.

^๖ วิจิตร ศรีสะอ้าน และคณะ., **หลักการบริหารงานบุคคล**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๔.

ให้ความหมายการบริหารว่าเป็นการประสานความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย ๒ คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ^๗

ความสำคัญต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากหากขาดเสียซึ่งการบริหาร ๔ M ที่ดีในข้อหนึ่งข้อใด ก็จะทำให้งานนั้นเกิดอุปสรรคในการปฏิบัติงานส่งผลกระทบต่อการทำงานในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อกันและจะทำให้การทำงานนั้นไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานนั้น ๆ และการทำงานของผูปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานที่มีกระบวนการบริหารหรือการจัดการที่ดีจากความหมายดังกล่าวข้างต้น การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารต้องเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การประเด็นสำคัญของการบริหารจัดการจะเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิตโดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการนำกระบวนการบริหารมาใช้ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ นี่เป็นการเปิดกว้างอย่างยิ่ง สำหรับผู้บริหารในการบริหารไม่จำเป็นจะต้องกำหนดตายตัวว่าจะใช้เทคนิคใดใช้กระบวนการใดเพราะมันขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเป้าหมายของงานเป็นสำคัญสถานภาพของผู้บริหารเองก็จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และโอกาสเช่นกันผู้บริหารเองจะต้องมีความรู้จริงในทุกกระบวนการแต่การที่จะนำมาใช้นั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมดังกล่าว^๘

กล่าวโดยสรุป การทำงานของผูปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร การบริหารจัดการจึงเป็นกระบวนการของกิจกรรมที่ต่อเนื่องและประสานงานกัน ซึ่งผู้บริหารจะต้องเข้ามาเป็นผู้กำหนดตายตัวว่าจะใช้กระบวนการใดขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเป้าหมายของงานเป็นสำคัญ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ในทุกกระบวนการที่จะนำมาใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและโอกาส

การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นองค์การหรือรัฐบาลหรืองานธุรกิจเอกชนต่างมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างประหยัคดีมีประสิทธิภาพ^๙ และพัฒนาอยู่เสมอองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารงานคือคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการในบรรดาเหล่านี้เป็นที่ยอมรับกันว่า “คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีค่าในแต่ละองค์การ จะมีงานที่รับผิดชอบอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งจะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมาย ดังนั้นในแต่ละองค์การจึงต้องมี “บุคคล” ซึ่งเรียกว่าข้าราชการบ้างเจ้าหน้าที่บ้างหรือพนักงานบ้างเป็นผู้ปฏิบัติงานงานจึงสำเร็จและได้ผลตามเป้าหมายโดยทั่วไป การเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานในหน่วยราชการ หรือองค์การธุรกิจขนาดใหญ่ ๆ จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์เป็นอย่างดีเช่น มีการกำหนดพื้นความรู้ มีการสอบแข่งขันสอบคัดเลือกเมื่อผ่านการทดสอบแข่งขันหรือการสอบคัดเลือกได้แล้วยังกำหนดให้มีการทดลองปฏิบัติงานระยะหนึ่งก่อน เมื่อ

^๗ อนันต์ เกตุวงศ์, **การบริหารการพัฒนา**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๗.

^๘ จักรกริช หมอประกอบ, “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารในศูนย์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร”, **ปัญหาพิเศษ, รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป**, (วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗ - ๑๘.

^๙ พยอม วงศ์สารศรี, **องค์การและการจัดการ**, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: สุภา, ๒๕๔๘), หน้า ๓.

ปรากฏว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่แล้วจะบรรจุแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำอีกต่อไป แต่การบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าปฏิบัติงานดังกล่าวแม้จะมีการกำหนดคุณสมบัติและกฎเกณฑ์ไว้อย่างดีแล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้เป็นเครื่องประกันที่ดีในการคัดเลือกบุคลากรได้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่เสมอไป ทั้งนี้ เพราะปัจจุบันนี้วิทยาการต่าง ๆ ได้เจริญรุดหน้าไปมากได้มีการค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งนำมาใช้แทนของเก่าได้อย่างดี ดังนั้นคนที่เคยเหมาะสมอยู่ในระยะแรกเข้าทำงานอาจกลายเป็นคนที่ไม่เหมาะสมไปได้โดยง่ายในระยะเวลาต่อมา ประกอบกับบุคลากร เมื่อปฏิบัติงานไปนาน ๆ อาจจะเกิดความเบื่อหน่ายความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานน้อยลง ดังนั้น หากได้มีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญและให้ประสบการณ์ใหม่ๆ ย่อมทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นอันเป็นผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างก็มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบสำคัญในการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ ซึ่ง “คน” เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีค่า

การบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการ โดยหมายถึงกระบวนการนำเอาการตัดสินใจและนโยบายไปปฏิบัติส่วนการบริหารรัฐกิจ หมายถึงเกี่ยวข้องกับหรือนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ^{๑๐}

ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กรหรือประเทศหรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์กร^{๑๑}

การบริหาร หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำและการควบคุมการทำงานของสมาชิกขององค์กรและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร^{๑๒}

การบริหาร คือศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไป โดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้ามาร่วมกันทำงานในองค์การซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัสดุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม^{๑๓}

การบริหารว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เป้าหมายขององค์กรประสบผลสำเร็จโดยการวางแผน การจัดองค์การ การใช้ภาวะผู้นำและการควบคุม^{๑๔}

^{๑๐} ติน ปรัชญพฤทธิ, รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ : เครื่องมือในการพัฒนาประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

^{๑๑} บุญทัน ดอกโธสง, การจัดการองค์การ, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๑.

^{๑๒} Freeman, R. E., *Management*, 5th ed., (New Jersey: Practice - Hall, 1992), p.3.

^{๑๓} Drucker, Peter F., *The effective executive*, (Australia: Wadsworth, 2005), p. 163 อ้างถึงใน สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๒๓), หน้า ๖.

^{๑๔} Bartol, K. M., & Martin, D. C., *Management*, 2nd ed., (New York: McGraw - Hill, 1997), p.6.

สรุป การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารงานจัดการใด ๆ ที่องค์กรได้ใช้ทรัพยากร ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรได้ตั้งเป้าหมายไว้ หรือศิลปะและกระบวนการการกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้โดยใช้คน เงิน วัสดุสิ่งของและการจัดการ การกระทำนั้น ๆ จะเป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีการดำเนินการเพื่อให้คงอยู่มีการวางแผน การจัดองค์การ การจูงใจ การควบคุม และการกระทำที่ทำให้เกิดการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระบบแบบแผน

การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ร่วมมือกันปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน^{๑๕}

การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมที่ประกอบด้วยชุดของกิจกรรม นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและกิจกรรมต่าง ๆ นั้น มักจะเกี่ยวข้องกับติดต่อสัมพันธ์^{๑๖}

จากคำกล่าวของนักวิชาการหลาย ๆ ท่านเกี่ยวกับความหมายของการบริหาร สรุปว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ต้องมีการร่วมมือร่วมใจ อันจะทำให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องมีปัจจัยในการดำเนินการ ได้แก่ คนเงิน วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและกิจกรรมต่าง ๆ

๒.๑.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กรนั้นจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างหนึ่งที่ต้องมีการบริหารเพื่อบริหารจัดการองค์กรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ปีค.ศ. ๑๙๑๖ ฟาโย^{๑๗} ได้เขียนบทความเกี่ยวกับเรื่องการจัดการและจัดพิมพ์เป็นหนังสือชื่อ Administration Industrielle Generale เป็นภาษาฝรั่งเศส โดย ฟาโย เห็นว่า หลักในการจัดการนั้นควรยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนไปตามตัวแปรต่าง ๆ เขาได้กำหนดหลักการสำหรับผู้บริหารไว้ ๑๔ ประการ คือ

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Work) เป็นการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้านเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

๒. อำนาจสั่งการ (Authority) เป็นอำนาจสั่งการซึ่งเป็นอำนาจอันชอบธรรมของบรรดาผู้ที่มิตำแหน่งเพื่อสามารถที่จะออกคำสั่งในการทำงานได้โดยผู้บังคับบัญชาต้องมีความรับผิดชอบต่อบังคับบัญชาในการทำงานได้

๓. ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นระเบียบวินัยที่คนในองค์กรต้องเคารพและยอมรับเพื่อสร้างสภาพงานที่เป็นระเบียบและเรียบร้อย

๔. หลักการ “สั่งการโดยคน ๆ เดียว” (Unity of Command) เป็นหลักการ ซึ่งคุ้นเคยในชื่อของหลัก “เอกภาพในการบังคับบัญชา” ลูกน้องจะต้องฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาโดยตรง รวมถึงการรายงานผลการปฏิบัติงานก็ต้องรายงานกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง

^{๑๕} Herbert A. S., *Administrative Behavior*, (New York: Macmillan, 1947), p.3.

^{๑๖} Newman, W. H., & Charles, B. S., *The Process of Management*, (New Jersey: Prentice – Hall, 1964), p. 9.

^{๑๗} ดำรง วัฒนา, *ทฤษฎีองค์การ*, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

๕. การมีทิศทาง (Unity of Direction) คือ การมีทิศทาง หรือเป้าหมายเดียวกัน โดยแต่ละกลุ่มงานย่อย(กอง, แผนก, ฝ่าย) ในองค์การที่มีกิจกรรมแยกย่อยออกมา

๖. ประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of Interests to the General Interests) เป็นประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

๗. หลักการตอบแทน (Remuneration) เป็นหลักการตอบแทนการทำงาน ซึ่งถือเป็นแนวทางที่คนงานจะต้องได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรม

๘. หลักการรวมอำนาจ (Centralizing) เป็นหลักการรวมอำนาจ หมายถึง ระดับมากน้อยที่ผู้บังคับบัญชาสามารถตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ซึ่ง ฟาโย(Fayol) เห็นว่าการใช้อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจควรกระทำที่สายการบังคับบัญชาในระดับสูงสุดที่เป็นไปได้ในสถานการณ์นั้น ๆ

๙. การมีสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) เป็นการมีสายการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นเสมือนห่วงโซ่หรือเส้นทางของคำสั่งและติดต่อสื่อสารใด ๆ ระหว่างหัวหน้ากับลูกน้องในแต่ละสายงานภายใต้โครงสร้างของแต่ละองค์การ

๑๐. การจัดระเบียบ (Order) เป็นการจัดระเบียบหรือการจัดให้คนตลอดจนวัตถุสิ่งของได้อยู่ในที่ที่ควรอยู่นั่นคือ ใช้คนให้เหมาะกับงาน จัดสถานที่ทำงานให้เป็นระเบียบ และมีระเบียบเกี่ยวกับงานพัสดุ

๑๑. ความเที่ยงธรรม (Equity) เป็นความเที่ยงธรรมที่ฟาโย (Fayol) กล่าวถึงหลัก ข้อนี้ว่า นักบริหารควรมีทั้งความยุติธรรม (Justice) และความโอบอ้อมอารี(kindliness)

๑๒. หลักความมั่นคงในตำแหน่งงานของบุคคลกร (Stability of Tenure of Personal Fayol) เป็นหลักความมั่นคงในตำแหน่งงานของบุคคลกร เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนบุคลากรพัฒนานักบริหาร

๑๓. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความคิดริเริ่ม หมายถึง พลังที่จะคิดให้เกิดแผนงานแล้วทำต่อไปจนสำเร็จจะเกิดได้ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติงานได้รับการจูงใจและมีความพึงพอใจในงาน

๑๔. สามัคคีคือพลัง (Esprit De corps) เป็นภาษิตที่ว่า สามัคคีคือพลัง หมายถึง การเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมอันจะทำให้เกิดความกลมเกลียวและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในองค์การ

สรุปว่า ฟาโย ได้กำหนดหลักการสำหรับผู้บริหารไว้ ๑๔ ประการ ซึ่งในการจัดการควรยึดหยุ่นและสามารถปรับไปตามตัวแปรต่าง ๆ ได้

ฟาโย (Fayo) ยังได้พูดถึงหน้าที่ของนักบริหาร (Administrative Duties) ๑๖ ประการ คือ

๑. วางแผนอย่างสุขุม

๒. คำนึงถึงโครงสร้างของหลักทรัพยากรและเป้าหมายทางธุรกิจ

๓. กำหนดสายบังคับบัญชาตามล าดับ

๔. ประสานความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๕. มีการตัดสินใจที่แน่นอน

๖. เลือกคนงานอย่างมีหลัก

๗. บอกหน้าที่อย่างชัดเจน

๘. สนับสนุนความคิดริเริ่มและการรับผิดชอบ

๙. สร้างระบบความยุติธรรม เช่น จ้างและประหยัด

๑๐. รักษาระเบียบข้อบังคับ
๑๑. มีการลงโทษ
๑๒. รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเหนือส่วนบุคคล
๑๓. มีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว
๑๔. มีการควบคุมในทุกกิจการ
๑๕. ควบคุมความเป็นระเบียบของบุคคลและวัตถุ
๑๖. ไม่เคร่งครัดต่อระเบียบจนเกินไป

๒.๑.๓ ทฤษฎีหมุดเชื่อมโยง (Linking Pin Function Theory)

ลิเคิร์ท^{๑๘} กล่าวว่า

๑. การทำงานเป็นกลุ่มจะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้นและทำให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้นอีกด้วย

๒. การทำงานเป็นกลุ่มใช้ในทุกระดับขององค์กร ซึ่งจะขึ้นอยู่กับหมุดเชื่อมโยงก็คือผู้บังคับบัญชาหรือผู้แทน

๓. การวางแผนและการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มให้กลุ่มตัดสินใจโดยสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมจะทำให้สมาชิกเกิดความพึงพอใจผูกพัน ยอมรับนับถือกัน

สรุปว่า จากทฤษฎีและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่า การบริหารองค์กรจะครอบคลุมเรื่องการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน ความพึงพอใจต่อการทำงานและบทบาทของผู้บริหารเพื่อให้องค์กรดำเนินไปโดยมีประสิทธิภาพ

กลุคและเรดอน^{๑๙} เป็นนักทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่มการศึกษาการจัดการตามหลักการบริหารได้เสนอหลักที่เกี่ยวกับการบริหาร ซึ่งคนที่เป็นผู้บริหารจะต้องทำมีหน้าที่สำคัญอยู่ ๗ ประการ คือ การวางแผนการจัดองค์กร การจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงานการรายงานและการงบประมาณหรือเรียกสั้น ๆ ว่า “POSDCORB” ซึ่งประกอบด้วย รายละเอียดดังต่อไปนี้

P = Planning หมายถึง การวางแผนงาน ซึ่งจะต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) ทั้งนี้ เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องกันในการดำเนินงาน แผนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้ความรู้ในทางวิชาการและวิจรณ์ญาณวินิจฉัยเหตุการณ์ในอนาคตแล้วกำหนดวิธีการ โดยถูกต้องอย่างมีเหตุมีผลเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปโดยถูกต้องและสมบูรณ์

O = Organizing หมายถึง การจัดส่วนราชการหรือองค์การ ซึ่งในการศึกษาบางแห่งก็พิจารณารวมไปกับการปฏิบัติงานหรือวิธีการจัดการ (Management) ด้วยเรื่องการจัดแบ่งส่วนงานนี้จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน เช่น การจัดแบ่งงาน (Division of Work) เป็นกรมกอง

^{๑๘} Likert, R., *New Patterns of Management*, (New York: McGraw - Hill, 1977), p. 134 - 137. อ้างถึงใน สมคิด บางโม, *การบริหารองค์กรสมัยใหม่*, (กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๓๓.

^{๑๙} Gulick, L., & Lydall, U., *Paper on the Sciences of Administration*, (New York: Institute of Public Administration 1973), p. 47 - 88. อ้างถึงใน พิมพ์จรีย์ นามวัฒน์, *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ*, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล, ๒๕๔๔), หน้า ๒๒.

แผนก โดยอาศัยปริมาณงานคุณภาพของงานหรือจัดตามลักษณะของงานเฉพาะอย่าง (Specialization) ก็ได้ นอกจากนี้ อาจพิจารณาในแง่ของการควบคุม (Control) และหรือพิจารณาในแง่หน่วยงาน (Organization) เช่น หน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) หรือบ้างก็เรียกเป็น หน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานแนะนำหรือที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานช่วยเหลือหน่วยงานอนุกรม (Auxiliary) เป็นต้น

S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคลและเจ้าหน้าที่มาปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการจัดแบ่งหน่วยงานที่แบ่งไว้หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งหมายถึงการจัดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความสามารถมาปฏิบัติงานให้เหมาะสม (Competent Man for Competent Job) หรือ Put the Right Man on the Right Job กับรวมถึง การที่จะเสริมสร้างและธำรงไว้ ซึ่งสัมพันธภาพในการทำงานของคนงานและพนักงานด้วย

D = Directing หมายถึง การศึกษาวิธีการอำนวยการรวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงานตลอดจนศิลปะในการบริหารงาน เช่น ภาวะผู้นำ (Leadership) มนุษยสัมพันธ์ (Human relations) และการจูงใจ (Motivation) เป็นต้น การอำนวยการในที่นี้รวมถึงการวินิจฉัย สั่งการ (Decision Making) ซึ่งเป็นหลักอันสำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารงานและขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานมาก เหตุเพราะการที่จะอำนวยการให้ภารกิจดำเนินไปด้วยดีได้ จำเป็นต้องมีการตัดสินใจที่ดีและมีการสั่งการที่ถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละลักษณะของการตัดสินใจ

Co = Coordinating หมายถึง ความร่วมมือประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและราบรื่นศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะช่วยให้การประสานงานดีขึ้นเพื่อช่วยแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานการร่วมมือประสานงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากในการบริหารเพราะเป็นกิจวัตรประจำวันที่จะต้องพึงกระทำในการปฏิบัติงานและเป็นสิ่งที่มีอยู่ทุกระดับของงาน การร่วมมือประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในหน่วยงานของตนเพราะเป็นปัจจัยสำคัญในอันที่จะช่วยให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

R = Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานตลอดรวมถึงการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) ที่จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบด้วยอันที่จริงการรายงานนี้มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสาร (Communication) อยู่มากการรายงานโดยทั่วไปหมายถึงวิธีการของสถาบันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อเท็จจริงหรือข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถามผู้บังคับบัญชาและหรือผู้ร่วมงาน ฯลฯ ความสำคัญของรายงานนั้นอยู่ที่จะต้องอยู่บนรากฐานของความจริง

B = Budgeting หมายถึง การงบประมาณโดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณและการเงิน ตลอดจนการใช้วิธีการงบประมาณและแผนงานเป็นเครื่องมือในการควบคุมงาน วิธีการบริหารงบประมาณโดยทั่วไป มักมีวงจรที่คล้ายคลึงกัน อย่างที่เรียกว่า “วงจรงบประมาณ” (Budget Cycle) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

๑. การเตรียมงบประมาณและการเสนอขออนุมัติ
๒. การพิจารณาให้ความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ
๓. การดำเนินการ
๔. การตรวจสอบ

สรุปว่า ในการบริหารผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่สำคัญอยู่ ๗ ประการ คือ การวางแผนการ จัดองค์การ การจัดการคนเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานและการงบประมาณ

๒.๑.๔ ความหมายของแนวความคิดและทฤษฎีทางการจัดการ

สำหรับความหมายของแนวความคิดและทฤษฎีทางการจัดการ มีดังนี้

วิวัฒนาการตามแนวคิดหลักหรือแนวคิดที่สำคัญๆ ทางการจัดการที่เกิดขึ้นและผ่านมา ๓ ยุค ได้แก่ ^{๒๐} ยุคแนวความคิดทางการจัดการสมัยดั้งเดิม ยุคแนวความคิดทางการจัดการแนว พฤติกรรมศาสตร์และยุคแนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ วิวัฒนาการของแนวคิดทางการ จัดการที่สำคัญจะนำเสนอถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ และแนวความคิดทางการจัดการ ซึ่งถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในยุคนั้น ๆ และผลกระทบ ซึ่งมีผลต่อการออกแบบโครงสร้าง ขององค์การอันเป็นผลทำให้เกิดเป็นสภาวะการณ์ขององค์การที่มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ขึ้น ตามมา

ทฤษฎีการจัดการ หมายถึง กรอบแนวความคิดความรู้และการกำหนดแนวทางในการจัด องค์การ รวมทั้งเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ^{๒๑}

ทฤษฎีองค์การ คือ การมุ่งที่จะพรรณนา อธิบาย และพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปรากฏการณ์หรือพฤติกรรม โดยชี้ให้เห็นถึงส่วนประกอบหรือตัวแปรของการศึกษาในองค์การนั้น ๆ^{๒๒}

ทฤษฎีทางการบริหารนั้นมาจากทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Theory) ดังนั้น จึง อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดทางการบริหารหรือการจัดการนั้น มาจากทฤษฎีที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโดย วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งคำว่า ทฤษฎี หมายถึง กลุ่มความคิดหรือแนวคิดที่อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น^{๒๓}

ทฤษฎีองค์การเป็นแนวคิดหรือกรอบของการศึกษาขององค์การ ว่าในการพัฒนาให้องค์ การเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์นั้นมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องหลายปัจจัย ได้แก่ โครงสร้างองค์การ ภาวะความเป็นผู้นำ ขวัญของพนักงาน การสื่อสาร การควบคุม การประเมินผลงาน การตัดสินใจ พฤติกรรมกลุ่ม การวัดผลงาน การจูงใจ สถานภาพและบทบาท อำนาจ วัฒนธรรม บรรยากาศขององค์การ เป็นต้น^{๒๔}

ทฤษฎีองค์การ หมายถึง กรอบที่ใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างหน้าที่และการ ปฏิบัติงานในองค์การ ตลอดจนพฤติกรรมของกลุ่มและบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์การ

^{๒๐} Stoner, James A.F., **Management**, Englewood Cliffs, (NewYork: Prentice Hall, 1978), p.32.

^{๒๑} Griffin, R.W., **Management 6th ed**, (U.S.A.: Houghton Mifflin Company, 1999), p. 36.

^{๒๒} ดิน ปรัชญพฤทธิ, **ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๑๐.

^{๒๓} เสนาะ ดิเยาว์, **หลักการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๔๕.

^{๒๔} นรินทร์ แจ่มจำรัส, **การพัฒนาองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาทุนมนุษย์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๒.

จากการที่มีผู้ให้ความหมายในข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) หมายถึง กรอบแนวความคิดหรือความรู้ที่ได้จากวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยมุ่งที่จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของการศึกษาในองค์การ และการกำหนดแนวทางในการจัดองค์การเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

๒.๑.๕ แนวคิดและทฤษฎีทางการจัดการ

ในการจัดแบ่งกลุ่มแนวคิดและทฤษฎีทางการจัดการจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น มีอยู่ด้วยกันหลายแนวความคิดและทฤษฎี ดังนี้

๑. แนวความคิดทางการจัดการในสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิก (Classical Perspective) สำหรับแนวความคิดทางการจัดการในยุคของทฤษฎีสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิก สามารถแยกได้เป็น ๓ แนวความคิดหลัก ดังนี้

- แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์
- แนวความคิดการจ้ดองค์การระบบราชการ
- แนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ

๒. แนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Management Perspective) สำหรับแนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์นี้ สามารถแยกแนวความคิดได้เป็น ๓ แนวความคิดหลัก ดังนี้

- แนวความคิดทางการจัดการเชิงมนุษยสัมพันธ์
- แนวความคิดทางการจัดการเชิงสังคมศาสตร์
- แนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์

๓. แนวความคิดทางการจัดการสมัยใหม่ (Contemporary management perspective) สำหรับแนวความคิดทางการจัดการสมัยใหม่สามารถแยกได้เป็น ๓ แนวความคิด ดังนี้

- แนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ
- แนวความคิดเชิงระบบ
- แนวความคิดเชิงสถานการณ์

๔. แนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization Management) สำหรับแนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์ คือ การควบคุมคุณภาพ

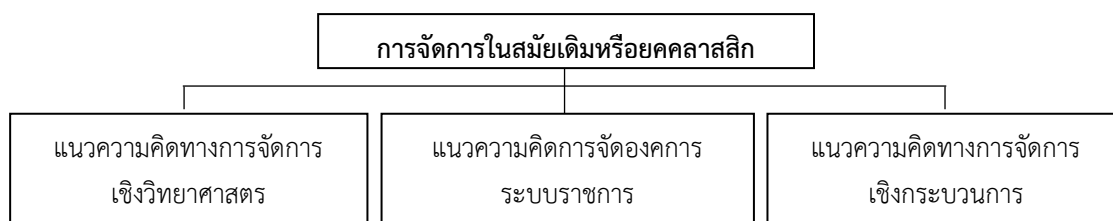
๒.๑.๕.๑ แนวความคิดทางการจัดการในสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิก

จากแนวความคิดทางการจัดการในยุคของทฤษฎีสมัยเดิมหรือทฤษฎีองค์การยุคคลาสสิก (Classical organization theory) ในการแบ่งหน้าที่ในการทำงานจะให้ความสำคัญกับการแบ่งหน้าที่โดยใช้หลักคุณธรรมในการแบ่งงานเป็นสำคัญที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในองค์การ นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นถึงหลักความชำนาญเฉพาะด้าน เช่น ถ้าผู้ใดได้รับหน้าที่และความรับผิดชอบงานใดแล้วก็ให้ไปพัฒนางานนั้นให้จนเกิดความเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีการวัดความสามารถของคนด้วยการสอบแข่งขัน ซึ่งเป็นการใช้ระบบคุณธรรม เพราะคนต้องใช้ความสามารถจึงจะเข้าสู่ตำแหน่งได้ รวมทั้งมีการวัดด้านความชำนาญและประสบการณ์ของบุคลากรในด้านภารกิจที่ถูกลงกำหนดไว้

นอกจากนี้ ทฤษฎีในสมัยเดิมยังได้มุ่งเน้นถึงหลักการควบคุม โดยการออกกฎระเบียบและการควบคุมบุคลากรอย่างใกล้ชิด เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

นอกจากนี้ เพื่อเป็นหลักประกันให้งานสำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความราบรื่น อย่างไรก็ตามยังก่อให้เกิดผลกระทบตามมา เช่น การที่บุคคลจะอิงกฎระเบียบในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์การลดลงและมาตรฐานนั้น ถูกนำมาใช้เป็นเป้าหมายแทนที่จะใช้กลไกช่วยในการบรรลุเป้าหมาย ถ้ากฎระเบียบกำหนดว่าพฤติกรรมลักษณะใดไม่เป็นที่ต้องการ ผู้ปฏิบัติก็จะพยายามหลีกเลี่ยง ซึ่งการกระทำเช่นนี้จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การในทางตรงข้าม ผู้ปฏิบัติควรจะตั้งเป้าหมายที่จะทำในสิ่งที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์มากไปกว่าหน้าที่ที่กำหนดไว้ในงานนั้น จึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวความคิดทางการจัดการในสมัยเดิม สามารถแยกได้เป็นแนวคิดที่สำคัญ ๓ แนวความคิด ได้แก่ แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ แนวความคิดการจ้องการระบบราชการ และแนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ สำหรับแนวความคิดการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์นี้ได้รับแรงกระตุ้นมาจากการปฏิวัติทางอุตสาหกรรม ซึ่งแสดงดังภาพที่ ๑

ภาพที่ ๑ แนวความคิดทางการจัดการในสมัยดั้งเดิมหรือยุคคลาสสิก^{๒๕}

จากภาพที่ ๑ แสดงแนวความคิดทางการจัดการในสมัยดั้งเดิมหรือยุคคลาสสิก ประกอบด้วยแนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ผลงานของเฟรดเดอริค วินส์โลว์ เทย์เลอร์ ผลงานของแฟรงค์ บังเกอร์ กิลเบิร์ต และ ลิลเลียน มอลเลอร์ กิลเบิร์ต และผลงานของเฮนรี แอลแกน ทท์ แนวความคิดการจ้องการระบบราชการที่สำคัญ คือ ผลงานของแมกซ์ เวเบอร์ และแนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ ได้แก่ ผลงานของเฮนรี ฟาโยล์ ผลงานของกุลิค ลูเธอร์ และเออร์วิค และผลงานของเจมส์ ดี. มูนี่ และอัลเลน ซี. เรลลี่ เป็นต้น

นักทฤษฎีทางการจัดการในสมัยเดิมพยายามที่จะเสนอหลักการต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการอย่างเป็นสากลที่สามารถจะนำมาใช้ได้กับทุกประเภทในทุกสถานการณ์ ซึ่งหลักการต่าง ๆ ที่ได้มีการคิดค้นขึ้นมาจะมีพื้นฐานมาจากความเห็นพ้องกันของนักทฤษฎีในยุคนั้นว่า ในการปฏิบัติงานใดให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของการประสานงานและการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญ สำหรับแนวความคิดทางการจัดการในสมัยเดิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่จะเป็นแนวความคิดที่เกิดจากผลงานของเทย์เลอร์ ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวนี้มุ่งเน้นที่จะเพิ่มผลผลิตโดยการใช้ประโยชน์จากแรงงานที่มีอยู่เป็นสำคัญ

^{๒๕} Schermerhorn, J. R., *Management*, 7th ed, (New York: John Wiley & Sons, 2000), p. 93.

๒.๑.๕.๒ แนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์

จากแนวความคิดทางการจัดการสมัยดั้งเดิมได้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การ และการออกแบบงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด คนงานถูกมองว่าไม่แตกต่างจากเครื่องจักร ผู้บริหารต้องการบรรลุวัตถุประสงค์สามารถได้โดยการให้สิ่งจูงใจด้วยการเงิน ทำให้นักทฤษฎีสมัยดั้งเดิมไม่ได้ให้ความสำคัญกับสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นอกจากนี้พฤติกรรมของมนุษย์เองก็มีความสลับซับซ้อนและยากที่จะควบคุมได้ ดังนั้น ในยุคต่อมาจึงมีนักทฤษฎีได้ให้ความสนใจและศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมศาสตร์ ในยุคนี้ได้มุ่งการศึกษาในปัญหาด้านการจูงใจ การทำให้คนงานยินยอมปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ การควบคุม เป็นต้น ส่วนปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การได้ถูกให้ความสำคัญรองลงมา นอกจากนี้ภาวะที่องค์การไม่สามารถใช้ประโยชน์จากเครื่องจักรได้เต็มที่ กำลังการผลิต เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้องค์การต้องหันไปผลิตสินค้าชนิดอื่นเพิ่มขึ้น ซึ่งเมื่อประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในสมัยนั้นทำให้ลักษณะของงานต่างจากสมัยยุคเดิมมาก โดยลักษณะงานสมัยใหม่นี้ต้องการความคิดสร้างสรรค์ในส่วนของบุคลากรมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงมีนักทฤษฎีองค์การหันมาให้ความสนใจทำการศึกษเกี่ยวกับพฤติกรรมกันมาก จนกลายเป็นแนวความคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ในเวลาต่อมา

การศึกษาพฤติกรรมองค์การจะมีส่วนช่วยในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในองค์การ ซึ่งทำได้หลายมิติ เช่น ศึกษาในมิติโครงสร้างองค์การ พฤติกรรมองค์การ วัฒนธรรมองค์การ สิ่งแวดล้อมองค์การ หรือศึกษาในมิติเวลา ไล่มาตั้งแต่ยุคคลาสสิกไปจนถึงยุคสมัยใหม่ แต่ในวันนี้จะศึกษาองค์การในมิติของพฤติกรรมองค์การ เป็นแนวทางการศึกษาที่ได้รับความสนใจมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มมนุษย์สัมพันธ์ สมมติฐานเบื้องต้นเชื่อว่าพฤติกรรมที่เหมือนกันไม่ได้มาจากความต้องการอย่างเดียวกัน บางครั้งพฤติกรรมที่เหมือนกันอาจมาจากความต้องการที่แตกต่างกันก็ได้ พฤติกรรมที่แตกต่างกัน บางครั้งสะท้อนถึงความต้องการอย่างเดียวกัน หมายความว่า การจะพิจารณาถึงพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การโดยดูที่การกระทำเพียงอย่างเดียว นั้น ไม่อาจสะท้อนถึงความต้องการที่สำคัญ

เซอร์เมอร์ฮอร์น^{๒๖} กล่าวว่า ในช่วงระหว่างค.ศ. ๑๙๒๐ เป็นยุคที่การจัดการได้มุ่งเน้นถึงการให้ความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงงาน ซึ่งเป็นการมุ่งถึงแนวความคิดทางการจัดการแนวพฤติกรรมศาสตร์ โดยการศึกษาที่มีชื่อเสียง คือ การศึกษาที่ฮอว์ทอน (Hawthorne Study) นอกจากนี้ยังมีการเสนอถึงทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ (Maslow's theory) ทฤษฎีของดริคกลาส แมกเกรเกอร์ (Douglas McGregor) คริส อาร์กิริส (Chris Argyris) เป็นต้น แนวความคิดทางการจัดการแนวพฤติกรรมศาสตร์ เป็นการมุ่งถึงการให้ความสนใจเกี่ยวกับบุคคลที่มีความต้องการทั้งทางด้านสังคม และตนเองที่มุ่งที่จะสร้างความพึงพอใจที่ได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น มีปฏิริยาต่อแรงกดดันของผู้ร่วมงาน เป็นต้น

๒.๑.๕.๓ แนวความคิดทางการจัดการสมัยใหม่

จากแนวความคิดของการจัดการแนวเดิมที่มีจุดเด่นที่ได้มุ่งเน้นโครงสร้างที่เป็นทางการที่มีการกำหนดกฎระเบียบวินัยที่เคร่งครัดในการใช้อำนาจหน้าที่ที่มีลักษณะของการรวมอำนาจ และการ

^{๒๖} Schermerhorn, J. R., *Management*, 7th ed, (New York: John Wiley & Sons, 2000), p. 93.

ดำเนินการตามหลักการของความมีเหตุผล โดยมีสมมติฐานว่ามนุษย์เป็นคนเกียจคร้านไม่ชอบทำงาน และจำเป็นต้องใช้วิธีการควบคุมพฤติกรรมมนุษย์โดยใกล้ชิด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ต่อองค์การ ส่วนแนวความคิดทางการจัดการแนวมนุษยสัมพันธ์และพฤติกรรมศาสตร์นั้นก็มีจุดเด่นที่ได้มุ่งเน้นในการให้ความสำคัญในตัวคน โครงสร้างองค์การแบบไม่เป็นทางการ เน้นความสัมพันธ์ระหว่างคนในองค์การและมีสมมติฐานว่ามนุษย์เป็นคนรักงาน มีความขยันและความรับผิดชอบ ไม่จำเป็นต้องทำการควบคุมพฤติกรรมอย่างใกล้ชิด จากสมมติฐานนี้ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับการหาสิ่ง ที่จูงใจคนให้การยอมรับและร่วมมือปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ เปลี่ยนไปเป็น การศึกษาในเชิงบวกมากขึ้น

สำหรับแนวความคิดของนักทฤษฎีสมัยใหม่ได้วิจารณ์ว่า แนวความคิดทางการจัดการแนว พฤติกรรมศาสตร์ที่เสนอสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นจริง เนื่องจากโครงสร้างองค์การที่เป็นทางการและ การใช้สิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งจำเป็น จากหลักการของนักทฤษฎีแนวเดิมเกี่ยวกับการแบ่งงานกัน ทำตามความชำนาญเฉพาะด้านและการเน้นการมีมาตรฐานของการปฏิบัติงาน ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า สามารถทำให้สังคมก้าวหน้าและมนุษย์มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงไม่เห็นด้วยที่จะมีการทิ้งแนวความคิด ยุคเดิม ดังนั้น จึงได้มีแนวความคิดใหม่ขึ้นมา คือ แนวความคิดเชิงระบบและแนวความคิดเชิง สถานการณ์

แนวความคิดเชิงระบบมองว่าการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์การนั้นควรจะต้องทำการ วิเคราะห์ถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ภาพรวมขององค์การที่ต้องการ ไม่ใช่ในแต่ละ ส่วน แต่ละหน่วยงานในองค์การมาวิเคราะห์แยกจากกัน ซึ่งแนวความคิดเชิงสถานการณ์ที่ยึดถือ ประสิทธิภาพของแนวความคิดเชิงระบบเป็นพื้นฐาน จึงได้เสนอความคิดเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง สภาวะแวดล้อม เทคโนโลยี โครงสร้าง และการจูงใจคนให้ทำงาน โดยเห็นว่าไม่มีวิธีการใดที่ดีที่สุด ที่ จะนำมาใช้ได้กับองค์การในทุกสถานการณ์ องค์การที่จะประสบความสำเร็จจะต้องปรับตัวให้สอดคล้อง และเข้ากันได้กับสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้ นอกจากนั้นแนวความคิดทางการจัดการสมัยใหม่ ยังได้พัฒนาแนวคิด โดยมุ่งเน้นการใช้ตัวแบบทางคณิตศาสตร์มาช่วยในการแก้ปัญหาของการจัดการ มากขึ้น เรียกว่า เป็นแนวความคิดของการจัดการเชิงปริมาณ ซึ่งได้รับความนิยมนำมาใช้ในการ แก้ปัญหา ที่มีความสลับซับซ้อนของการดำเนินธุรกิจสมัยใหม่

๒.๑.๕.๔ แนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์

การจัดการยุคโลกาภิวัตน์เป็นการจัดการ ที่องค์การต้องเผชิญกับสภาวะแวดล้อมทางการ แข่งขันที่รุนแรง เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงในด้าน ทักษะคนและพฤติกรรมของลูกค้า การเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารขององค์ การจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างใกล้ชิด โดยมุ่งพยายามในการกำหนด กลยุทธ์ให้กับองค์การเพื่อสามารถดำรงอยู่ได้ในขณะที่มีความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน รวมทั้งสามารถ สร้างผลกำไรและความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน จากการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์นี้ ทให้ ลักษณะของการจัดการที่องค์การต้องมุ่งเน้นถึงการปรับตัว ที่มีการให้การยอมรับและปรับปรุงการ ดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยผู้บริหารต้องคำนึงถึงขอบเขตของการดำเนิน ธุรกิจในตลาดระดับโลกที่ในปัจจุบันมีการขยายขอบเขตที่กว้างขวางกว่าตลาดในประเทศ

จากแนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์นี้จะให้มุ่งให้ความสำคัญกับการดำเนินงาน และปฏิบัติที่ถูกต้อง โดยนำไปสู่ความได้เปรียบเชิงการแข่งขันจากการสร้างผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า การเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในขณะที่สามารถลดต้นทุนการผลิต และราคาลงได้อย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญ คือ การพัฒนาความสามารถในการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง จึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญของแนวความคิดทางการจัดการยุคนี้ แนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์ที่สามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งมีแนวทางสำหรับแนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์ ดังนี้

๑. การควบคุมคุณภาพ องค์การที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ในตลาดระดับโลกมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญในด้านคุณภาพ (Quality) ของผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง โดยเฉพาะได้รับการยอมรับในมาตรฐานด้านคุณภาพระดับโลกจะต้องได้รับประกาศนียบัตร ISO ๙๐๐๐ จากองค์การกำหนดมาตรฐานโลก (International Organization for Standardization) มาตรฐาน ISO นี้จะถือเป็นการรับประกันด้านคุณภาพกับผลิตภัณฑ์ขององค์การ ดังนั้น องค์การจะต้องทำการปรับปรุงและพัฒนาทั้งในด้านกระบวนการดำเนินงาน ด้านโครงสร้าง ความรับผิดชอบ และทรัพยากร เพื่อให้เกิดคุณภาพและจะต้องผ่านการตรวจสอบและประเมินจากภายนอกอีกด้วย

๒. การควบคุมคุณภาพโดยรวม ตามแนวความคิดของการควบคุมคุณภาพโดยรวม (Total quality management) เป็นการดำเนินการที่เน้นการควบคุมคุณภาพทั่วทั้งองค์การ เพื่อให้บุคลากรทุกระดับเกิดการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการทำงานทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง รวมทั้งสามารถตอบสนองความต้องการลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเชื่อมโยงการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีกระบวนการที่ขนานกันไว้จะทำให้สามารถทราบปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ก่อนที่จะสายเกินแก้ไข

๓. การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) เป็นความพยายามขององค์การที่จะรักษาความได้เปรียบในเชิงคุณภาพไว้โดยการหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะนำเข้ามาใช้เพื่อปรับปรุงผลการปฏิบัติการที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความพยายามดังกล่าวมีความจำเป็นต้องทำควบคู่กับเทคนิคการเปรียบเทียบ (Benchmarking) ซึ่งการเปรียบเทียบนี้ องค์การจะเปรียบตัวเองในด้านต่าง ๆ กับองค์การที่มีประสิทธิภาพที่สุดในอุตสาหกรรมเดียวกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติของตนเอง นอกจากนี้การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องจะเกิดผลได้ ยังมีความจำเป็นต้องมีการมีส่วนร่วมของบุคลากรควบคู่ไปด้วย

๔. การรีออกแบบ ผลจากการปรับปรุงคุณภาพหรือวิธีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องดังกล่าวข้างต้น ตามวิธีการของญี่ปุ่นเป็นการปรับปรุงแบบค่อยเป็นค่อยไปที่ละขั้นตอน อย่างไรก็ตาม แนวความคิดทางการจัดการของการรีออกแบบ (Re-engineering) จะเป็นการปรับปรุงคุณภาพแบบทำทั้งระบบในครั้งเดียว ดังนั้น การปรับปรุงที่เห็นผลสำเร็จได้ องค์การจะต้องตั้งแนวคิดและวิธีปฏิบัติออกมาจากกฎเกณฑ์และข้อสมมติฐานที่เก่าแก่และล้าสมัย รวมทั้งทำการกำหนดคิดใหม่ทุกกระบวนการและทั้งระบบ ตั้งแต่การแสวงหาข้อมูล การวางแผน การพัฒนาบุคลากร การควบคุม การประเมินผลงาน เป็นต้น

ผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผู้บริหารต้องปรับตัวโดยการใช้อยู่อาศัยจากระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดที่ทำให้การติดต่อสื่อสารและการแสวงหาข้อมูลข่าวสารทำได้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์การสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่าง

รวดเร็ว ซึ่งเป็นปัจจัยมีผลต่อการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน ส่วนในด้านการสร้างความเข้าใจในกฎและกติกาของประชาคมโลก รวมทั้งระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการแข่งขัน โดยเฉพาะการแก้ไขกฎหมายเพื่อการตอบสนองระบบการค้าเสรีและสามารถนำองค์การไปอยู่ในสภาวะแวดล้อมใหม่ได้อย่างเหมาะสม และมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง รวมทั้งบุคลากรผู้ปฏิบัติทุก ๆ คนในองค์การก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานในยุคของการแข่งขันที่เกิดขึ้นจากกระแสโลกาภิวัตน์อีกด้วย โดยการทำให้องค์การมีลักษณะเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากบุคลากรที่มีประสบการณ์การนำความรู้ และความสามารถที่โดดเด่นมาใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การเปิดโอกาสให้บุคลากรได้รับการพัฒนาและเรียนรู้เพื่อการปรับปรุงผลงานของตนเองอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งองค์การควรมุ่งทำให้บุคลากรมีการทำงานแบบทีมงาน ด้วยการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารระดับต่าง ๆ และมุ่งการจูงใจแบบเน้นผลงานเพื่อการปรับตัวสู่อนาคต เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป คือ แนวความคิดของการจัดการในอดีต จะมุ่งเน้นในการประสานงานกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากร เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แต่จากการที่ผู้บริหารมีสมมติฐานว่ามนุษย์ ว่าเป็นผู้ที่มีเหตุผลในการปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพของผลงานเกิดจากการแบ่งงานกันทำตามความถนัด แต่ผู้บริหารไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านสภาวะแวดล้อมและพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้ผลการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพของผลงานไม่เป็นไปตามที่ต้องการ เช่น คนงานไม่ชอบงานในลักษณะที่เป็นงานประจำ เป็นต้น จนเป็นผลทำให้ผู้บริหารคิดหาทางนำไปสู่การขยายงาน การเพิ่มคุณค่าของงาน และการให้อำนาจตัดสินใจกับพนักงานเพิ่มขึ้น หรือการนำแนวความคิดของการจ่ายค่าตอบแทนตามจำนวนผลงานมาประยุกต์ใช้กับคนงาน จนสามารถเพิ่มผลผลิตได้เกินจากมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่าคนงานที่ทำได้น้อยกว่ามาตรฐานก็สามารถผลักดันให้คนงานทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดได้

ในการแก้ปัญหาให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์การนั้นสามารถทำได้ โดยการจัดโครงสร้างองค์การ และกำหนดแนวทางการจัดการที่มีความเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมจะทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางในการตัดสินใจที่มีความเหมาะสมได้ เช่น การแสวงหาผู้บริหารที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาบริหารงาน การมุ่งเน้นเกี่ยวกับการแบ่งงานกันทำของคนงาน การแสวงหาคนงานที่มีความชำนาญเฉพาะด้านมาปฏิบัติ การใช้วิธีการจูงใจด้านเงินเดือนและตำแหน่งงาน การสังเกตและวิเคราะห์งาน เพื่อหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด เป็นต้น

ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory) หมายถึง กรอบแนวความคิดหรือความรู้ที่ได้จากวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยมุ่งที่จะอธิบายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปรากฏการณ์หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของการศึกษาในองค์การนั้น ๆ และการกำหนดแนวทางในการจัดองค์การเพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

สำหรับแนวคิดและทฤษฎีทางการจัดการ ประกอบด้วย แนวความคิดทางการจัดการในสมัยเดิมหรือยุคคลาสสิก ได้แก่ แนวความคิดทางการจัดการเชิงวิทยาศาสตร์ แนวความคิดการจ้างองค์การระบบราชการ และแนวความคิดทางการจัดการเชิงกระบวนการ ส่วนแนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ ได้แก่ แนวความคิดทางการจัดการเชิงมนุษยสัมพันธ์ แนวความคิดทางการจัดการเชิงสังคมศาสตร์ และแนวความคิดทางการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ อีกทั้งแนวความคิด

ทางการจัดการสมัยใหม่ ได้แก่ แนวความคิดทางการจัดการเชิงปริมาณ แนวความคิดเชิงระบบ และแนวคิดเชิงสถานการณ์ และสุดท้าย แนวความคิดทางการจัดการยุคโลกาภิวัตน์ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การควบคุมคุณภาพโดยรวม การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องการปรับระบบ เป็นต้น

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

๒.๒.๑ ความหมายของคำว่า “เยาวชน” และ “การบรรพชา”

๑) พระราชบัญญัติการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ ได้นิยามความหมายของคำว่า “เด็กและเยาวชน” ไว้ว่า “เด็ก” หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน ๗ ปี บริบูรณ์แต่ยังไม่เกิน ๑๔ ปี บริบูรณ์

๒) องค์การสหประชาชาติ ให้คำนิยามว่า “เยาวชน” หมายถึง กลุ่มประชากรที่มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๒๕ ปี

๓) จิตวิทยาพัฒนาการวัยเด็กและเยาวชนของอิริคสันระบุว่า วัยเด็กและเยาวชน คือ วัยเริ่มตั้งแต่ขั้นที่ ๓ ระยะก่อนเข้าโรงเรียน มีอายุ ๓ ปี เต็มไปด้วยความเป็นอิสระ ความละเอียดและความสงสัยอยากรู้อยากเห็นสิ่งใหม่ ๆ ขั้นที่ ๔ ระยะเข้าโรงเรียนมีอายุ ๖ - ๑๒ ปี อยู่ในช่วงเอาการเอางานและความมีปมด้อย ระยะนี้เด็กอยากเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ชอบสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านต่างพื้นที่ เพื่อนที่โรงเรียน มีความอยากรู้อยากเห็นขอบลวงของสิ่งใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจะเข้าสู่วัยที่มีความรู้สึกไวในบริเวณวัยวะสี่พันธุ์ และขั้นที่ ๕ ระยะวัยรุ่นมีอายุ ๑๒ - ๒๐ ปี อยู่ในขั้นเข้าใจอัตลักษณ์ของตนเอง และไม่เข้าใจตนเองเป็นช่วงที่สนใจเรื่องเพศ เข้าไปผูกพันกับสังคม อยากมีตำแหน่งทางสังคม มีความรู้สึกเป็นอิสระและเป็นตัวของตัวเอง รู้ว่าตัวเองต้องการอะไร มีความเชื่ออย่างไร ตนเองเป็นใคร หากเขาไม่สามารถรวบรวมประสบการณ์ในอดีตได้ดีจะไม่สามารถเข้าใจตนเอง มีพฤติกรรมขัดแย้งสับสนอยู่เสมอ

คำว่า “บวช” มาจากคำบาลีว่า ปพพชชา แปลว่า บรรพชาหรือบวช จากมูลศัพท์ว่า “วช” ธาตุ + ป นำหน้าต่อกันเข้าเป็น ป+วช หรือ ปวช ในภาษาไทย ปวช แปลว่า เว้นทั่วหรือออกไปคือ เว้นแต่ประพัตตินอย่างคฤหัสถ์หรือหลักเรือนจากการมีเรือนหรือมีครอบครัว ละเว้นจากการทำชั่วหรือบาปอกุศลทุกอย่าง คำว่า “ออกไป” หมายถึง ออกไปจากการมีเรือนมีครอบครัว และเว้นจากการทำธุรการงานอย่างฆราวาสวิสัย ดำเนินชีวิตของผู้ประพัตติพรหมจรรย์ สมาทานศีลมีอาจารย์และสมาจารประเสริฐประณีตกว่าคฤหัสถ์ชน ด้วยเหตุนี้ผู้ถือเพศเป็นบรรพชิต นักบวชในพระพุทธศาสนาจึงได้พบว่า พระบ้าง ภิกษุบ้าง บรรพชิตบ้าง สมณะบ้างแม้จะเรียกชื่อต่างกันไปหลายชื่อ ล้วนเป็นชื่อเรียกของนักบวชในพระพุทธศาสนาที่กำลังประพัตติวัตรของผู้บวชอยู่นั่นเอง

คำว่า “พระ” แปลว่า ผู้ประเสริฐ คือ ประเสริฐโดยการปฏิบัติธรรมนั่นเอง เพราะผู้ได้ชื่อว่า “เป็นพระ” แปลว่า ผู้ประพัตติอย่างประเสริฐมีอาจารย์ สมาจารประณีตละเอียดไปกว่าพวกปุถุชนคฤหัสถ์ธรรมดา มีคุณธรรมที่คฤหัสถ์ไม่มี พระก็ต้องพยายามปลุกฝังให้เกิดมีขึ้น ผูกอบรมตนเองให้มีความบริสุทธิ์พิเศษสะอาดในทวาร ๓ คือ กาย วาจา ใจได้ยิ่งขึ้นไปกว่าสามัญชน

คำว่า “ภิกษุ หรือ ภิกษุ ” แปลตามธาตุศัพท์ แปลว่า “ผู้ขอ” ผู้เห็นภัย หรือ “ผู้ทำลายความชั่ว” พยายามละชั่วทำดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาดก็จะปรารถนาด้วยชุดปัญญารู้ถึงภัยในวิญญู

สงสารตราบใดที่ยังมีกิเลสตัณหาก็นำไปสู่ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ และความตายไม่มีภพชาติสุดท้าย

คำว่า “บรรพชิต” แปลว่า “เว้นรอบ” หมายถึง เว้นจากบ้านเรือนการดำเนินชีวิตอย่างคฤหัสถ์ เว้นจากมารยาทหรือพฤติกรรมอย่างคฤหัสถ์ เดินจากบ้านเรือน จากครอบครัว เว้นจากบาปทุจริตทั้งมวล พยายามบำเพ็ญบุญกุศลความดีให้เกิดมีในคน รักษาไว้ซึ่งประโยชน์คนและผู้อื่นให้มั่นคงถาวรและพัฒนาอบรมให้เจริญก้าวหน้าด้วย ปัญญา ศีล และสมาธิจนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายสูงสุดในพระพุทธศาสนา คือ การบรรลุถึงนิพพาน (Salvation)

ส่วนคำว่า “สมณะ” แปลว่า สงบระงับทางกาย วาจา และใจ มีพฤติกรรมที่ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น ยึดถือความสงบระงับ คือ สันติภาพแก่โลกเป็นสำคัญ คำว่า สามเณร แปลว่า เหล่ากอแห่งสมณะ ผู้เป็นเหล่ากอของนักบวชอีกประเภทหนึ่งในพระพุทธศาสนา เช่น สามเณรราหุล เป็นต้น

คำนิยามของคำทั้ง ๔ นี้ มีนัยความหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งเห็นได้ว่ามุ่งหมายถึง ผู้มีอาจารย์ปราศจากความชั่วร้ายบาปอกุศลต่าง ๆ มีอารมณ์หนักแน่นมั่นคง ในคุณธรรมศีลสัมมาปฏิบัติอยู่เป็นนิจสมัย คำว่า บวช จึงหมายความถึงการบำเพ็ญพรตของนักบวชทางพระพุทธศาสนา

๒.๒.๒ การบรรพชาเป็นสามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา

ในสมัยที่พระพุทธเจ้าเสด็จสู่เมืองกบิลพัสดุ์เพื่อโปรดพระญาติ พระนางยโสธรราชเทวี ขณะที่ยังเป็นฆราวาสทรงสั่งสอนให้พระราหุลปิโยรสทูลขอราชสมบัติจากกรพระสวามี มารดาพระองค์ทรงรำพึงว่า ถ้าเราจะให้สมบัติเช่นพ่อให้ลูกทั่วไบนั้น สมบัตินั้นก็จะเป็นห่วงผูกพันเนื่องในวัฏฏสงสาร (การเวียนว่ายตายเกิด) มีความไม่เที่ยงแท้แน่นอนสู้อภัยภัย (ทรัพย์อันประเสริฐ) เช่น ศรัทธา ศีล เป็นต้น ไม่ได้ จึงจะเป็นการดีอย่างยอดเยี่ยมแน่แท้ จึงทรงโปรดให้พระสารีบุตรเถระเป็นผู้จัดการบวชราหุลกุมาร ซึ่งขณะที่ทรงมีพระชนม์ ายุเพียง ๗ ชั้นเขาเท่านั้น ในในการบวชพระราหุลกุมารครั้งนั้นมีพระโมคคัลลานะเป็นผู้ปลงผมให้และมอบผ้ากาสาวพัสตร์ (ผ้าที่ย้อมด้วยน้ำฝาด) ส่วนพระสารีบุตรให้สรณาคมน์ (การถึงพระรัตนตรัยครั้งแรกเป็นสรณะ) พระมหากัสสปเถระให้โอวาทราหุลราชกุมาร จึงนับว่าเป็นสามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา โดยมีพระสารีบุตรเถระเป็นอุปัชฌาย์หลังจากนั้นมาจนถึงปัจจุบัน ก็เกิดประเพณีนิยมการบวชเป็นสามเณรสืบเนื่องกันมาอย่างไม่ขาดสาย

๒.๒.๓ คุณค่าของการบรรพชาเป็นสามเณร

การบวชสามเณรนั้นเป็นอุบายวิธีการทำตัวเยาวชนซึ่งมีอายุยังไม่ถึง ๒๐ ปี เข้าไปใกล้ชีวิตพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง มีเวลาปฏิบัติศีลทางพระพุทธศาสนาได้มาก ในสมัยพุทธกาล การบวชเป็นสามเณรก็เพื่อส่งเข้ารับการอบรมนิสัยให้เรียบร้อย และเพื่อศึกษาเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ ทั้งทางภาษาหนังสือและวิชาจริยศึกษา เพราะสมัยก่อนวัดเป็นเสมือนคลังแห่งวิชาการ ส่วนในสมัยในปัจจุบันการบวชเป็นสามเณรมีคุณค่าที่สำคัญ ดังนี้^{๒๗}

๑. เป็นการเข้ามาฝึกอบรมอุปนิสัยให้เรียบร้อยมีระเบียบวินัยสามเณรต้องยึดระเบียบวินัยถือศีล ๑๐ ข้อ เป็นการสร้างนิสัยให้เรียบร้อยดีงามในเบื้องต้นให้เกิดมีขึ้นได้มากกว่าคนที่ไม่มีโอกาสมาบวช

^{๒๗} นาวาเอกวัชร วัฒนนิรันดร, เรียบเรียงในการบรรพชาอุปสมบท, (มปท., ๒๕๓๐), หน้า ๒๘.

๒. มีโอกาสมากในการศึกษาเล่าเรียน ในสมัยโบราณวัดเป็นเสมือนคลังวิชาการทั้งทางโลกและทางธรรม แม้ในสมัยปัจจุบันการศึกษาวិชาได้เปลี่ยนไปอยู่ภายนอกกำแพงวัดก็ตาม บางส่วนก็ยังศึกษาเล่าเรียนได้ภายในวัด ส่วนวิชาการทางธรรมทางศาสนา ก็สามารถศึกษาเล่าเรียนได้ภายในวัดทุกสมัยเรื่อยมา เพราะเด็กที่ขาดโอกาสด้านการศึกษาได้อาศัยสถาบันวัดสร้างอนาคตทางการศึกษาให้กับตนเองโดยวิธีการบวชเป็นสามเณรแล้วศึกษาเล่าเรียนได้ทั้งภาควิชาการทางโลกและทางธรรม

๓. ทำให้ได้พบอริยทรัพย์ - อริยทรัพย์ คือทรัพย์อันประเสริฐได้แก่ความมีศีลธรรม มีศรัทธา มีปัญญา เป็นต้น ควรบวชเป็นสามเณร ถือเป็นโอกาสที่ได้สัมผัสกับวิชาศีลธรรมและศาสนาโดยตรง เพราะถ้ามีวิชาศีลธรรมดีก็จะเป็นประทีปส่องทางที่สว่างไสวแก่ชีวิตได้เป็นทรัพย์ที่ใช้แล้วไม่รู้จักหมดสิ้น ยิ่งใช้มากก็ยิ่งเป็นคุณค่าแก่ชีวิตไม่เหมือนกับทรัพย์ภายนอก ซึ่งใช้แล้วหมดสิ้นไปได้

๔. เป็นการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาจะมีอายุยืนนานไม่สูญหายไปจากโลกก็เพราะมีผู้เข้ามาบวชเรียนเข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมสืบต่อกันมาตลอดสาย เพราะผู้ที่เข้ามาบวชมีโอกาสเวลาที่มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นบรรพชิต เพราะมีโอกาสและสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยในการศึกษาเล่าเรียนและปฏิบัติธรรม ดังนั้นผู้เข้ามาบวชได้ชื่อว่า ได้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดีอีกทางหนึ่ง

๒.๒.๔ คุณสมบัติของผู้บรรพชาเป็นสามเณร

ผู้ที่ จะเข้ามาบวชเป็นสามเณรนั้น ต้องประกอบด้วยคุณสมบัติหลายประการที่ควรทราบเป็นเบื้องต้น คือ

๑. เป็นเพศชายไม่เด็กเกินไป โดยมากมีอายุตั้งแต่ ๗ ปีขึ้นไป

๒. ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง

๓. ไม่เป็นคนมีอวัยวะบกพร่องพึงรังเกียจ เช่น มือเท้าขาด นิ้วขาด หูขาด จมูกหวีน เป็นต้น

๔. ไม่เป็นคนพิการ คนบ้าวิกลจริต

เมื่อผู้ปกครองกำหนดเวลาบวชแล้ว พึงพาเด็กที่จะบวชสามเณรไปฝากท่านเจ้าอาวาสวัดที่จะบวชหรือพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งตามที่ตกลงกัน เพื่อให้เด็กฝึกหัดขนบธรรมเนียมของการเป็นสามเณร และเตรียมท่องจำคำขอบรรพชาให้ได้

ถึงวันบวชผู้ปกครองก็จะเตรียมดอกไม้ ธูปเทียน ผ้าไตรจีวร พระอุปัชฌาย์ก็เริ่มแนะนำให้เริ่มพิธีขอบรรพชา พระอันดับพระสงฆ์อนุโมทนา สามเณรกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศล เป็นอันเสร็จพิธี

การบรรพชาเป็นสามเณร ขึ้นอยู่ที่คำกล่าวไตรสรณาคมนั้นคือการกล่าวถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ ที่เรียกว่าการถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะที่พึ่งนั่นเอง นิยมกล่าวเป็นภาษาบาลีตามพระอุปัชฌาย์ว่า พุทธัง สรณัง คจฺ ฉามิ ฯลฯ เมื่อผู้ขอบรรพชากล่าวจบคำว่า ตติยมปิ สงฺฆัง สรณัง คจฺฉามิ ฯลฯ แล้วก็จะสำเร็จภาวะการเป็นสามเณร เพราะการบรรพชาสามเณรนั้นจะสำเร็จได้สมบูรณ์ด้วยการถึงไตรสรณาคมนั้น ส่วนศีล ๑๐ ข้อที่รับจากพระอุปัชฌาย์เป็นเพียงข้อบัญญัติ เพื่อเป็นข้อยึดถือปฏิบัติตนของสามเณร มิใช่ความสำเร็จเป็นสามเณร นอกจากศีล ๑๐ ข้อหลัก สามเณรต้องปฏิบัติตามธรรมวินัยอื่น ๆ อีกตามความจำเป็น

๒.๒.๕ ความหมายคำว่า “จริยธรรม”

ความหมายคำว่า “จริยธรรม” ในทัศนะของนักธรรมศึกษาหรือนักวิชาการด้านศาสนา มีดังนี้^{๒๘} พระธรรมปิฎกได้ให้คำนิยามว่า “พรหมจรรย์หรือพรหมจริยา” หมายถึง ความประพฤติอันประเสริฐ การดำเนินชีวิตอันประเสริฐ การครองชีพอันประเสริฐ หรือความเป็นอยู่อย่างประเสริฐ จริยธรรมของพระพุทธศาสนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ชีวิตที่ดีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมเป็นอย่างดี มีความสุข และทำให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงจุดหมายสูงสุดจะเห็นได้ว่าพุทธจริยธรรม เป็นหลัก ธรรมสำหรับดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับคนไทยและสังคมไทยเป็นอย่างมาก การพัฒนาประเทศทุกวันนี้ต้องการคนที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดี ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมโดยรวมให้อยู่ในสภาพที่สมดุลขึ้นได้ ดังพระราชปรารภของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่ว่า “การสอนให้คนเก่งนี้ ดูจะเห็นว่าดี แต่ถ้ามองให้ถี่ถ้วนแล้วอาจทำให้เกิดข้อบกพร่องขึ้นในตัวบุคคลได้ไม่น้อย ที่สำคัญบกพร่องในจริยธรรม ความรู้จักรับผิดชอบชั่วดี เพราะมุ่งแต่จะแสวงหาผลประโยชน์เฉพาะตัวให้สมบูรณ์ขึ้น เป็นเหตุให้ทำความชั่วทุจริตได้ โดยไม่รู้สึกละอายละอายใจ ดังนั้นนอกจากจะสอนคนให้เป็นคนเก่งแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะอบรมให้ดีพร้อมกันไปด้วย”

หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.๒๕๒๔ กลุ่มวิชาสังคมศึกษาในข้อแรกได้ระบุว่า เพื่อให้รู้จักดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์และยุติธรรมมีระเบียบวินัย มีความอดทน รู้จักประหยัด มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น ประเทศชาติ

จริยธรรมเป็นคุณสมบัติทางความประพฤติที่สังคมมุ่งหวังให้สมาชิกของสังคมนั้นประพฤติตามจริยธรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับความถูกต้องในการประพฤติซึ่งหมายถึง กระทำอย่างเสรีภาพในขอบเขตของมโนธรรม ซึ่งได้แก่ ความสำนึกในธรรมยังควรที่จะกระทำหรือเป็นหน้าที่ที่จะต้องทำของสมาชิกแต่ละคนในสังคมนั้น ๆ

พจนานุกรม ฉบับการบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่าจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติตามหลักศีลธรรมและกฏศีลธรรม

ปรีชา ช่างขวัญยืน กล่าวว่า จริยธรรม คือ การสร้างคนแต่ละคนให้เป็นคนดี เป็นหลักการที่จำเป็นที่จะช่วยให้การใช้จริยธรรมในสังคมได้ผลดี

สนั่น ไชยานุกูล ให้ทัศนะว่าจริยธรรม คือ ศาสตร์ที่กล่าวถึงคุณทางศีลธรรมอันสัมพันธ์กับความประพฤติในทางดี

พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ - ไทย ให้ความหมายว่า จริยธรรม หมายถึง ส่วนที่เป็นแก่นของกฎเกณฑ์ที่ว่าด้วยความผิดชอบชั่วดีที่สังคมกำหนดไว้ให้สังคมนั้น ๆ ยึดถือปฏิบัติ

ประภาศรี สีหอำไพ ได้ให้ความหมายว่า จริยธรรม เป็นหลักความประพฤติ อันมีการอบรม กิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองคุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมที่ชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามใพบูลย์ในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม

^{๒๘} วิทยาเขตสุรินทร์, มจร., การประเมินผลโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน, (มปท, ๒๕๔๖), หน้า ๓๐.

สารโฆ บัศศรี ได้กล่าวว่า จริยธรรม คือ แนวทางกรอบแห่งความประพฤติเพื่อเป็นพื้นฐานในการสร้างความคิดความชัดเจนความถูกต้อง และเสรีภาพหรือมารยาทในสังคม โดยมีความเป็นอยู่อย่างสงบเรียบร้อยและไม่ก่อความเดือดร้อนต่อตนเองและสังคม โดยเคารพในสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

วคิน อินทสระ ให้คำจำกัดความของจริยธรรมว่า หมายถึง ความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม การทำหน้าที่ของคนอย่างถูกต้องสมบูรณ์ งดเว้นสิ่งที่ไม่ควรทำ การกระทำที่ควรกระทำด้วยความฉลาดรอบคอบรู้เหตุรู้ผล ถูกต้องตามบุคคลกาลเทศะ

๒.๒.๖ แนวคิดและกระบวนการพัฒนาเยาวชนหรือผู้เรียน

พระราชวรมุนี (ประยูทธ์ ปยุตโต) ได้มีทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาเยาวชนที่สมบูรณ์แบบจะต้องพัฒนาให้ครบทั้ง ๔ ด้าน^{๒๙} คือ

๑. พัฒนาด้านร่างกาย (กายภาวนา) ให้มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงมีพละกำลังสุขภาพดี
๒. พัฒนาด้านศีล (ศีลภาวนา) ให้คนในสังคมมีระเบียบวินัยมีความประพฤติดี สัมพันธ์ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดี มีความสุจริตทางกาย วาจา และอาชีพ
๓. พัฒนาด้านจิตใจ (จิตภาวนา) ต้องหมั่นฝึกอบรมจิตให้มีคุณภาพ สมรรถภาพและสุขภาพดี

๔. พัฒนาด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) ต้องหมั่นฝึกอบรมปัญญาให้รู้ - เข้าใจ มองเห็นสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริง พยายามฝึกปัญญาในแง่ที่จะทำให้กระบวนการคิด การรับรู้ของคนเรามีให้ถูกกิเลส เช่น โลภะ โทสะและโมหะ เข้าครอบงำ ทำให้เกิดการคิดที่ไม่มีอคติ ด้วยการใชหลักโยนิโสมนสิการพิจารณาให้รู้ชัดเห็นจริงด้วยปัญญา

พอสรุปได้ว่า การพัฒนาสังคมตามแนวคิดของพระราชวรมุนีนี้นั้นเน้นที่การพัฒนาคนก่อน เพราะเมื่อคนได้รับการพัฒนาแล้ว เยาวชนก็จะได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ถูกต้องเต็มในส่วน อุทัย หิรัญโต วันทนีย์ วะสิกะสิน และสนิท สมครการ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาไว้ว่า จะต้องพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ มีความสามารถ รู้จักใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาของตนเอง และส่วนรวมได้ และต้องพัฒนาตนให้มีทักษะสามารถดำเนินกิจกรรมของสังคมได้อย่างสมบูรณ์

๒.๒.๖.๑ เทคนิคและวิธีการสอนสาวกของพระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นพระศาสดาผู้ยิ่งใหญ่ของพุทธศาสนาทรงได้รับการยกย่องว่า เป็นบรมครูยอดครูของผู้สอนคน พระองค์ทรงมีหลักในการสอนเพื่อพัฒนาปัญญาความรู้แก่พระสาวกมากมายหลายวิธีการด้วย แต่ขอยก “หลักการสอน ๔ ส”^{๓๐} คือ

๑. สันตสนา ทรงอธิบายให้เห็นชัดเจน เหมือนให้เห็นด้วยตา พูดอธิบายให้ผู้ฟังรู้ชัดแจ่มแจ้งอย่างไม่มีข้อสงสัย
๒. สมาทปนา ชักจูงให้เห็นจริงเห็นจังกตาม ชวนให้คล้อยตามยอมรับนำไปปฏิบัติ เรียกสั้น ๆ ว่า “จูงใจ”

^{๒๙} เสถียรพงษ์ วรรณปก, พุทธวิธีการสอนจากพระไตรปิฎก, (มปท, ๒๕๔๒), หน้า ๘๓ - ๘๕.

^{๓๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙๑ - ๙๒.

๓. สมุดเทศนา ทรงสอนให้เกิดความเข้าใจ แรงจูงใจ มีกำลังใจ อาจหาญ มั่นใจทำได้ต่อ อุปสรรคที่เพิ่งเกิดขึ้นไม่ว่าจะใหญ่สักปานใดหรือเรียกว่า “สอนให้กล้าหาญ”

๔. สัมปหังสนา มีวิธีการสอนที่จะช่วยให้ผู้ฟังรำเริงเบิกบาน ฟังไม่เบื่อ เปี่ยมล้นไปด้วย ความหวัง เพราะมองเห็นคุณค่าประโยชน์ที่ตนจะพึงได้รับจากการปฏิบัติ หรือเรียกว่า “สอนให้เกิด ความร่าเริง”

เมื่อสรุปหลักการสอนของพระพุทธเจ้า โดยรวมว่า สอนให้เห็นจริงแจ่มแจ้ง ก่อให้เกิด ความจริงใจ หาญกล้าและร่าเริงในการศึกษาเล่าเรียนและการประกอบสัมมาอาชีพ รูปแบบวิธีการสอน ของพระพุทธองค์ ทรงนำมาแบบการสอนต่าง ๆ มาผสมผสานประยุกต์ใช้ในการฝึกอบรมสั่งสอน ยกตัวอย่างรูปแบบการสอนต่าง ๆ ดังนี้

๑. การสอนแบบสนทนา (สากัจฉาหรือธรรมสากัจฉา) เป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยที่สุด เมื่ออ่านใน พระไตรปิฎกแล้ว จะเห็นว่าพระองค์ชอบใช้วิธีนี้ อาจเป็นได้ว่า ผู้ฟังได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นถาม ตอบทำให้การเรียนการสอนสนุกไม่น่าเบื่อ จะไม่รู้สึกรำคาญว่ากำลัง “เรียน” หรือ กำลัง “ถูกสอน” แต่จะ มีความรู้สึกว่าตนกำลังสนทนาของตนกับผู้สอนอย่างสนุกสนาน

ในการสนทนานั้น พระองค์จะทรงทำการสนทนา คือ ทำหน้าที่ซักถามโยนปัญหาให้ขบคิด แล้วตะล่อมเข้าสู่จุดสรุปหรือประเด็นปัญหาที่ต้องการ หรือบางทีตอบเป็นนัย ๆ คู่สนทนาจึงอาจสรุปได้ เอง ดังตัวอย่างเรื่องการยกตัวอย่างการบำเพ็ญเพียรจนกินไปแต่ไม่บรรลุธรรมสักทีของพระภิกษุหนุ่ม ลูกชายเศรษฐีชื่อ โสณะ ซึ่งเปรียบเทียบการเล่นพนัน เป็นต้น

๒. ทรงสอนแบบบรรยาย การสอนแบบนี้พระพุทธองค์ทรงใช้เสมอในโอกาสที่มีสาวกผู้ฟัง มีจำนวนมาก ดังที่ทรงแสดงธรรมเทศนาในเขตวันมหาวิหารในช่วงบ่ายของทุกวันและที่น่าสนใจคือ ผู้ฟังมักจะมีพื้นฐานความรู้หรือความเข้าใจเป็นพื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ มาบ้างแล้ว และมาฟังการบรรยาย เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ดังเช่น เมื่อมาแสดงธรรมโปรดปัญจวัคคีย์ครั้งแรกก็จะ ใช้วิธีสอนแบบบรรยายความ ทรงอธิบายถึงความล้มเหลวของแนวทางการปฏิบัติ ๒ แนวทาง คือ การ ทรมานกาย กับการหมกมุ่นเพลิดเพลิดในกามคุณ เสร็จแล้วทรงชี้ทางสายกลางและจบลงด้วยเทศนา เรื่อง อริยสัจ ๔ ซึ่งทรงอธิบายโดยละเอียดพิสดาร เป็นต้น

๓. แบบตอบปัญหา ซึ่งผู้ถามปัญหาอาจถามด้วยจุดประสงค์หลายอย่าง บางคนถามเพื่อ ต้องการคำตอบในเรื่องที่สงสัยมานาน บางคนถามเพื่อลองภูมิว่า คนตอบรู้หรือไม่ บางคนถามเพื่อชม หรือปรามให้ผู้ตอบอับอาย บางคนถามเพื่อเทียบเคียงกับความเชื่อหรือคำสอนในลัทธิศาสนาของคน พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า การตอบปัญหาใด ๆ ต้องดูลักษณะของปัญหาและทางเลือกวิธีตอบให้ เหมาะสมถูกต้องด้วย พระพุทธองค์ทรงจำแนกประเภทปัญหาได้ ๔ ประเภท คือ

๑) ปัญหาบางอย่างต้องตอบแบบตรงไปตรงมา มีคำตอบแบบตายตัวไม่มีเงื่อนไขมาก หรือที่เรียกว่า (เอกังสพยากรณ์ปัญหา) ตัวอย่างเช่น อริยสัจคืออะไร มีเท่าใด คำตอบคือ อริยสัจ คือ ความจริงอันเป็นประเสริฐมี ๔ อย่าง คำตอบอย่างนี้เรียกว่า “เอกังสพยากรณ์”

๒) ปัญหาบางอย่างต้องย้อนถามก่อนจะตอบ (หรือเรียกว่าปฏิจปฺจญาพยากรณ์ ปัญหา) ไม่ฟังด่วนตอบทันทีเพราะอาจผิดพลาดได้ ในคัมภีร์ท่านยกตัวอย่างว่า ถ้าเขาถามว่าที่ถ้ำนั้น หมายถึงแ่งใด ถ้าเขาตอบว่าในแ่งทำหน้าที่ ฟังตอบว่าไม่เหมือนกัน ตามีหน้าที่ดู หูมีหน้าที่ฟัง แต่ถ้า เขาถามว่า ในแ่งความเป็นอนิจจังจะกันไหม ฟังตอบว่า เหมือน (เพราะตาและหูต่างก็ไม่เที่ยงแท้ถาวร

ทั้งหมด) และในชีวิตประจำของเรามีคำถามให้เราตอบคำถามมากมายจึงควรลองพิจารณาถึงปัญหาแล้วค่อยตอบจะเป็นการดียิ่งและตอบตรงประเด็นปัญหาอย่างยิ่ง

๓) ปัญหาบางอย่างต้องแยกตอบ (หรือเรียกว่าวิภาษพยากรณ์ปัญหา) คำถามที่คลุม ๆ อย่าเพิ่งด่วนตอบ ตอบไปก็มีแต่จะผิดพลาดต้องแยกตอบเป็นเรื่อง ๆ เป็นประเด็นไป ยกตัวอย่างง่าย ๆ ในคัมภีร์ว่า พระพุทธองค์ทรงติเตียนตบะ (ความเข้มงวด) ทุกอย่างใช่หรือไม่ อย่ารีบตอบว่า ใช่หรือไม่ใช่ เพราะมีส่วนผิดต้องแยกประเด็นตอบว่า ตบะที่เข้มงวดมาก เช่น การทรมานตัวเอง พระพุทธองค์ทรงติเตียนตบะ คือ ความอดกลั้น (ตีติกขาขันติ) พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญว่าเป็นยอดตบะ

๔) ปัญหาบางอย่างต้องตัดบทไปเลยไม่ตอบ (อุปนัยปัญหาหรืออภัยกตปัญหา) มีบางเรื่องบางประเด็นถ้าตอบไปก็ไม่มีประโยชน์สู้ตัดบทดีกว่า เช่น ปัญหาที่ชวนทะเลาะกับคนอื่น ปัญหาที่ตอบไปแล้วก็ไม่ได้ดีขึ้น ถ้ามีใครมาถามว่าศาสนานั้นสอนอย่างนั้น ศาสนานั้นสอนอย่างนี้ เมื่อทรงอยากทราบ ถ้าถามของฝ่ายใดผิดหรือถูก ถ้าถามอย่างนี้ พระองค์ก็ไม่ทรงตอบหรือจะทรงตัดบทว่า เรื่องนั้นพักไว้ก่อน เราจะแสดงธรรมให้ฟัง นี่คือ พระจริยวัตรของพระบรมครูพึงเอาเป็นแบบอย่าง

๒.๒.๖.๒ เทคนิควิธีสอนของพระพุทธองค์

- ๑) ทำนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ทำของยากให้ง่ายโดยวิธีอุปมาอุปไมย
- ๒) ทำคนเป็นแบบอย่างให้ดู เช่น ทำให้ดูสาธิตและปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่าง
- ๓) ใช้ถ้อยคำเหมาะสม
- ๔) เลือกสอนเป็นรายบุคคล
- ๕) รู้จักจังหวะและโอกาส
- ๖) ใช้วิธีการสอนที่ยืดหยุ่น
- ๗) ใช้การเสริมแรง

๒.๒.๖.๓ วิธีการปลูกฝังจริยธรรมแก่เยาวชนแบบพุทธ

หลักและวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า นำมากล่าวโดยสรุปดังนี้

- ๑) วิธีการปลูกฝังจริยธรรมโดยการประพฤติตนเป็นแบบอย่าง
- ๒) วิธีการสอนโดยใช้สื่ออุปกรณ์โดยการสอน
- ๓) วิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการทลายปัญหา
- ๔) วิธีการปลูกฝังจริยธรรมด้วยการยกอุทาหรณ์
- ๕) วิธีการเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยในการสอน

๒.๒.๖.๔ ศาสนาสัมพันธ์กับจริยธรรมอย่างไรบ้าง

ในทัศนะของคานท์ ศาสนาขึ้นอยู่กับจริยศาสตร์และความมีอยู่ของพระพุทธเจ้า ถ้าขึ้นอยู่กับความมีอยู่ของจริยศาสตร์ เขาเชื่อว่า ความสุขมักเกี่ยวข้องกับคุณธรรมเสมอ ในความดีขั้นพื้นฐานนั้น ความสุขสูงสุดมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแน่นอนคุณธรรมก็คือ ความดีสูงสุด แต่ว่าเมื่อไม่มีความสุขความสบายมันก็ไม่ใช่ว่าความขึ้นสมบูรณ์ แต่เมื่อวิเคราะห์อย่างละเอียดแล้ว คุณธรรมก็มีใช่ว่าจะประกอบด้วยความสุขเสมอไป เราพบบ่อยครั้งว่า ในขณะที่คนดีได้รับความทุกข์นานาประการนั้น คนชั่วก็พากันสนุกสนานสำราญใจ ถ้าระเบียบของจริยศาสตร์เป็นจริงเช่นนั้นแล้ว มันอาจไม่เป็นเช่นนั้น ดังนั้นคานท์จึงกล่าวอีกว่า พระเจ้านั้นเอง เป็นผู้สร้างสรรค์ความสุขสำราญที่ประกอบด้วยคุณธรรม

และความทุกข์กับความชั่วขึ้นในโลกนี้ พระเจ้าคือผู้ที่เสวยความสุขสำราญอันประกอบด้วยคุณธรรม เพราะคุณธรรมขึ้นอยู่กับการกระทำของเรา ความสุขสำราญขึ้นอยู่กับการพร้อมมูลของเงื่อนไขภายนอก สรรพทัณฑ์ของคานท์ พระเจ้าก็คือข้อสมมุติฐานทางจริยศาสตร์

ส่วนศาสนาแบบอเทวนิยม (ไม่มีพระเจ้า) อย่างเช่น ศาสนาพุทธที่สอนว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่ที่กรรมที่กระทำคนดีที่ต้องทุกข์อยู่ เพราะกรรมเก่าที่ไม่ดีกำลังให้ผล ส่วนชั่วที่ได้รับความสุขอยู่ก็เพราะความดีในชาติก่อนที่เขาเคยทำไว้กำลังให้ผลเมื่อหมดกรรมเก่าแล้ว คนดีย่อมได้รับความสุขจากผลของกรรมดี คนชัวย่อมได้รับผลของกรรมชั่วที่ทำไว้แล้ว ดังที่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “ความชั่วที่บุคคลกระทำด้วยตนก็จักเศร้าหมองเอง ความชั่วอันบุคคลใดไม่กระทำด้วยตน บุคคลนั้นย่อมบริสุทธิ์ด้วยตนเอง ความบริสุทธิ์และความไม่บริสุทธิ์เป็นของเฉพาะคน ผู้อื่นไม่สามารถทำให้ผู้อื่นบริสุทธิ์ได้ อนาคตเป็นเพียงผู้บอกทาง หลายนับปฏิบัติด้วยตนเองจึงจะพึงหลุดพ้นได้

๒.๒.๖.๕ ศาสนาและจริยธรรมมีการอิงอาศัยกันอย่างไร

จริยธรรม คือ การแสดงออกจากจิตสำนึกภายในตัวเราเองที่มีต่อสังคม บุคคลที่นับถือศาสนาอย่างแท้จริงนั้น มักมองโลกด้วยทัศนคติที่เป็นจริงเสมอ ศาสนากับจริยศาสตร์ทั้งสอง จึงมีสามัญในการช่วยเหลือการพัฒนาบุคลิกภาพของคนเรา แต่เพราะแหล่งกำเนิดของศาสนาแตกต่างกัน ศาสนาจึงมีความสัมพันธ์อยู่กับพระเจ้าและปัจเจกชน จริยศาสตร์ขึ้นอยู่กับการกระทำและศาสนาขึ้นอยู่กับการยอมรับความนับถือ ในการพัฒนามนุษย์ ศาสนาและจริยธรรมทั้งสองต้องพัฒนาควบคู่กันไป และอิงอาศัยซึ่งกันและกัน อาจไปได้ว่าในบางครั้งบางโอกาส ศาสนากับจริยธรรมอาจจะไม่ไปด้วยกัน ในกรณีนี้คงไม่เหมาะสมที่เรียกว่าศาสนา เพราะศาสนาที่แท้จริงคือความเชื่อในสำนึกของพระเจ้าและภาวะความเป็นเจ้า ความสำนึกนั้นต้องอิงอาศัยจริยธรรม จึงสามารถตอบสนองความต้องการทางเจตนารมณ์ได้ และศาสนาที่ปราศจากจริยศาสตร์ ก็คงไม่เป็นศาสนาที่สมบูรณ์ได้ เพราะไม่มีความสมบูรณ์พอเพียง เข้าอิงอาศัยซึ่งกันและกันก็ทำให้ศาสนามีความสำคัญและมีความหมายมากขึ้น สำหรับส่งเสริมพัฒนาชีวิตมนุษย์ได้พบแสงสว่างแห่งชีวิตนั่นคือ คุณธรรมจริยธรรมซึ่งมีอยู่ในศาสนา นั้น ๆ นั่นเอง

๒.๒.๖.๖ หลักจริยศาสตร์หรือจริยธรรมในพระพุทธศาสนา

๑) หลักจริยธรรมขั้นพื้นฐาน

พระพุทธศาสนามีหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐาน ได้แก่ หลักเบญจศีล ศีล ๕ และหลักเบญจธรรม ธรรม ๕ อันเป็นข้อที่ควรปฏิบัติอิงอาศัยซึ่งกันและกัน คือ

เบญจศีล

๑. เว้นจากการฆ่าสัตว์
๒. เว้นจากการลักทรัพย์
๓. เว้นจากการประพฤตินอกใจ
๔. เว้นจากการพูดเท็จ หลอกลวง
๕. เว้นจากการดื่มสุรามั้ย

เบญจธรรม

๑. มีเมตตากรุณาในสัตว์
๒. เลี้ยงชีวิตในทางที่ถูกต้อง
๓. มีความสำรวมระวังในกาม
๔. พูดแต่คำสัตย์ คำจริง
๕. มีสติรักษาดนไว้อยู่เสมอ

หัวข้อธรรมทั้งสองนี้ ที่เรียกว่าจริยธรรมพื้นฐาน เพราะเป็นข้อที่ควรประพฤติปฏิบัติเบื้องต้น รองรับคุณธรรมขั้นสูงขึ้นไป เช่น การวางไว้เป็นพื้นฐานย่อมรองรับน้ำหนักอาคารสูงใหญ่ได้หลายชั้นได้ การที่จะดูพื้นฐานหรือความมั่นคงของคนก็สามารถดูกันที่คุณธรรมข้อนี้

๒) พื้นฐานจริยธรรมแบบพุทธ

ภายใต้บรรยากาศแห่งแนวคิดสุดโต่งสองด้านในสมัยพุทธกาลนี้ พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักแห่งสายกลาง ซึ่งมีแนวคิดหลักเกี่ยวกับความจริงของสภาพสิ่งรองรับ อันได้แก่ หลักแห่งไตรลักษณ์ หรือหลักแห่งปฏิจจสมุปบาทนั่นเอง อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดเรื่องไตรลักษณ์นี้เองเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะแห่งภาวะการดำเนินไปของสภาพสิ่งหรือเป็นเครื่องอธิบายว่า ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้น และดำเนินไปโดยมีเหตุปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งแต่ละเหตุปัจจัยมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังที่พระราชาวรมุณีอธิบายไว้ว่า “เพื่อแสดงความเข้าใจง่าย ๆ จะแสดงความหมายโดยสรุปของไตรลักษณ์ (The Three Characteristics of Existence) โดยย่อดังนี้

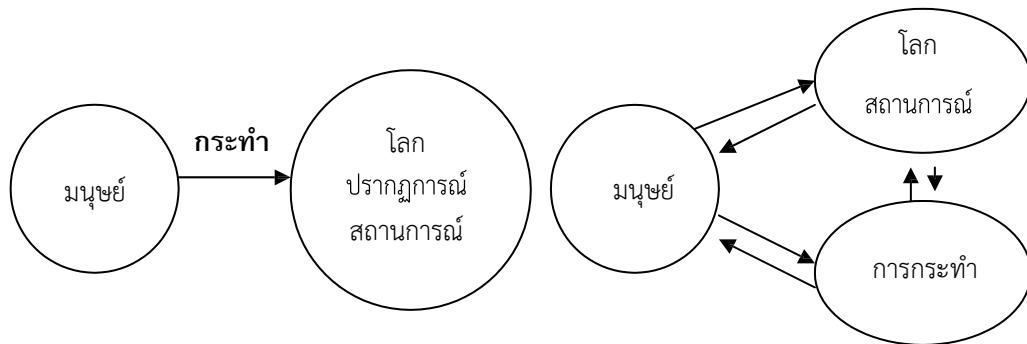
๑. อนิจจตา (Impermanence) ความไม่เที่ยง ความไม่คงที่ ไม่คงตัว ภาวะที่เกิดขึ้นแล้ว ตั้งอยู่ และเสื่อมสลายไป

๒. ทุกขตา (Suffering and Conflict) ความเป็นความทุกข์ภาวะที่ถูกบีบคั้นกดดัน ผืน และขัดแย้งอยู่ในตัว เพราะปัจจัยที่ปรุงแต่งให้มีสภาพเป็นอย่างนั้นเปลี่ยนแปลงไป จะทำให้คงอยู่ในสภาวะเดิมมิได้ ภาวะที่ไม่สมบูรณ์มีความบกพร่องอยู่ในตัว ไม่ให้ความสมอยากแท้จริง หรือเกิดความพึงพอใจเต็มที่แก่ผู้อยากด้วยตัณหาและก่อให้เกิดความทุกข์แก่ผู้เข้าไปอยากยึดติดด้วยตัณหา อุปทาน

๓. อนัตตตา (Non-self) ความเป็นอนัตตตา ความไม่ใช่ไม่มีตัวตนแท้จริงของมันเอง กล่าวโดยง่าย ๆ ก็คือ พุทธปรัชญาไม่ถือว่า สิ่งใดในโลกที่ดำรงอยู่อย่างเอกเทศไม่เปลี่ยนแปลงมีความหมายโดยสมบูรณ์ในตัวของมันเองได้โดยไม่ขึ้นกับสิ่งอื่นและด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า สิ่งทั้งหลายจะมีอยู่ก็แต่โดยในฐานะที่เป็น นกระแสแห่งเหตุปัจจัยเมื่อเหตุปัจจัยหนึ่งเปลี่ยนแปลงไป ความหมายของสิ่งที่กำลังกล่าวถึงก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น ต้นไม้ต้นหนึ่งเมื่อมองในยามเช้า เวลาเที่ยงหรือตอนเย็นก็แตกต่างกันไปตามเหตุปัจจัยแห่งอากาศ อุณหภูมิและตัวผู้ดูเอง หรือให้ลองนึกภาพตัวเองในห้องเรียนห้องหนึ่ง มีนักศึกษาประมาณ ๑๕ คน นั่งฟังคำบรรยายของอาจารย์ซึ่งยืนอยู่หน้าชั้นเรียน เมื่อเริ่มบทเรียนไปได้สักครู่ มีนักศึกษามาสายคนหนึ่งเดินมาที่หน้าประตูห้องแล้วเปิดประตูเข้ามาในห้องเรียน ทำความเคารพอาจารย์และนั่งลงในแถวหน้าในขณะที่นักศึกษาเปิดประตูนั่นเอง กระดานไม้รูปสี่เหลี่ยมระหว่างผนังห้องนั้นคือ “ประตู” ในความหมายที่เราใช้กันทั่วไปในชีวิตประจำวันที่แท้จริงแล้ว แม้คำว่า “ห้อง” ก็เกิดขึ้นจากองค์ประกอบต่าง ๆ อันได้แก่ ที่ว่าง (ถ้าไม่มีที่ว่างก็มีห้องไม่ได้) ผนังสี่ด้าน เพดาน ประตู หน้าต่างเป็นปัจจัยที่ดีปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ บุปสลายหายไป ห้องก็ไม่มีอยู่อีกต่อไป เช่นเดียวกัน นี่คือหลักปฏิจจสมุปบาท ซึ่งถือว่า สภาพสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรง (อยู่ได้ดีแต่โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ) ประกอบกัน

จะเห็นได้ว่า เมื่อเหตุปัจจัยเปลี่ยนแปลงไป ความหมายคำว่า “ประตู” ก็เปลี่ยนไปด้วย เป็นเพราะเป็นห้องบ้าง โดยเหตุนี้เอง ปฏิจจสมุปบาทหรือไตรลักษณ์เป็นตัวอธิบายความจริงแห่งโลกและปรากฏการณ์

สำหรับมนุษย์เองก็เช่นกัน มนุษย์มิใช่เป็นภาวะแห่ง “ตัวตน” ที่ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์โดยตนเองได้ แต่ตามความหมายของมนุษย์ก็เกิดขึ้นภายในสถานการณ์หนึ่ง ๆ ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยแวดล้อม มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของโลกพอ ๆ กับที่โลกหรือสถานการณ์เป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ ตามหลักพุทธปรัชญานั้น ภาวะการดำรงอยู่ของมนุษย์มีลักษณะที่เกิดขึ้นกับเหตุปัจจัยและภาวะแวดล้อมจะเห็นได้จากรูปภาพที่ ๒

ภาพที่ ๒ ภาวะการณ์ดำรงอยู่ของมนุษย์

จะเห็นได้ว่า ตามหลักพุทธปรัชญานั้นมนุษย์มิใช่ภาวะอันเป็นเอกเทศจากโลกกระทำต่อโลก แต่มนุษย์สัมพันธ์กับโลกหรือปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยที่การกระทำของมนุษย์เป็นทั้งตัวกำหนดโลก และถูกโลกกำหนดไปในขณะเดียวกัน จะเห็นได้ว่า พุทธปรัชญาเสนอภาพเกี่ยวกับความจริงอันเป็นพลวัตหรือศาสนาพุทธ เรียกว่า อนิจจตา

เป็นที่น่าสังเกตว่า ถ้าความจริงมิใช่สิ่งซึ่งเป็นจิตสมบูรณ์ ซึ่งอยู่เหนือโลกและคอยควบคุมโลกอยู่ แต่ความจริงเป็นเพียงกระแสแห่งเหตุปัจจัย ผู้ที่ฝันข้อเท็จจริงย่อมอยู่ในภาวะแห่งทุกข์ทวากล่าวคือ ถ้าเรายึดมั่น รักผูกพันอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาเราก็เกิดทุกข์ในความยึดมั่นนั้น (attachment) แต่หากสิ่งใดอันเป็นบ่อเกิดแห่งความทุกข์นั้น ความเป็นอนัตตา ก็เป็นธรรมชาติอันเกี่ยวเนื่องอย่างแยกไม่ออกจากหลักอนิจจตาและทุกข์ทวนั้นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับความจริงของโลกในฐานะเกิดขึ้นได้ย่อมมีเหตุปัจจัยต่าง ๆ อาศัยกันอยู่ นี้เอง เป็นพื้นฐานทางจริยธรรมแบบพุทธ เพราะเหตุว่าผู้มีความยึดมั่นถือมั่นเป็นผู้เห็นจาก “ความจริง” แห่งปรากฏการณ์และจริยธรรมแบบพุทธ คือ “ยา” รักษาโรคความยึดมั่นถือมั่น ถึง เดวิด เจ ได้กล่าวว่า

“มีอยู่วิธีหนึ่ง ซึ่งจะตัดสินใจได้ว่า การกระทำหนึ่ง ๆ นั้น ผิดหรือถูก ดีหรือชั่ว โดยพิจารณาหาว่า การกระทำนั้น ๆ นำไปสู่การปล่อยวาง (detachment) หรือการยึดมั่นถือมั่น (attachment) หรือไม่ บ่อยครั้งที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมว่า (มนุษย์) ไม่ควรกระทำสิ่งนี้สิ่งนั้น ด้วยเหตุผลที่ว่า การกระทำนั้นได้นำไปสู่การปล่อยวางหรือการควบคุมกิเลสตัณหา”

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า หลักเกี่ยวกับความจริงในพุทธปรัชญา ซึ่งได้แก่ หลักปฏิจจสมุ-บาท และหลักไตรลักษณ์นี้ เป็นพื้นฐานแห่งจริยธรรมตามแนวพุทธจริยธรรมไม่อาจแยกจากอภิปรัชญา การกระทำทางจริยธรรมย่อมขึ้นอยู่กับความรู้หรือการเข้าใจ “ความจริง” อย่างไร

๓) ลักษณะทางจริยธรรมแบบพุทธ

ข้อกำหนดทางจริยธรรมแบบพุทธ มีอยู่มากมายครบถ้วนทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นอริยบาท ๘ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา แต่ขอกล่าวถึงข้อกำหนดทางจริยธรรมอันเป็นหลักปฏิบัติพื้นฐานที่สุดในพระพุทธศาสนา อันได้แก่ ศีลห้า ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นตัวอย่าง จริยธรรมแบบพุทธที่สำคัญรูปแบบหนึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงรายละเอียดของศีล ๕ ข้อ ดังนี้

ศีลข้อ ๑ : ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นข้อห้ามหรือบอกว่า “อย่า” ให้ทำการฆ่าแม้แต่มนุษย์ด้วยกัน แต่ห้ามฆ่าสัตว์ด้วย ในสมัยก่อนพุทธกาลนั้นการบูชายัญต่าง ๆ เช่น แพะ แกะ ม้า เป็นสิ่งที่ทำกันอยู่ทั่วไป แต่สำหรับพระพุทธเจ้านั้นความรู้สึกเมตตากรุณานั้นไม่ควรจำกัดอยู่ในหมู่มนุษย์

เท่านั้น หากแต่ควรแผ่ขยายไปสู่สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ด้วย ศิลข้อนี้ส่งเสริมการอยู่อย่างเอื้ออาทรต่อกันอย่างสันติสุข ไม่มีสิ่งใดควรถูกทำลายโดยตั้งจริง (เจตนา) แม้แต่สิ่งแวดล้อมต้นไม้ ใบหญ้า ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเมตตากรุณาอีกทางหนึ่งด้วย

ศิลปข้อ ๒ : ละเว้นจากการลักขโมย ในความหมายที่กว้างนั้น “การขโมย” มิได้หมายถึงการหยิบฉวยเอาสิ่งของที่มีใช้ของตนมาครอบครอง การลักกระเป๋ า การย่องเบา การปล้น การข่มขู่เอาทรัพย์ การคดโกงฉ้อฉล เป็นเพียงตัวอย่างที่เห็นได้ชัดของการขโมยเท่านั้น

ผู้ศึกษาพุทธจริยธรรมกว้างขวางท่านหนึ่ง แสดงความเห็นว่าการละเมิดสิทธิของผู้อื่น การก้าวก่ายหน้าที่การงานผู้อื่นโดยพลการ การปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปโดยมิได้ทำงานการละทิ้งหน้าที่ การหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ การคอร์รัปชัน การฉ้อฉลทางการเงินหรือทรัพย์สินของสาธารณะหรือของผู้อื่น ฯลฯ ล้วนแต่เป็นรูปแบบอื่นของการขโมยทั้งสิ้น ดังคำสรุปของเอส นาจิบานะ (S.Tachibana) ที่ว่า ข้าพเจ้าเกรงว่า แท้จริงแล้วเราแทบทุกคนขโมยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง อาจเป็นการขโมยอย่างเห็นชัด หรือการละเลยต่อหน้าที่

การไม่ลักขโมยในความหมายกว้างนี้ ย่อมเป็นเครื่องสนับสนุนการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภาพยังชีวิตทั้งหลายโดยแท้

ศิลปข้อ ๓ : ละเว้นจากการประพฤติดัดในกาม มีในพระสูตรตอนหนึ่งว่าพระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้ศิษย์มากสตรีด้วยทัศนคติ ๓ ประการ คือ พึงมองสตรีที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันมารดาว่าเป็นมารดา สตรีผู้มีอายุรุ่นราวคราวพี่สาวหรือน้องสาวว่าเป็นพี่สาวหรือน้องสาวและสตรีที่มีอายุรุ่นราวคราวลูกว่าเป็นลูกสาว นับว่าเป็นทัศนคติที่ดีที่บุรุษพึงมีต่อสตรีอื่นที่มีใช้ภรรยาตน ความร้าวฉานในการแต่งงานก็คงมีน้อยลง ความเชื่อระหว่างสามีภรรยาก็จะมีมากขึ้น ความสงบสุขในครอบครัวก็จะดำรงอยู่ยั่งยืน สังคมก็จะเกิดสันติสุข นี่เป็นศิลปะที่แสดงเห็นถึงความสัมพันธ์อันดีมิตรระหว่างมนุษย์ด้วยกัน

ศิลปข้อ ๔ : ละเว้นจากการโกหก ในความหมายลึก ๆ การไม่พูดโกหกก็จะเป็นการสนับสนุนความจริง และมีได้จำกัดเพียงการไม่พูดความเท็จเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการที่บุคคลไม่เพียงกล่าวเท็จ แต่บุคคลอีกคนหนึ่งในศาลสถิตยุติธรรมหรือ ในที่ชุมชน บุคคลไม่ควรให้กล่าวถึงหรือให้ผู้อื่นกล่าวเท็จรับรองสนับสนุนบุคคล ผู้กล่าวเท็จบุคคลควรหลีกเลี่ยงการกล่าวเท็จในกรณีทั้ง ๒ นี้เสีย เพราะพระพุทธศาสนาถือว่า เป็นความผิดเท่านั้น

ศิลปข้อ ๕ : ละเว้นจากการดื่มน้ำเมา การดื่มน้ำเมานี้ อาจส่งผลให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรมได้ พุทธศาสนาสอนให้คนมีสติ ต้องรวมความคิดจิตใจของคนให้เป็นผู้ “ตื่น” เสมอ การดื่มน้ำเมา มีแต่จะทำให้โทษมากกว่าคุณ นอกจากนี้แล้ว การขาดสติยังเป็นบ่อเกิดของความผิดชนิดอื่นอีกนานัปการ เช่น ก่อให้เกิดความประมาท ขาดศักดิ์ศรีมีเกียรติต่อความเป็นมนุษย์ ลิ่นเปลืองทรัพยากรในการผลิต เปลืองทรัพย์สินในการซื้อขาย ไร้ประโยชน์ในการเสพอีกทั้งให้โทษต่อตนเองและสังคม

เมื่อพิจารณาดี ๆ จะเห็นว่า ศิลข้อห้าข้อดังกล่าวเป็นข้อปฏิบัติที่ดูง่าย ๆ (แต่อาจปฏิบัติยาก) และเห็นได้ว่า พื้นฐานแห่งจริยธรรมเบื้องต้น ก็คือ หลักปฏิจจำสัมปบาท กล่าวคือ สรรพสิ่งและชีวิตมนุษย์กับสังคม ครอบครัวกับชุมชน ต่างเป็นเหตุปัจจัยอิงอาศัยกันซึ่งสรรพสิ่ง มนุษย์ย่อมปฏิบัติจริยธรรมอันสอดคล้องกับความจริงนั้น การไม่ฆ่าสัตว์ไม่เพียงแต่เป็น “ข้อห้าม” แต่ในตัวของมันเองซึ่งบังถึงการอิงอาศัยซึ่งกันและกันแห่งสรรพสิ่งและสัตว์ทั้งหลาย ข้อปฏิบัติตามศิลข้อห้านี้ ยังส่งเสริมการ

พัฒนาสังคมมนุษย์ การตัดกิเลสมิใช่สิ่งที่ห่างไกลและเป็นไปไม่ได้ การรับขอศีลข้อต่าง ๆ ย่อม หมายถึง การยกระดับศีลธรรมจรรยาของสังคมทั้งหมดด้วยถึงพระพุทธพจน์ที่ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของพหุชนเป็นอันมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหมด”

๒.๒.๗ หลักธรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรม - จริยธรรม

หลักธรรมที่เหมาะสมที่ควรนำมาเพื่อส่งเสริมคุณธรรม - จริยธรรมมีมากมายหลากหลาย ซึ่งท่านผู้รู้และนักวิชาการได้ยกหัวข้อธรรมต่าง ๆ มาอธิบาย ดังนี้

พระพุทธเวที (ประยูรค์ ปยุตโต) ได้กล่าวถึง เยาวชนกับคุณธรรมจริยธรรมว่า จุดสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้องให้ความสนใจมากก็คือ เรื่องเยาวชนเพราะเราก็มอบรับอยู่แล้วว่า เยาวชนนั้นเป็นอนาคตของชาติ เป็นอนาคตของสังคม เด็กวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า คดีอย่างนี้เราทั่วไปพูดกันบ่อย ๆ ในทางพระพุทธศาสนาเองก็มีพุทธภาษิตอยู่บทหนึ่งว่า ปุตุตา วตถุ มนุสสานิ “ปุตุตา” ลูกหรือบุตรทั้งหลายนั้น แปรง่าย ๆ ก็คือเด็กนั่นเอง แปรง่าย ๆ ว่า เด็ก ๆ เป็นผู้รองรับไว้ซึ่งมนุษยชาติ อันนี้คงยอมรับกันแล้วว่า “ถ้าไม่มีเด็ก ๆ แล้วมนุษยชาติก็อยู่ไม่ได้” แต่ถ้าเด็กนั้นจะเป็นที่รองรับมนุษยชาติไว้ได้เป็นอย่างดี ก็จะต้องให้เป็นเด็กที่มีคุณภาพการที่เด็กจะมีคุณภาพนั้น สิ่งหนึ่งที่สำคัญก็คือ จะต้องมีความคุณธรรมจริยธรรมซึ่งมาจากบ่อเกิดที่สำคัญคือ หลักพระศาสนา

ผศ.บุญมี แทนแก้ว ได้กล่าวถึง จริยธรรม หมายถึง ธรรมชาติหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่าเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางร่างกายในลักษณะที่ดั่งงามถูกต้องอันสิ่งที่พึงประสงค์ของสังคม และจริยธรรมจะมีได้จะต้องอาศัยหลักคำสอนทางศาสนาอันได้แก่ศีล (Precept) อันหมายถึงหลักหรือกฎเกณฑ์การประพฤติหรือทำสิ่งใดให้เป็นธรรม เมื่อพูดหรือกระทำถูกต้อง เป็นธรรมย่อมมีความสุข ความสบายเยือกเย็นไม่เดือดร้อนอันเป็นผลที่เกิดจากการมีศีลหรือเป็นผลแห่งการมีคุณธรรมในจิตใจ เมื่อมีคุณธรรมในจิตใจแล้วก็เป็นเหตุให้ประพฤติจริยธรรมได้ถูกต้อง ดังนั้น คุณธรรมและศีลจึงเป็นโอกาสสร้างของจริยธรรม

ลำดวน ศรีมณี ได้กล่าวถึง พุทธจริยธรรมและจริยศาสตร์ว่า จริยธรรมและจริยศาสตร์ คือ หลักปฏิบัติตนเพื่อความเป็นคนดี เพื่อความสงบสุขของตนเองและสังคม เพื่อจุดมุ่งหมายสูงสุดแห่งชีวิต คือ การเข้าถึงคุณธรรม (บรรลุนิพพาน) ปรัชญาพุทธได้กำหนดหลักจริยธรรมและจริยศาสตร์ไว้ ๓ ระดับ เมื่อผู้ปฏิบัติตามจะได้รับผลตามสมควรแก่การปฏิบัติของตน มีดังนี้

๑. จริยธรรมและจริยศาสตร์ขั้นต้น
๒. จริยธรรมและจริยศาสตร์ขั้นกลาง
๓. จริยธรรมและจริยศาสตร์ขั้นสูง

๒.๒.๗.๑ จริยธรรมและจริยศาสตร์ขั้นต้น ได้แก่ เบญจศีลและเบญจธรรม

๑) เบญจศีล หมายถึง ศีล ๕ ข้อ คือ

๑.๑) เว้นจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งมีลักษณะ ๓ อย่าง คือ ห้ามฆ่า ห้ามทำร้ายร่างกายและห้ามทรมานให้ลำบาก

๑.๒) เว้นจากการลักทรัพย์ ซึ่งมีลักษณะ ๓ อย่าง คือ ห้ามโจรกรรมเลี้ยงชีพ ห้ามทำกิริยาเป็นโจรและห้ามลักขโมย

๑.๓) เว้นจากการประพฤตินอกใจในกาม ซึ่งมี ๒ ลักษณะ คือ ห้ามประพฤตินอกใจทาง
ประเวณีห้ามประพฤตินอกใจธรรมดาหรือล่วงเกินสิ่งของที่เขารัก

๑.๔) เว้นจากการพูดเท็จ ซึ่งมี ๓ ลักษณะ คือ ห้ามกล่าวคำไม่จริง ห้ามกล่าวคำ
อนุโลมมุสา ห้ามรับคำแล้วไม่ปฏิบัติตาม

๑.๕) เว้นจากการดื่มสุรามัย

๒.๒.๗.๒ หลักศีลธรรมและเกณฑ์ตัดสินทางจริยธรรม

หลักศีลธรรมหรือหลักความประพฤติที่ติงามที่ถือว่าเป็นที่มาของจริยธรรมใน
พระพุทธศาสนา เริ่มต้นจากความเข้าใจในเรื่อง “กรรม” หรือการกระทำซึ่งเริ่มจากเจตนาความตั้งใจ
ไม่ว่าจะเป็นความดีหรือความชั่วก็ตาม ดังปรากฏในพระธรรมบทยมกวรรคที่ว่า “ธรรมทั้งหลายมีใจ
เป็นใหญ่ มีใจเป็นหัวหน้าทุกอย่างสำเร็จด้วยใจ ถ้าคนเรามีใจชั่ว จะทำอะไรก็ชั่วไปด้วย เพราะ
กรรมนั้นย่อมตามสนองเขาเหมือนล่อหมกตามรอยเท้าโค ฉะนั้น” และตั้งพระพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุ
ทั้งหลายเจตนาเราเรียกว่า กรรม บุคคลจงใจแล้วจึงทำกรรมด้วยกาย วาจา และใจ” กรรมใน
พระพุทธศาสนาเกิดได้ ๓ ทาง คือ กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม สรุปแล้วกรรมที่สำคัญ คือ
มโนกรรมหรือการกระทำทางใจ ซึ่งความคิดเจตนา ซึ่งเป็นเครื่องชี้ตัดสินการกระทำทั้งที่เป็นฝ่ายดี
(กุศล) และฝ่ายชั่ว (อกุศล) ซึ่งมีมูลฐานก่อให้เกิดตณหา ๓ ได้แก่ ความอยาก (โลภะ) ความโกรธ
(โทสะ) และความหลง (โมหะ) เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาติดต้ามมาของคำว่าจริยธรรมว่า ดีคืออะไร
ถูกคืออะไร ชั่วคืออะไร ผิดคืออะไร

หลักศีลธรรมที่ถือได้ว่า เป็นหลักจริยธรรมที่ครอบคลุมคุณค่าทางจริยธรรมในทาง
พระพุทธศาสนา ตั้งแต่การพิจารณาจริยธรรมหรือศีลขั้นพื้นฐานไปจนถึงระดับขั้นสูงได้ ดังนี้

๑. ศีลขั้นพื้นฐาน - หลักศีลธรรมอันเป็นแม่แบบของจริยธรรมระดับต้น ซึ่งได้แก่ หลัก
เบญจศีล เบญจธรรม ที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันไป เบญจศีล เรียกชื่อว่า “มนุษยธรรม” บ้าง “สิกขาบท
๕” ซึ่งเป็นข้อห้ามหรือคุณธรรมที่จะทำให้เป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ๕ ประการ คือ

๑) ปาณาติปาตา เวรมณี - เว้นจากการปลงหรือเบียดเบียนชีวิตสัตว์อื่น

๒) อทินนาทานา เวรมณี - เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้

๓) กามสุมิจฉาจารา เวรมณี - เว้นจากการประพฤตินอกใจ

๔) มุสาวาทา เวรมณี - เว้นจากการพูดเท็จ

๕) สุราเมรยมชชพมาภฏฐานา เวรมณี - เว้นจากดื่มสุราเมรัย ที่ตั้งแห่งความประมาท

ส่วน “หลักเบญจธรรม” หรือธรรม ๕ ข้อ เรียกว่า “เบญจกัลยาณธรรม” คือ ธรรมอันดี
งาม ๕ หรือคุณธรรม ๕ ประการ อันคู่กับเบญจศีล เป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีล มีดังนี้

๑) เมตตากรุณา ความรักใคร่ ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ความเจริญและความ
สงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ คู่กับศีลข้อที่ ๑

๒) สัมมาอาชีวะ การหาเลี้ยงชีพในทางสุจริต คู่กับศีลข้อที่ ๒

๓) กามสังวร ความระวังสังวรรู้จักยับยั้ง ควบคุมคนในกาม ไม่หลงใหลในชื่อ เสียง
กลิ่น รสและสัมผัส คู่กับศีลข้อที่ ๓

๔) สัจจะ ความจริง ความซื่อสัตย์ คู่กับศีลข้อที่ ๔

๕) สัมปชัญญะ ระลึกได้และรู้ตัวอยู่เสมอ คือ ผึกฝนรู้จักยับยั้งคิด รู้สึกตัวเสมอว่า สิ่งใดควรทำและไม่ควรทำ ระวังมิให้เป็นคนประมาทมัวเมา คู่กับศีลข้อ ๕

๒. ศีลธรรมชั้นกลาง - หลักศีลธรรมที่สูงขึ้นมาอีก ได้แก่ กุศลธรรมบถ ๑๐ หรือทางแห่งกรรมดี ๑๐ ประการ มีดังนี้

ทางกายกรรม - การกระทำทางกาย ได้แก่ ศีลข้อที่ ๑-๓ คือเว้นจากการฆ่าลายชีวิต เว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ เว้นจากการประพฤตินอกใจ

ทางวจีกรรม - การกระทำทางวาจา ได้แก่ ศีลข้อที่ ๔ คือ เว้นจากการพูดเท็จ - พูดส่อเสียด - พูดคำหยาบคาย - พูดเพ้อเจ้อ

ทางมโนกรรม - การกระทำทางใจ ได้แก่ ไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่คิดเบียดเบียนเขา มีความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม

๓. ศีลธรรมชั้นสูง ได้แก่ หลักความประพฤติทางสายกลางอันเป็นแม่แบบจริยธรรมระดับสูง คือ

- ๑) สัมมาทิฐิ - ความเห็นชอบ
- ๒) สัมมาสังกัปปะ - ความดำริชอบ
- ๓) สัมมาวาจา - เจรจาชอบ
- ๔) สัมมาสัมมันตะ - ทำการงานชอบ
- ๕) สัมมาอาชีวะ - เลี้ยงชีพชอบ
- ๖) สัมมาวายามะ - ความเพียรชอบ
- ๗) สัมมาสติ - ระลึกชอบ
- ๘) สัมมาสมาธิ - ตั้งใจมั่นชอบ

เมื่อผู้ปฏิบัติตามหลักจริยธรรมทั้ง ๘ ข้อแล้ว จะเป็นปัจจัยให้ผู้ปฏิบัติได้บรรลุถึงความดีสูงสุด ด้วยการประพฤติกให้ครบถ้วนทั้ง ๘ ข้อ

อีกประเด็นหนึ่ง ซึ่งพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงเพิ่มเติม คือ หลักสัปปุริสธรรมของคนดีซึ่งวินิจฉัยลักษณะของคนดี คนชั่ว ถูกหรือผิดได้ ดังนี้

“ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุผู้ประกอบด้วยสัปปุริสธรรม ๗ ประการ ย่อมเป็นผู้ควรของค่านับ ฯลฯ เป็นเนื่อนานบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่า สัปปุริสธรรม ๗ อย่างนี้ เป็นฉน ภิกษุในธรรมวินัย เป็นธัมมัญญู รู้จักธรรม ๑, รู้จักอรรถ ๑, อุตตัญญู รู้จักตน ๑, มัตตัญญู รู้จักประมาณ ๑, กาลัญญู รู้จักกาล ๑, ปุริสัญญู รู้จักบริษัทชุมชน บุคคลโลกโรปรัญญู รู้จักบุคคลว่าผู้ยิ่งหรือหย่อนกว่ากัน

๒.๒.๗.๓ โครงการที่พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและพัฒนาเยาวชน

สืบเนื่องจากโครงการอบรมธรรมทายาทและอุปสมบทหมู่ภาคฤดูร้อน ซึ่งคณะกรรมการชมรมพุทธศาสตร์ ๑๐ สถาบัน ได้ร่วมเป็นกรรมการจัดงานอุปสมบทหมู่ ณ วัดเบญจมบพิตรเป็นประจำทุกปี ในโครงการนี้ผู้ที่ได้รับการอุปสมบทแล้วได้มีโอกาสฝึกฝนอบรมตน และศึกษารวมปฏิบัติเป็นระยะเวลายาวนาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ - เข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา

๑) วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ เพื่อให้ได้ศึกษาทางพุทธศาสนาทั้งภาคปริยัติและปฏิบัติควบคู่กันไปภายใต้การควบคุมของพระผู้สอนภาวนาให้สามารถนำหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธองค์ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอันจะเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

๒) โครงการอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) จัดตั้งขึ้นตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วย การตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ.๒๕๑๘ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้พระสงฆ์นำ หลักธรรมไปอบรมสั่งสอนประชาชน เพื่อให้สังคมมีความร่มเย็น และให้พระสงฆ์ในชนบทได้มีบทบาท และเป็นแกนนำในการส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน โดยการพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบลสู่ หมู่บ้าน เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนนั้น ๆ^{๓๑}

๓) โครงการพระธรรมทูต

โครงการนี้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๗ อยู่ภายใต้ระเบียบกองงานพระธรรมทูต โดยมีจุดประสงค์ เพื่อให้พระสงฆ์ออกไปประกาศหลักธรรมคำสอนและวัฒนธรรมประเพณีแบบพุทธ ทั้งใน และต่างประเทศ ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจในหลักธรรม ปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมเผยแผ่ พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ส่งเสริมพัฒนาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ให้สามารถปฏิบัติภารกิจในการเผยแผ่หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ และฝึกอบรมพระสงฆ์ให้การช่วยเหลือและพัฒนาสังคมอย่างถูกต้อง

๔) โครงการพระธรรมจาริก (ปรับปรุง ๒๕๓๔)

ระเบียบคณะพระธรรมจาริก ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยได้รับความร่วมมือจากกรม ประชาสงเคราะห์ เพื่อโปรดโอกาสให้พระสงฆ์พัฒนาจิตใจชาวเขา และชาวไทยพื้นราบในถิ่นทุรกันดาร โดยช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยประสานกับราชการ ได้รับรู้ถึงความหวังโย เอาใจใส่ของรัฐบาล เพื่อสร้างจิตสำนึก ความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ และเพื่อสนับสนุนนโยบายด้านความ มั่นคงของชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม

๕) โครงการพระจริยานิเทศ

พ.ศ.๒๕๑๑ โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง ซึ่งมี วัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิตทางศาสนาประจำถิ่น เพื่อเป็นที่รวมสถิติข้อมูล และการแก้ปัญหาด้าน ศาสนาและเพื่อเป็นหน่วยสาธิตพิธีกรรมทางศาสนาในถิ่นนั้น ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายทางราชการและ ของคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นอุบายวิธีที่จะช่วยเร่งรัดพัฒนากิจกรรมทางด้านพุทธศาสนาและสนับสนุน การศึกษาของคณะสงฆ์ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

๖) โครงการอบรมสามเณรภาคฤดูร้อน

พ.ศ.๒๕๓๒ โครงการนี้ได้ดำเนินการเพื่อฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเข้าสู่พระพุทธศาสนา และได้รับการอบรมบ่มนิสัยตั้งแต่เยาว์วัยในช่วงเวลาปิดภาคฤดูร้อน

๗) โครงการศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ภายในวัด

โครงการนี้มีจุดประสงค์ให้วัดได้มีบทบาทช่วยเหลือสังคม ต้องการช่วยเหลือดูแลเด็กที่พ่อแม่ มีภาระ ตามรายงานการวิจัยฉบับที่ ๔๕. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ม.ศรีนครินทรวิโรฒ (พ.ศ. ๒๕๓๓) ผลประโยชน์ที่ตามมา คือ เด็ก ๆ ได้รับการปลูกฝังให้มีจิตใจยึดมั่นในศาสนา ได้รับการ ฝึกอบรมให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรมตั้งแต่ยังเด็กเล็กอยู่

๘) โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

^{๓๑} กรมการศาสนา, ร่างงบประมาณโครงการ อ.ป.ต. ๒๕๔๓, (มปท., ๒๕๔๓), (อัสสัมชัญ).

โครงการนี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติมทางศาสนาในวันหยุด และได้รับการปลูกฝังคุณธรรม - จริยธรรม ให้เป็นคนมีคุณธรรมประจำใจ มีจิตสำนึกรับผิดชอบเห็นคุณค่าของศาสนาและนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาพัฒนาคุณภาพชีวิต และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๙) โครงการครูสอนศีลธรรมและจริยธรรมในโรงเรียน

โครงการนี้ได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๙ โดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งพระบัณฑิตที่จบพุทธศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง เพื่อสมัครเป็นครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาทั่วไป โดยรับสมัครโรงเรียนนำร่องในเขตกรุงเทพมหานคร ๓๕ แห่ง และปัจจุบันขยายผลไปสู่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศ

๒.๒.๘ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการฝึกอบรม

คำว่า การพัฒนา หมายถึง การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคคลที่ละเล็กทีละน้อย มีความเจริญงอกงามภายในตัวเองของบุคคล (Growth) และมีพัฒนาการระดับความรู้ ความสามารถ ความเป็นผู้ใหญ่ (Maturity) ตามที่ต้องการ

William G. Scott and Terrance R. Mitchell ได้นิยามคำว่า “การพัฒนาบุคคล” หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลก้าวไปสู่หน้าที่การงานที่สูงขึ้นไป ช่วยให้คนมีความสัมพันธ์กับองค์กรดีขึ้นและสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

การพัฒนา (development) หมายถึง กระบวนการที่จะทำสิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ให้เจริญขึ้นดีขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตัวคน ระบบงาน องค์กร สถานที่ ทฤษฎี ความรู้สัจนิรันดร์ ฯลฯ การพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นทรัพยากรสูงสุดขององค์กรให้มีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสามารถทำให้หลายวิธี เช่น การมอบงาน การประชุมอบรม การให้การศึกษาต่อ การฝึกอบรมมาส่งไปศึกษาดูงาน เป็นต้น

ส่วนกระบวนการฝึกอบรมบุคลากรหรือผู้เรียนให้เยาวชนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ควรฝึกอบรมให้ผู้เรียนที่เป็นเยาวชนมีการส่งเสริมพัฒนาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้ง ๓ ด้าน อันได้แก่

๑) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

๒) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

๓) ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

ในการฝึกอบรมพัฒนาเยาวชนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ดังกล่าว ควรยึดหลักการแนวคิด และเทคนิควิธีการฝึกอบรม ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โครงสร้างและจุดประสงค์ของหลักสูตรการฝึกอบรม

ภาพที่ ๓ โครงสร้างลักษณะจุดประสงค์ของหลักสูตร

๒.๒.๘.๑ แนวคิดทั่วไปที่เกี่ยวกับการอบรมจริยธรรม

คำว่าจริยธรรม แยกออกเป็นจริย + ธรรม แปลความหมายว่า จริย หมายถึง ความประพฤติหรือกิจการที่ควรประพฤติ ส่วนธรรม มีความหมายได้หลายอย่าง เช่น คุณความดี, หลักการพัฒนาความสามารถของบุคคลให้ตรงกับความต้องการทั้งในปัจจุบันและในอนาคตขององค์การ

การอบรมเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ตามนัยนี้ การอบรมมีความหมาย ๔ นัยด้วยกัน คือ

๑. การอบรมเป็นวิธีการที่จะทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

๒. ก่อนการอบรมกับหลังการอบรม คนจะต้องมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

๓. ถ้าก่อนกับหลังการอบรม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเลย ก็แสดงว่าผู้นั้นยังไม่ได้รับการอบรม หรือกระบวนการอบรมไม่บังเกิดผล

๔. ถ้าต้องการเพิ่มเติมความสามารถหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน ก็ทำได้โดยการฝึกอบรม ที่ถูกหลักวิธีการของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม คือ กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ที่เป็นระบบ รวมถึงการจูงใจพนักงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น และมีคุณลักษณะตามที่ต้องการ^{๓๒}

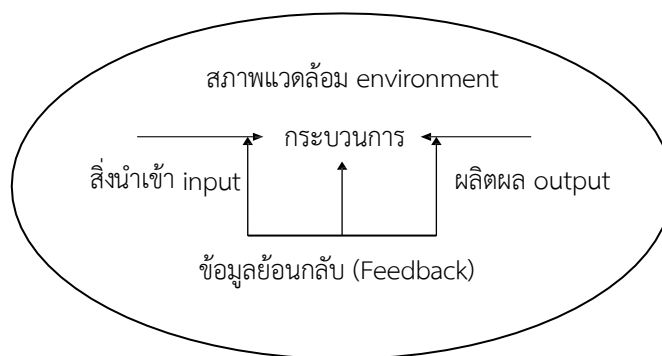
^{๓๒} Milkovich, George T. and Boudreau, John w., *Human Resource Management*, (U.S.A.: Richard D.Liwin, Inc., 1991), PP. 407.

การฝึกอบรม คือ กิจกรรมหรือความพยายามที่จะจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทักษะ และทัศนคติในการทำงาน^{๓๓}

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และความสามารถของบุคคล หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการพัฒนาบุคคล หรืออาจกล่าวได้ว่า การฝึกอบรมก็คือ กระบวนการที่จะส่งเสริมสมรรถภาพของบุคคลให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลโดยตรงต่อผลงานของสถาบัน สังคมและประชาชน

การจัดการ การบริหารและการดำเนินการฝึกอบรมการจัดการฝึกอบรม

การจัดการฝึกอบรม อย่างเป็นระบบ (Systematic approach to training) เพื่อวิเคราะห์ การฝึกอบรมให้ได้รับประโยชน์สูงสุดตามวัตถุประสงค์ของโครงการต่อไป

ภาพที่ ๔ การจัดการศึกษาอบรมอย่างเป็นระบบ

เมื่อนำแนวความคิดเชิงระบบ (Systematic approach) มาประยุกต์กับการฝึกอบรมจะเห็นว่าระบบการฝึกอบรมประกอบด้วยปัจจัยดังนี้

๑. สิ่งนำเข้า (Input) ได้แก่ การวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม, วัตถุประสงค์ของโครงการ, การบริหารโครงการฯ และกำหนดการฝึกอบรม, เอกสารการฝึกอบรม, เด็กและเยาวชน, สถานที่ วิทยากร อุปกรณ์ และงบประมาณ เป็นต้น เพื่อเป็นวัตถุดิบในการแปรสภาพเป็นผลลัพธ์

๒. กระบวนการ (Process) ได้แก่ วิทยากร, เยาวชนผู้เข้ารับการอบรม, หลักสูตรวิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการฝึกอบรม และสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น

๓. ผลิตผล (Output) ได้แก่

- การเรียนรู้
- ปฏิบัติการ
- พฤติกรรม

^{๓๓} อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน, คู่มือการประเมินโครงการฝึกอบรม, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพินนี้พับลิชซิ่ง, ๒๕๓๓), หน้า ๒.

- ผลลัพธ์ เป็นต้น

๔. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ได้แก่ คำวิพากษ์วิจารณ์การฝึกอบรมว่าดีหรือไม่ดี และผู้ผ่านการฝึกอบรมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด เพื่อปรับปรุงโครงการฝึกอบรมต่อไป

๕. สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพของสังคมวัฒนธรรม กฎหมายประเพณี ท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารโครงการต้องศึกษาให้เข้าใจสภาพแวดล้อมที่ตั้งโครงการ เพื่อให้การดำเนินโครงการนั้นได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๘.๒ ขั้นตอนของการฝึกอบรม

นักวิชาการฝึกอบรมต่างพยายามคิดค้นขั้นตอนการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ และเสนอขั้นตอนการฝึกอบรมแตกต่างกัน อาทิเช่น เจมส์ อาร์. เบกจูเนียร์ (James R. Beck Jr.) ผู้อำนวยการสำนักฝึกอบรมของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนของประเทศสหรัฐอเมริกา และเลียวนาร์ด แนวดเลอร์ (Leonard Nadler) ได้สร้างระบบการฝึกอบรมแบบ Critical Event Model และทั้งสองคนได้เขียนเสนอแนะขั้นตอนการฝึกอบรมคล้ายกันพอสรุปได้ ดังนี้

๑. วิเคราะห์หาความจำเป็นของการฝึกอบรม
๒. ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง
๓. วางแผนการฝึกอบรม
๔. กำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมให้ชัดเจนว่าคาดหวังอะไร
๕. สร้างหลักสูตร
๖. กำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
๗. เตรียมอุปกรณ์และเลือกเทคนิคการฝึกอบรม
๘. กำหนดวิทยากรที่ฝึกอบรม
๙. ประเมินผลและติดตามผล

๒.๒.๘.๓ ขั้นตอนการดำเนินการจัดฝึกอบรม^{๓๔}

ที่	การดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
๑	ผู้รับผิดชอบบริหารโครงการฝึกอบรมต้องติดต่อสถานที่ ศึกษาข้อมูล	
๒	กำหนดตารางหลักสูตร (หัวข้อวิชาและติดต่อวิทยากรผู้บรรยายเอกสารประกอบการบรรยาย)	
๓	กำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการฝึกอบรมและรายละเอียดหลักสูตร	
๔	เชิญประธานเปิด/ปิด	
๕	เตรียมอุปกรณ์การฝึกอบรม อัฐบริวารการบรรพชาสามเณร	
๖	ทำบันทึกเชิญประธานเปิด/ปิด (แนบคำกล่าวรายงานเปิด/ปิด คำกล่าวเปิด/ปิด)	
๗	ทำจดหมายเชิญวิทยากรและจดหมายแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของวิทยากรได้ทราบ	
๘	ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งบรรพชาและคฤหัสถ์	
๙	เตรียมคำกล่าวรายงานเปิดให้แก่ผู้กล่าวรายงาน พร้อมคำกล่าวเปิดก่อนล่วงหน้า ๒ วัน	
๑๐	ติดต่อยืนยันกับประธานพิธีเปิดล่วงหน้า ๑ วัน	
๑๑	ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการฝึกอบรม เช่น <ul style="list-style-type: none"> - สุนัขบัตร - แฟ้มลงทะเบียนผู้เข้าอบรม - แบบฟอร์มประเมินผลวิทยากร - ป้ายตั้งชื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม ป้ายชื่อติดหน้าอกผู้เข้ารับการฝึกอบรม - ป้ายชื่อวิทยากร - ป้ายชื่อประธานเปิด - ปิดการฝึกอบรม - แผ่นใสและปากกาเขียนแผ่นใส 	
	ข. การดำเนินงานในวันเปิดการฝึกอบรม	
๑	การเตรียมการทั่วไปสำหรับวันเปิดการฝึกอบรม	
๒	สถานที่ได้แก่ โต๊ะหมู่บูชา ดอกไม้ธูปเทียน โต๊ะ	
๓	ไมโครโฟน ๒ ตัวอย่างน้อย แทนยืนพูดของประธานและผู้อ่านรายงาน	
๔	ฉากติดตัวหนังสือชื่อโครงการ สถานที่วันที่ฝึกอบรม	
๕	เตรียมเจ้าหน้าที่จุดเทียนชนวน	
๖	เตรียมพิธีกร	
๗	หัวหน้าโครงการอ่านรายงาน	
๘	ร่างคำกล่าวรายงาน เปิดงานของประธาน	

^{๓๔} นายมณูญ พันนา, การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี, (อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๕๕๐), หน้า ๔๑ - ๔๔.

ที่	การดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
๙	การเตรียมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนก่อนเปิดการฝึกอบรม	
๑๐	เตรียมเยาวชนผู้เข้ามาบรรพชามาอยู่วัดก่อนบวช ๑ วัน ในการเตรียมตัวบวช	
๑๑	ลงทะเบียนเยาวชนผู้เข้ามาบวช	
๑๒	เชิญผู้มีความรู้เรียกขวัญนาคน	
๑๓	หัวหน้าโครงการเตรียมอัฐบริวารในการบวช	
๑๔	เชิญผู้ปกครองมาร่วมงาน	
๑๕	คณะกรรมการการฝึกนาคห้องศีล ๑๐ และฝึกการกราบไหว้ในการบวช	
๑๖	ชี้แจงกฎระเบียบให้ผู้จะบวชและผู้ปกครองเข้าใจ	
๑๗	ผู้ปกครองเยาวชนเตรียมหน้าครอบครัวบวช	
๑๘	อาราธนาพระอุปัชฌาย์ไปรอข้างในพร้อมกับคณะพระอาจารย์และพี่เลี้ยง	
๑๙	อำนวยความสะดวกให้เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมและลงทะเบียน	
๒๐	จัดที่นั่งของสามเณรและเยาวชนให้เป็นระเบียบ	
๒๑	รอรับประธานในพิธีเปิดและรอส่งกลับ	
๒๒	หัวหน้าโครงการชี้แจงรายละเอียดเรื่องพิธีเปิด การฝึกอบรม ชี้แจง	
	รายละเอียดหลักสูตรภายหลังเสร็จพิธีเปิด เพื่อให้มีความเข้าใจระหว่างการ	
	ฝึกอบรมในเรื่องต่อไปนี้	
	- รายละเอียดหัวข้อวิชาการฝึกอบรม กฎระเบียบในการฝึกอบรม	
	- สถานที่รับประทานอาหาร น้ำดื่ม/ห้องน้ำ	
	- เวลาพัก	
	- การลงเวลาและการตรงต่อเวลาในการเข้ารับการฝึกอบรม	
	- การประเมินผลวิทยากรและประเมินรายวิชาในชั้นเรียนของผู้เข้ารับการ	
	ฝึกอบรม	
	- การเลือกประธานรุ่น รองประธานรุ่น ฯลฯ	
	- แนะนำวิทยากร	
	- ผู้สนับสนุนการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ	
	ค. การดำเนินงานระหว่างการฝึกอบรม	
๑	อำนวยความสะดวกเรื่องวิทยากรภายในและภายนอก	
๒	ต้อนรับและส่งวิทยากร	
๓	ในระหว่างเวลาพักควรจะไปพูดคุยกับผู้อบรมและวิทยากร	
๔	ค่าตอบแทนสำหรับวิทยากรภายนอก (ถ้ามี)	
๕	แนะนำวิทยากรรับเชิญ (กล่าวขอบคุณในตอนท้ายด้วย)	
๖	ประเมินผลวิทยากรและผู้เรียนเป็นรายวิชา	
๗	จัดเตรียมเอกสารประกอบการบรรยายในแต่ละวิชาและทุกหัวข้อวิชาเก็บเป็น	
	หลักฐาน	
๘	การขอบคุณวิทยากรภายใน - ภายนอก	

ที่	การดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
๙	<p>ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเลือกประธาน รองประธาน เทรย์ญญิก เลขานุการ รุจน์ - การถ่ายรูปในวันสุดท้ายของการฝึกอบรม (รูปหมู่และรูปเดี่ยวรับประกาศนียบัตร วุฒิบัตร) - เจ้าหน้าที่ประจำห้องฝึกอบรม มอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องฝึกอบรมเพื่อติดตามการบรรยายของวิทยากรว่าเป็นไปตามแนวทางที่วางไว้หรือไม่ - รวบรวมข้อสอบและพิจารณาข้อสอบ เพื่อจัดพิมพ์ข้อสอบ - เตรียมใบแจ้งผลการสอบ 	
	<p>ง. การดำเนินงานในวันปิดการฝึกอบรม</p>	
๑	รอรับประธานในพิธีและรองกลับ	
๒	เตรียมคำกล่าวรายงานปิดและคำกล่าวเปิด	
๓	การให้คำกล่าวรายงานปิดแก่ผู้จะกล่าวรายงานปิดก่อน ๑ - ๒ วัน	
๔	<p>เตรียมรายชื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรม สำหรับใช้ในขณะประกาศรับประกาศนียบัตรหรือวุฒิบัตรในหลักสูตรดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประเมินหลักสูตร - ชี้แจงรายละเอียดพิธีปิด - เตรียมการในห้องฝึกอบรมก่อนพิธีปิด - พานและผ้ารองพานวุฒิบัตร และประกาศนียบัตร - เจ้าหน้าที่ส่งวุฒิบัตรและประกาศนียบัตรติดต่อเจ้าหน้าที่ถ่ายรูป - หลังรับประกาศนียบัตรเตรียมให้สามเณรลาสิกขาตามประเพณี - เชิญแขกผู้มีเกียรติทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์มาร่วมงาน 	
	<p>จ. การดำเนินงานภายหลังการฝึกอบรมเสร็จสิ้น ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ</p>	
๑	พอสรุปได้ดังนี้	
๒	สำเนาคำกล่าวรายงานเปิด - ปิด คำกล่าวเปิด - ปิดเก็บเข้าแฟ้ม	
๓	ข้อสอบและแนวคำตอบในแต่ละหมวดวิชาทุกหลักสูตรเก็บเข้าแฟ้ม	
๔	ข้อสอบ เพื่อใช้เป็นแนวทางการออกข้อสอบครั้งต่อไป	
๕	วิทยากรที่รับผิดชอบเรื่องประวัติวิทยากร เพื่อประโยชน์ในการจัดทำของที่ระลึกและทำหนังสือขอบคุณถึงเจ้าตัว และผู้บังคับบัญชาในตอสนปี	
๖	ส่งรายชื่อผู้ผ่านการฝึกอบรม สำเนาใบลงทะเบียน และสำเนาสรุปคะแนนให้	
๗	ส่วนวางแผน	
๘	เก็บวัสดุอุปกรณ์และเอกสารที่เหลือคืนส่วนงานที่รับผิดชอบจัดทำหนังสือทำเนียบรุ่นเป็นที่ระลึกสรุปการจัดการฝึกอบรมสรุปรายการฝึกอบรมส่งสถาบันต่อไป	

ตารางที่ ๒.๑ ตารางแสดงขั้นตอนการดำเนินการจัดฝึกอบรม

การฝึกอบรม หมายถึง “กระบวนการเพิ่มความรู้ ความชำนาญ และความสามารถของบุคคล หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการพัฒนาบุคคล”

การฝึกอบรม (training) หมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคล โดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ทักษะ (skills) และทัศนคติ (attitude) อันจะนำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และองค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ดังนั้น จะเห็นว่าการฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคคลนั่นเอง

การฝึกอบรมว่า หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยเพิ่มพูนความถนัดทางธรรมชาติ (Attitude) ทักษะ (skills) หรือความชำนาญความสามารถ (Ability) ของบุคคลเพื่อให้ปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น^{๓๔}

การฝึกอบรม คือ กระบวนการในการเรียน การสอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างทักษะ และแลกเปลี่ยนทัศนคติตามความมุ่งหวังที่กำหนดไว้ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งอาจจะเป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือสถานที่ทำงานก็ได้

โครงการฝึกอบรม หมายถึง การกำหนดหลักสูตร ขั้นตอนวิธีการ ตลอดจนแนวปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการในการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรม เกิดความรู้ความเข้าใจ เกิดความชำนาญ และเกิดทัศนคติที่เหมาะสม เกี่ยวกับเรื่องที่อบรม จนกระทั่งผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้และสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดหรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒.๒.๘.๔ โครงการฝึกอบรมที่ดี^{๓๖}

๑. สามารถตอบสนองความจำเป็นขององค์กร แก้ไขปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้อง ตลอดจนรองรับการขยายตัวของธุรกิจ ความก้าวหน้าขององค์กรได้

๒. สามารถสนองความจำเป็นของภารกิจที่เป็นปัญหาและของพนักงานได้

๓. ต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลและปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงอย่างถี่ถ้วนและถูกต้อง เพื่อการจัดเตรียมและกำหนดโครงการได้อย่างเหมาะสม

๔. ต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับความจำเป็นกับหลักสูตรและเหตุผล

๕. มีการกำหนดวิธีการฝึกอบรมและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรและเหตุผล

๖. ได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรและการบริหารจากองค์กร

๗. ต้องมีระยะเวลาดำเนินการที่ระบุวันเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการที่ชัดเจน

^{๓๔} Marlow, Michael L., and William P. Orzechowski, “The Separation of Spending from Taxation: Implications for Collective Choices,” *Constitutional Political Economy*, Vol. 8, No. 2, (1997), pp. 151 – 163.

^{๓๖} อ่างแก้ว, การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี, หน้า ๔๕.

๒.๒.๘.๕ รูปแบบหรือโครงสร้างของโครงการฝึกอบรม^{๓๗}

รูปแบบหรือโครงสร้างของโครงการฝึกอบรม ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. ชื่อโครงการและหลักสูตรฝึกอบรม
๒. หลักการและเหตุผล
๓. วัตถุประสงค์
๔. หัวข้อการอบรม
๕. รายละเอียดหลักสูตรการฝึกอบรม
๖. คุณสมบัติและจำนวนผู้เข้ารับการอบรม
๗. กำหนดวันเวลาฝึกอบรมและสถานที่ฝึกอบรม
๘. รายชื่อวิทยากร
๙. การรับรองผลการฝึกอบรม
๑๐. การประเมินผลและติดตามผล
๑๑. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
๑๒. ผู้รับผิดชอบโครงการ
๑๓. ตารางการฝึกอบรม
๑๔. รายชื่อผู้เข้ารับการอบรม
๑๕. งบประมาณการฝึกอบรม

๒.๒.๘.๖ กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน^{๓๘}

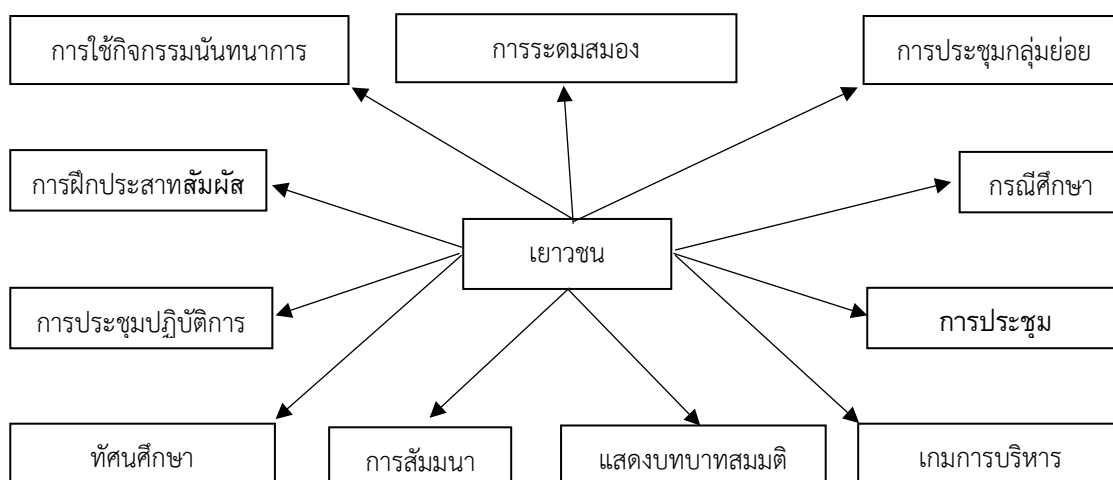
การที่จะฝึกอบรมให้เยาวชนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ต้องสอนให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของการพัฒนา พฤติกรรมผู้เรียน ซึ่งได้จำแนกออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่

๑. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
๒. จิตตพิสัย (Affective Domain)
๓. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

^{๓๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

^{๓๘} อ้างแล้ว, การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี, หน้า ๔๖.

๒.๒.๘.๗ เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม^{๓๙}

ภาพที่ ๕ เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

สรุปได้ว่า เทคนิคการฝึกอบรมต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม หัวข้อวิชา และวัตถุประสงค์หลักของการฝึกอบรม ในการฝึกอบรมครั้งหนึ่ง ๆ มักใช้เทคนิคการฝึกอบรมหลายอย่างประกอบกันเสมอการเลือกใช้เทคนิคการฝึกอบรมมีผลต่อความสำเร็จของวิทยากรอย่างยิ่ง การฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

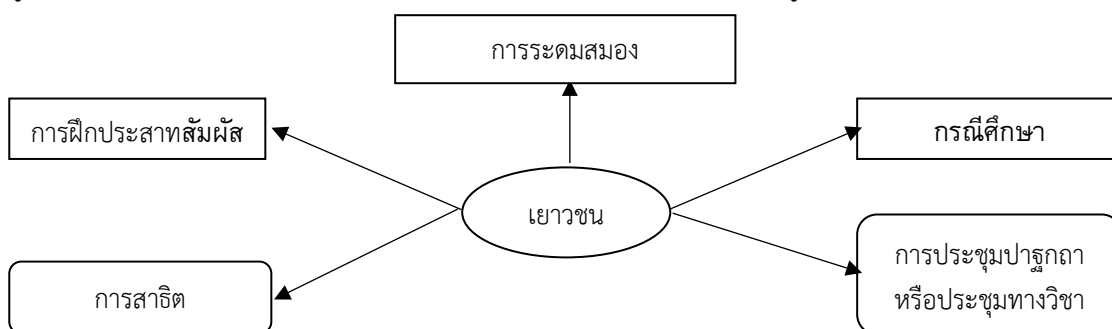
^{๓๙} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๖.

๒.๒.๘.๘ การฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

การฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้กระทำได้หลายวิธี ดังนี้

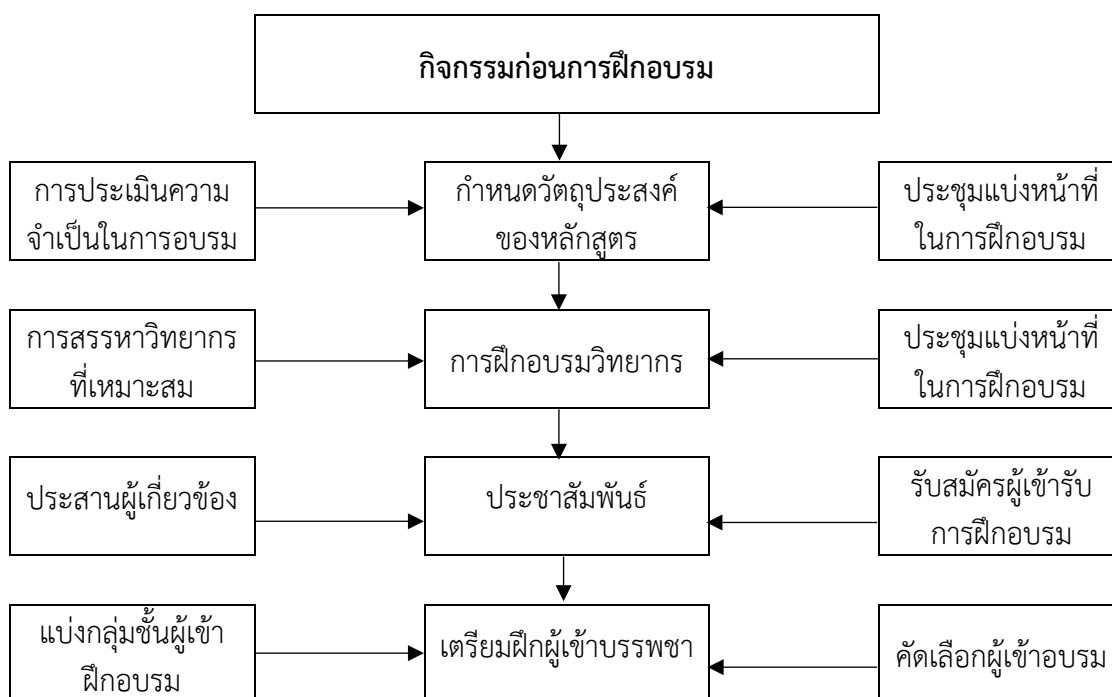
๑) การบรรยาย (Lecture)

วิทยากรบรรยายตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย อาจใช้สื่อต่าง ๆ ประกอบการบรรยาย เช่น รูปภาพ แผ่นใส สไลด์ หรือวีดีโอเทป เป็นต้น บางครั้งอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถาม

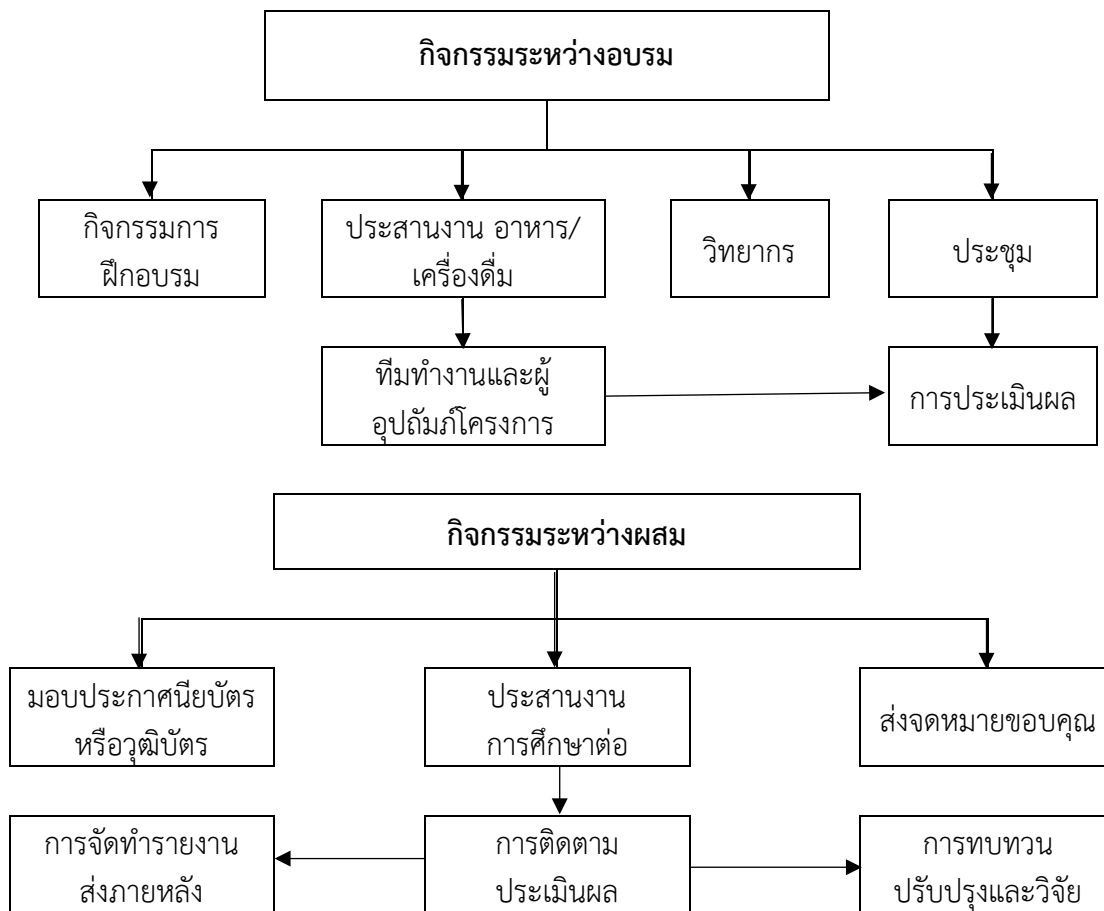

ภาพที่ ๖ เทคนิคการฝึกอบรมโดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

แผนผังแสดงขั้นตอนการฝึกอบรม^{๔๐}

^{๔๐} อ่างแล้ว.

ภาพที่ ๗ แผนผังแสดงขั้นตอนการฝึกอบรม

๒.๒.๘.๙ การบริหารโครงการเตรียมการก่อนฝึกอบรม^{๔๑}

ผู้บริหารโครงการโดยทั่วไปแล้ว คือ หัวหน้าโครงการเป็นผู้จัดการฝึกอบรมในฐานะผู้เป็นเจ้าของโครงการจะมีหน้าที่บริหารโครงการ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย จึงต้องเตรียมการฝึกอบรมก่อนการจัดการฝึกอบรมเป็นระยะเวลาานาน ๆ พอสมควรในการวางแผนอย่างมีระบบให้เป็นตามขั้นตอน ดังนั้น การบริหารโครงการระยะเตรียมการก่อนการฝึกอบรมควรดำเนินการดังนี้

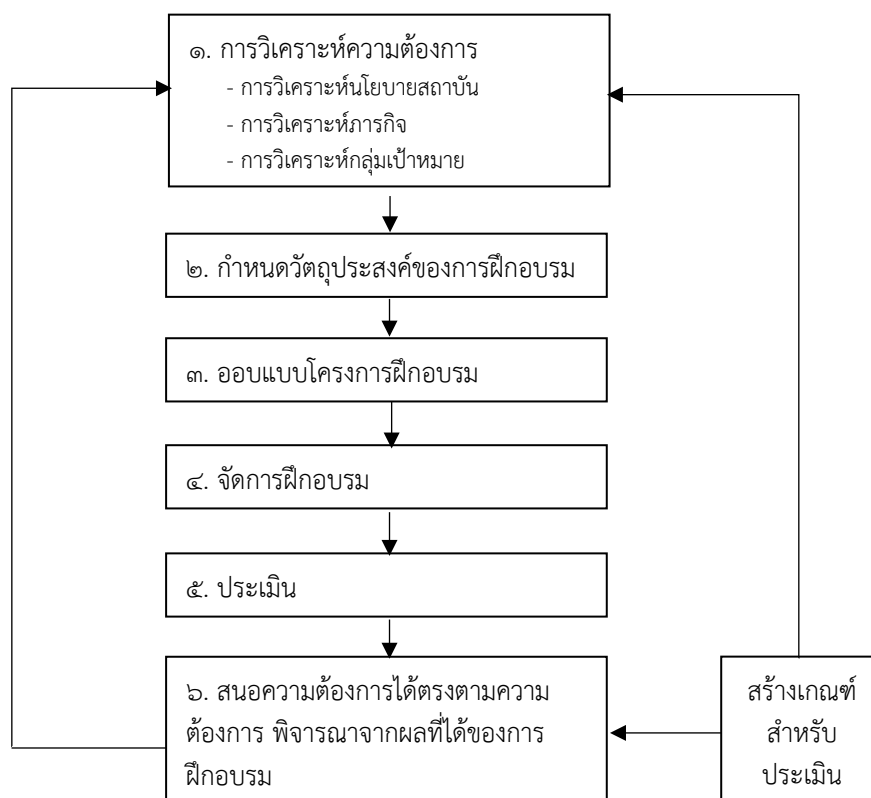
๑. หัวหน้าโครงการจะต้องศึกษาโครงการให้ละเอียด รอบรู้ทุกขั้นตอนของโครงการ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ

๒. ประชุมผู้เกี่ยวข้องซึ่งได้แก่ทีมงานผู้รับผิดชอบ หรือคณะกรรมการในโครงการเจ้าของสถานที่จัดฝึกอบรม ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าอาวาส กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ ในเขตนั้น ๆ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการ ภารกิจที่จะทำ ฯลฯ แล้วแบ่งความรับผิดชอบให้ไปปฏิบัติ

^{๔๑} อ่างแล้ว.

๓. ฝ่ายประสานงานช่วงก่อนการฝึกอบรมควรจัดทั้งสองฝ่าย คือ
- ก. ฝ่ายคณะกรรมการที่อยู่ส่วนกลางหรือฝ่ายพระนิสิตที่เป็นหัวหน้าโครงการ
 - ข. ฝ่ายคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งอยู่ที่วัดที่จะจัดฝึกอบรม
๔. ติดตามอำนาจการสอบถาม ช่วยแก้ปัญหา รวมทั้งอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อม
๕. ประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นระยะ ๆ ซึ่งต้องมีการประชุมเพื่อติดตามผลก่อนถึงวันเปิดฝึกอบรม

๒.๒.๘.๑๐ ขั้นตอนของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ

ภาพที่ ๘ ขั้นตอนของการจัดการฝึกอบรมอย่างเป็นระบบ

๒.๒.๘.๑๑ หลักสูตรการฝึกอบรมเยาวชนภาคฤดูร้อนของโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

มหาวิทยาลัยได้จัดพิมพ์หลักสูตรพัฒนาเยาวชนภาคฤดูร้อนเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนและหนังสือทำวัตรสวดมนต์เพื่อแจกให้แก่วิทยากรและผู้เข้ารับการอบรมทุกโครงการ ซึ่งมีรายละเอียดและขอบข่ายหลักสูตรการฝึกอบรมดังต่อไปนี้

ภาควิชาการ	ภาคปฏิบัติ	ภาคกิจกรรมเสริม
๑. ธรรมจริยา	๑. ทำวัตรสวดมนต์	๑. ส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทย
๒. ประวัติพุทธศาสนา	๒. เจริญพระพุทธรูปถวายพระราชกุศล	๒. ส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
๓. ศาสนพิธี วัฒนธรรมไทย	๓. รักษาстил พังธรรม	๓. บำเพ็ญสาธารณประโยชน์
๔. วิปัสสนากรรมฐาน	๔. เจริญจิตตภาวนา	๔. ทักษะศึกษานอกสถานที่
๕. การบำเพ็ญบุญต่าง ๆ	๕. ศาสนพิธีและมารยาทไทย	๕. พังพระธรรมเทศนา

๒.๓ บริบทพื้นที่การทำวิจัย

การศึกษาวิจัยที่ครบถ้วนสมบูรณ์นั้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ผู้ศึกษาวิจัยจะต้องศึกษาบริบทชุมชนของพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย เนื่องจากในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่ที่เป็นเป้าหมาย เพราะบริบทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนนั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการวิจัยทั้งสิ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงได้ศึกษาบริบทชุมชนของพื้นที่อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้ข้อมูลของการศึกษาวิจัยมีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยใช้การสังเกตและการสัมภาษณ์เป็นหลัก ข้อมูลของพื้นที่ดังกล่าวมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๓.๑ การจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี

ในการจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับความร่วมมือจากส่วนของคณะสงฆ์อำเภอบางพลี ภาครัฐ เอกชนต่าง ๆ ให้การสนับสนุน โดยการจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการนั้น มีวัดที่ดำเนินโครงการนี้จำนวน ๒ วัด / โครงการ / ศูนย์อบรม ด้วยกัน คือ

๑. วัดบางพลีใหญ่ใน (พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ) ตำบลบางพลีใหญ่ อำเภอบางพลี มีกำหนดการจัดโครงการจำนวน ๑๐ วัน คือ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๑ - ๒๐ เมษายน ของทุกปี โดยมีผู้รับผิดชอบโครงการ คือ พระราชเสนาบดี (จรัญ วงษ์ดี) เจ้าอาวาสวัดบางพลีใหญ่ใน ซึ่งในโครงการประกอบด้วย สามเณร ๑๖๙ รูป พระวิทยากร ๑๕ รูป เจ้าหน้าที่ ๒๕ คน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมคือ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ส่งเสริมเยาวชนให้ได้บรรพชาสามเณร ถวายเป็นพระราชกุศล และเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษา อบรม และปฏิบัติธรรมอย่างถูกต้อง จนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อันเป็นการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

๒. วัดบางโกล้งใน ตำบลบางโกล้ง อำเภอบางพลี มีกำหนดการจัดโครงการจำนวน ๑๐ วัน คือ เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ - ๑๐ เมษายน ของทุกปี โดยมีผู้รับผิดชอบโครงการ คือ พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดบางโกล้ง ซึ่งในโครงการประกอบด้วย สามเณร ๑๐๙ รูป พระวิทยากร ๘ รูป เจ้าหน้าที่ ๒๓ คน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมคือ เพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ส่งเสริมเยาวชนให้ได้บรรพชาสามเณร ถวายเป็นพระราชกุศล และเปิดโอกาสให้ได้รับการศึกษา อบรม และปฏิบัติธรรมอย่างถูกต้อง จนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อันเป็นการปลูกฝังและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ซึ่งในการจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จะดำเนินโครงการในช่วงปิดภาคการศึกษาที่ ๒ หรือในช่วงเดือนเมษายน ระหว่างวันที่ ๑ - ๓๐ เมษายนของทุกปี มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วมรวมทั้ง ๒ วัด / โครงการ / ศูนย์อบรม เป็นจำนวนประมาณ ๒๕๐ - ๓๐๐ คน โดยมีผู้รับผิดชอบและดูแลโครงการตลอด

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

พระมหาขวลิต ขาตเมธี (คงแก้ว) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ต พบว่า พระสังฆาธิการมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๔๔ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า พระภิกษุสามเณรมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ตในด้านการปกครอง และด้านการสาธารณูปการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศาสนศึกษา ด้านการสาธารณสงเคราะห์ และด้านการศึกษาสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระภิกษุสามเณรในจังหวัดภูเก็ตมีความคิดเห็นแตกต่างกันตามสถานภาพ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระภิกษุสามเณรที่มีวุฒิกการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ต ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๕๒}

พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๔.๒๕ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านวิทยากร ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการบริหารจัดการและด้านสถานที่การเปรียบเทียบ พบว่า การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลมีความคิดเห็นแตกต่างกันตามพรรษาและวุฒิกการศึกษาบาลี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ในวัดเขตธนบุรีที่มีอายุ วุฒิกการศึกษา วุฒิกศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวัดตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสงฆ์ในวัดเขตธนบุรีไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๕๓}

^{๕๒} พระมหาขวลิต ขาตเมธี (คงแก้ว), “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

^{๕๓} พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ), “การบริหารวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

พระมหามณเฑียร วรธมโม (ซ้ายเกลี้ยง) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา” ผลการวิจัยพบว่าผลการเปรียบเทียบระดับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดพังงา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล คือ ตำแหน่งพระสังฆาธิการ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิทางการศึกษาสายสามัญ วุฒิทางการศึกษาทางธรรม และวุฒิทางการศึกษาทางเปรียญธรรม พบว่า พระสังฆาธิการที่มีอายุและจำนวนพรรษาต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสังฆาธิการที่มีตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษาสายสามัญ วุฒิทางการศึกษาทางธรรมและวุฒิทางการศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๔๔}

พระครูสังฆรักษ์กฤษฎ์ตมณ สุเมโธ ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๔๕ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปกครองและด้านสาธารณูปการมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก โยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๗๕ และ ๓.๕๔ ตามลำดับ ส่วนด้านอื่นๆ ได้แก่ ด้านศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ และด้านการสาธารณสงเคราะห์มีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง^{๔๕}

พระครูสันติธรรมมาภิรัต (บุญชัย สุนติกโร) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสภาพส่วนบุคคลโดยรวม พระสังฆาธิการที่มี ตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ พระสังฆาธิการ ต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สำหรับพระสังฆาธิการที่มี อายุ พรรษา วุฒิ การศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม และวุฒิการศึกษาทางเปรียญธรรม ต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๔๖}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ เป็นการทำงานของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปที่ร่วมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญใช้ทรัพยากรบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน ร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

^{๔๔} พระมหามณเฑียร วรธมโม (ซ้ายเกลี้ยง), “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดพังงา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๔๕} พระครูสังฆรักษ์กฤษฎ์ตมณ สุเมโธ, “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขตอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๔๖} พระครูสันติธรรมมาภิรัต (บุญชัย สุนติกโร), “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

๒.๔.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบรรพชา

พระมหาหรรษา นิธิบุญยากร ได้วิจัยเรื่อง “วิกฤตพุทธศาสนา: ศึกษากรณีการบรรพชาเป็นสามเณรในประเทศไทย” พบว่า สามเณรเป็นนักบวชที่ได้ผ่านกระบวนการของการบรรพชาเข้ามาเพื่อทำหน้าที่ที่สำคัญ คือสืบต่อและดำรงรักษาพระพุทธศาสนา เพราะสามเณรมีสถานะเป็นผู้รับการบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมต่าง ๆ เพื่อเตรียมอุปสมบทเป็นพระภิกษุเมื่ออายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ สามเณรจึงเป็นเหล้ากอกของสมณะซึ่งหมายถึงเหล้ากอกของบุคคลผู้เพียบพร้อมไปด้วยองค์ความรู้ที่ประสานคล้องกับพฤติกรรมของตนทั้งการคิด การพูดและการกระทำ อันจะเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อการทำหน้าที่เป็นศาสนทายาทที่สำคัญในการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยาวนานต่อไป^{๔๗}

พระครูวุฒิสาครธรรม ได้ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการบวชในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า

๑. แนวคิดเรื่องการบวชในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า ๑. การบวช คือ การออกจากเรือน เป็นผู้ไม่มีเรือน มีชีวิตเป็นอิสระไม่ถูกครอบงำจากสิ่งต่าง ๆ หลุดพ้นจากการถูกกักขังอยู่ในภพในชาติ ๒. การบวชมีประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขของพหูชน ๓. การบวช คือ การทำชีวิตให้ดำเนินไปอย่างมีเป้าหมาย ๔. การบวช คือ การประพฤติปฏิบัติในพระธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงธรรมและบัญญัติพระวินัย เพื่อเป็นแบบแห่งการประพฤติพรหมจรรย์ ๕. การบวช คือ การได้สนองงานของพระผู้มีพระภาคเจ้า

๒. ความเชื่อเกี่ยวการบวชในสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่า การบวชเป็นการปลูกฝัง บ่มเพาะหล่อหลอมคุณธรรม การบวช ได้ชื่อว่าเป็นการสร้างคนดีแล้วคืนคนดีนั้นกลับสู่สังคม ทั้งมีประโยชน์ต่อสังคมแบบชนบท พระภิกษุเป็นผู้นำชุมชนสู่ความเจริญ เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างพระกับญาติโยมยังอยู่ในสภาพดีการบวชเป็นโอกาสได้ศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อนำข้อธรรมมาบอกเล่า อธิบายให้ญาติโยมได้เข้าใจ ได้ปฏิบัติตนอย่างสอดคล้องกับฐานะและภาวะต่าง ๆ

๓. ความเชื่อเรื่องการบวชในพระพุทธศาสนาของชาวจังหวัดพัทลุง พบว่า ชาวพัทลุงเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์, เชื่อในวิญญูณบรรพชนและเชื่อในฤกษ์ยามกับทั้งได้นำหลักธรรมมาปฏิบัติอย่างผสมกลมกลืนกับสังคมเกษตรกรรม^{๔๘}

ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอป่าบอน จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า^{๔๙}

^{๔๗} พระมหาหรรษา นิธิบุญยากร, “วิกฤตพระพุทธศาสนา: ศึกษากรณีการบรรพชาเป็นสามเณรในประเทศไทย (๒๕๒๓-๒๕๔๓)”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕).

^{๔๘} พระครูวุฒิสาครธรรม, “ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการบวชในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพัทลุง”, *วารสาร มหาคุฬานาครธรรม*, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐): ๒๐-๒๒.

^{๔๙} ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม, “การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอป่าบอน จังหวัดขอนแก่น”, *วารสาร ธรรมทรรศน์*, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม - มิถุนายน, ๒๕๕๘).

๑. การศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนก่อนบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อน พบว่า พฤติกรรมของเยาวชนก่อนบรรพชาไม่ต่างจากเยาวชนทั่ว ๆ ไป เป็นวัยที่ต้องการอิสระทั้งทางความคิดและทางกาย รักการสนุก ต้องการยอมรับของกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมก่อนบรรพชาและอบรมเยาวชน ร้อยละ ๖๖-๖๗ เอาแต่ใจตนเอง ร้อยละ ๕๐ ไม่เชื่อฟังบิดามารดา ร้อยละ ๒๐ นิยมเที่ยวกลางคืน ร้อยละ ๑๐ นอกจากนี้พฤติกรรมข้างต้นแล้วเยาวชนยังห่างเหินพระพุทธศาสนา ไม่สนใจการทำบุญตามประเพณี ขาดการสัมนาการวะ การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบน้อย

๒. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเยาวชนที่ผ่านกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน พบว่า เยาวชนมีความสนใจพระพุทธศาสนามากขึ้น รู้จักหน้าที่ของตน มีความกล้าเป็นผู้นำ ผลการเรียนรู้ดีขึ้น เป็นที่ยอมรับของครอบครัว ชุมชน สังคม มีสัมมาคารวะ รู้จักหน้าที่ของตนที่มีต่อชุมชน มีน้ำใจแก่เพื่อนบ้านและชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดีและทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาสาธารณสถาน คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๗๕

๓. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชนจากกระบวนการเรียนรู้ในโครงการบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อนพบว่า การอบรมสั่งสอนเป็นหลักทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ ซึ่งมีพระวิทยากร สามเณรที่เลี้ยง ในระยะเวลาที่อยู่ร่วมกัน ส่งผลให้เกิด การเรียนรู้ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมสัมมาคารวะ ร้อยละ ๔๑.๑๘ การรู้จักช่วยเหลือตนเอง ร้อยละ ๔๐.๐๐ มีความขยัน อดทน ร้อยละ ๔๒.๘๖ การตรงต่อเวลา ร้อยละ ๓๑.๒๕ ความซื่อสัตย์ละอายต่อบาป ร้อยละ ๓๓.๓๓ และมีความรับผิดชอบ ร้อยละ ๔๓.๗๕ เกณฑ์เฉลี่ยแบบอย่างที่ดีเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชน ร้อยละ ๓๘.๗๓

สุนทร บุญสถิต ได้วิจัยเรื่อง “สถานภาพ บทบาท และปัญหาของสามเณรในสังคมไทย” พบว่า^{๕๐} พุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา สามเณรเป็นส่วนหนึ่งในภิกษุบริษัท เป็นบรรพชิตุร่นเยาว์ซึ่งเตรียมจะอุปสมบทเป็นภิกษุในเมื่อมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ มีบทบาทในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคียงข้างกับพุทธบริษัทอื่น ๆ ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ซึ่งผลการวิจัยภาคเอกสารพบว่า สามเณรมีสถานภาพที่ด้อยกว่าภิกษุ เนื่องจากในที่สุดสามเณรต้องอุปสมบทเป็นภิกษุในเวลาต่อมา ในสมัยพุทธกาล ปัญหาข้อด้อยทางสถานภาพของสามเณร ได้รับการแก้ไขโดยบทพุทธบัญญัติ พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำของเหล่าพุทธบริษัทในการยกย่องเชิดชูเกียรติสามเณร ทรงประทานการอุปสมบทแก่สามเณรที่อายุยังน้อยแต่สามารถบรรลุกุณธรรมพิเศษ นับแต่สมัยหลังพุทธกาลเรื่อยมาจนถึงกระทั่งพระพุทธศาสนาได้แพร่เข้ามายังดินแดนสุวรรณภูมิ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยในปัจจุบันด้วย สถาบันพระมหากษัตริย์ได้เข้ามามีส่วนในการยกย่องสถานภาพและบทบาทของสามเณรเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชโอรสผนวชเป็นสามเณร ทรงถวายการอุปถัมภ์แก่สามเณรที่มีความรู้ในปริยัติธรรมเป็นพิเศษ ประชาชนชาวไทย นิยมให้บุตรหลานบวชเรียนเป็นสามเณรในวัด จนกลายเป็นประเพณีการบวชเรียน

^{๕๐} สุนทร บุญสถิต, “สถานภาพ บทบาท และปัญหาของสามเณรในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓).

ในที่สุด ผลของการบวชเรียนตั้งแต่เป็นสามเณรนี้เอง ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองคู่กับสังคมไทย มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ส่วนผลการวิจัยภาคสนามพบว่า ส่วนใหญ่ของสามเณรและชาวพุทธกลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติที่ดีต่อการบวชเรียน ปัญหาการลดจำนวนลงของสามเณรไทยในปัจจุบัน มีสาเหตุจากการไม่นิยมส่งเสริมให้บุตรหลานบวชเรียนเป็นสามเณรของกลุ่มชาวพุทธ ที่มีความพร้อมด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับกลุ่มชาวพุทธที่มีแนวโน้มส่งเสริมให้บุตรหลานบวชเรียนเป็นสามเณรมากที่สุดคือ กลุ่มชาวพุทธที่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคม ในครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมีสถานภาพเป็นหม้าย หย่าร้าง หรือเป็นผู้ปกครองของเด็กชายที่บิดามารดาเสียชีวิตหรือหย่าร้าง

พระครูประโชติพัชรพงศ์ (นัฐพงศ์ วิสุทฺโธ) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษารูปแบบการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน” จากผลการวิจัยพบว่า^{๕๑} ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระบบการศึกษาหลักชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ส่วนน้อยอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ณ วัดสว่างราษฎร์สามัคคี จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป อาคาร สถานที่ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก (ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๓.๖๑ ฐานนิยม ๕ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๒๒) จุดเด่นที่จุดของวัดคือความปลอดภัย ในขณะที่จุดที่ควรปรับปรุงคือความคับแคบของอาคารสถานที่และห้องน้ำ ด้านรูปแบบกิจกรรมการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนอยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๓.๙๖ ฐานนิยม ๔ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๖) วัดสว่างราษฎร์สามัคคีสามารถดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้มากที่สุด ในขณะที่เนื้อหา กิจกรรมจะต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทสังคมมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการโครงการ อยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๓.๙๘ ฐานนิยม ๕ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๒) โดยมีการชี้แจงรายละเอียดให้กับผู้ปกครองรวมถึงมีระยะเวลาการเตรียมตัวให้กับผู้ปกครองและเยาวชนอย่างเพียงพอ

ทำให้ทราบได้ว่า โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ณ วัดสว่างราษฎร์สามัคคี จังหวัดเพชรบูรณ์ จาก ๓ ด้านที่ศึกษา พบว่าวัดดำเนินรูปแบบการบริหารจัดการโครงการได้ดีที่สุด รองลงมาคือด้านรูปแบบกิจกรรม สำหรับด้านที่ควรต้องปรับปรุงคือสภาพแวดล้อมทั่วไป อาคารสถานที่

นายมนูญ พันนา ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี”^{๕๒} ผลการวิจัยพบว่า

๑.แหล่งที่มาของงบประมาณ พบว่า แหล่งบริจาคที่พบมากที่สุด ได้แก่ เงินสนับสนุนจาก อบต. จากมหาวิทยาลัย มจร. จากคนบริจาคทั่วไป และเงินที่เจ้าของโครงการหาเอง ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พบว่า อยู่ในระดับเพียงพอมากที่สุด ส่วนที่ไม่เพียงพอและพอดำเนินการได้

^{๕๑} พระครูประโชติพัชรพงศ์ (นัฐพงศ์ วิสุทฺโธ), “การศึกษารูปแบบการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

^{๕๒} นายมนูญ พันนา, “การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี”, รายงานการวิจัย, (ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒. ความเหมาะสมของการดำเนินการโครงการ ฯ ในด้านบริบทเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่พบค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการสอบถามความต้องการของกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องทุกส่วนก่อนนำโครงการมาดำเนินการในพื้นที่และโครงการบรรพชาเยาวชนมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน

พระมหาประจวบ ตรีภักดิ์ ได้วิจัยเรื่อง “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่า^{๕๓} ๑. กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุระหว่าง ๑๓-๑๕ ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สถานภาพทางครอบครัวส่วนมากบิดามารอยู่ด้วยกัน ๒. กลุ่มตัวอย่างนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ คือ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสังคม ในบ้าน โรงเรียน และชุมชน ๓. เยาวชนมีปัญหา อุปสรรคในการนำความรู้ไปใช้ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลรอบข้าง เช่น บิดามารดา, ครูที่โรงเรียน

ธีระพงษ์ มีไธสง ได้วิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาของสามเณรในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับจังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า^{๕๔} ลักษณะส่วนบุคคลมีตัวแปรที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) คือ การศึกษา ฐานะของครอบครัว อาชีพมารดา อาชีพบิดา สถานภาพสมรสของ มารดาบิดา การมีชีวิตอยู่ของมารดาบิดา การมีพุทธศาสนสถานประจำหมู่บ้าน ระยะห่าง ระหว่างพุทธศาสนสถานกับหมู่บ้าน การผ่านหน้าบ้านของพระภิกษุสามเณรที่ออกบิณฑบาต ลักษณะการไปทำบุญ และความรู้สึกต่อพระภิกษุสามเณรขณะไปทำบุญ และมีตัวแปรที่ไม่มี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p > .05$) คือ อายุ บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วยก่อนบวช เขตที่อยู่อาศัย การมีพระภิกษุสามเณรประจำพุทธศาสนสถาน การติดต่อกับพระภิกษุ สามเณร การไปทำบุญที่พุทธศาสนสถาน การพูดคุยกับพระภิกษุสามเณรขณะไปทำบุญที่ พุทธศาสนสถาน และการเคยเป็นศิษย์วัด ส่วนที่เป็นแรงจูงใจ พบว่า แรงจูงใจอันเกิดจากปัจจัยภายในไม่มีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญ ($p > .05$) แรงจูงใจอันเกิดจากปัจจัยภายนอก พบว่า มีความแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) และเมื่อพิจารณารวมแรงจูงใจทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) แสดงให้เห็นว่า สามเณรในจังหวัดทั้งสอง มีแรงจูงใจที่แตกต่างกัน

^{๕๓} พระมหาประจวบ, “การติดตามผลเยาวชนที่ผ่านโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดปัญญานันทาราม ตำบลคลองหก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔).

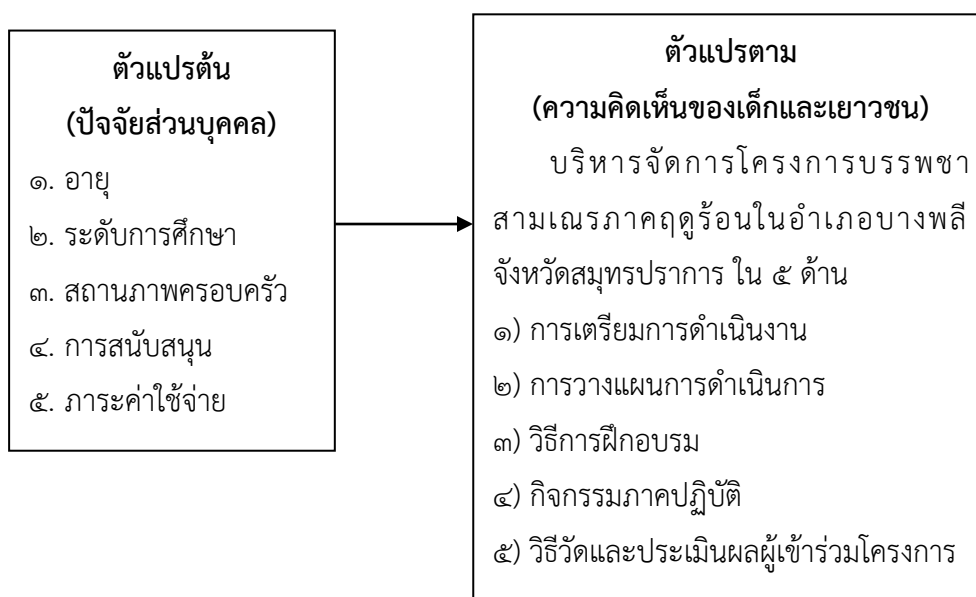
^{๕๔} ธีระพงษ์ มีไธสง, “แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาของสามเณรในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับจังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑).

๒.๕ กรอบแนวคิด

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยและการกำหนดตัวแปรที่ศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาตัวแปรการจัดการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแผนกรอบแนวคิด ได้ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคลของเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ๑. อายุ ๒. ระดับการศึกษา ๓. สถานภาพครอบครัว ๔. การสนับสนุน ๕. ภาระค่าใช้จ่าย

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ กระบวนการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ทั้ง ๖ ด้าน คือ ๑) การเตรียมการดำเนินงาน ๒) การวางแผนการดำเนินการ ๓) วิธีการฝึกอบรม ๔) กิจกรรมภาคปฏิบัติ ๕) วิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน

ภาพที่ ๙ กรอบแนวคิดวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้กระบวนการศึกษาหรือระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) และสุ่มตัวอย่าง จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณจากพระภิกษุสงฆ์ที่อยู่เขตอำเภอนนไทย จังหวัดนครราชสีมาโดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

๑. ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี ระเบียบ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์ในการวิจัย
๓. กำหนดกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
๔. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๕. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
๖. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
๗. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล
๘. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
๙. สรุปและรายงานผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยต้องการเก็บข้อมูลจากประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ ดังนี้

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้กำหนดจาก เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จำนวน ๒ โครงการ คือ ๑. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนวัดบางพลีใหญ่ใน ๒. โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนวัดบางโหลงใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน ๒๗๘ รูป/คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากประชากรที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จำนวน ๒ โครงการ / ศูนย์อบรม ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย เด็ก เยาวชน และสามเณร จำนวน ๒๗๘ รูป/คน โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ (Taro Yamane)^๑ ที่ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๕ หรือร้อยละ ๙๕ ดังนี้

สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่ n = คือ ขนาดของกลุ่มประชากร

N = คือ ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย

e = คือ เปอร์เซนต์ของความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

เมื่อ N = ๒๕๐

e = ๐.๐๕

ดังนั้น

$$n = \frac{278}{1 + 278(0.05)^2} = 164$$

จากการใช้สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรที่เป็นเด็ก เยาวชน และสามเณร ผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จำนวน ๒ โครงการ / ศูนย์อบรม ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๖๔ รูป / คน

^๑ ธานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

จากจำนวนกลุ่มตัวอย่างข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสม โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดังนี้

$$n = \frac{nN}{N^{\circ}}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 N = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม
 N^๐ = จำนวนประชากรทั้งหมด

$$\begin{aligned} \text{ตัวอย่างเช่น วัดบางพลีใหญ่ใน} &= \frac{169 \times 164}{278} \\ &= ๑๐๐ \text{ รูป} \end{aligned}$$

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประสานงานกับโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน จำนวน ๒ โครงการ / ศูนย์อบรม ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในพื้นที่ เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาจึงนำมาตรวจสอบความเรียบร้อย เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ต่อไปแสดงในตารางที่ ๓.๑ ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนเด็ก เยาวชน และสามเณร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ศูนย์อบรมที่จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ	เด็ก เยาวชน และสามเณร (รูป / คน)	เด็ก เยาวชน และสามเณร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง (รูป / คน)
๑.	วัดบางพลีใหญ่ใน	๑๖๙	๑๐๐
๒.	วัดบางโกล้งใน	๑๐๙	๖๔
	รวม	๒๗๘	๑๖๔

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ พระวิทยากรอบรม จำนวน ๘ รูป / คน ซึ่งสามารถใช้เป็นตัวแทนประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพและลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีลักษณะ ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาตามของ “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพครอบครัว การสนับสนุน ภาระค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ใน ๖ ด้าน คือ

๑) การเตรียมการดำเนินงาน	มี ๕ ข้อ
๒) การวางแผนการดำเนินการ	มี ๕ ข้อ
๓) วิธีการฝึกอบรม	มี ๕ ข้อ
๔) กิจกรรมภาคปฏิบัติ	มี ๕ ข้อ
๕) วัสดุและประเมินผลผู้เรียน	มี ๕ ข้อ
๖) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	มี ๕ ข้อ

ซึ่งในแต่ละข้อนั้นเป็นชนิดมาตรวัดแบบรวมคะแนน (Summated Rating Scale) ของเรน สิส ลิเคิร์ท หรือเรียกว่า มาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert type)^๒ แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละข้อ ดังนี้

ระดับมากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	๕
ระดับมาก	ให้คะแนนเท่ากับ	๔
ระดับปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ	๓
ระดับน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ	๒
ระดับน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ	๑

^๒ สุจิตรา บุญรัตพันธุ์, ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับประศาสนศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๐.

การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์^๓ ดังนี้

๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง การบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด

๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก

๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง

๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง การบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย

๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง การบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ได้โดยเสรี

ข. เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบด้วยรายชื่อผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องในการให้สัมภาษณ์จำนวน ๘ รูป / คน

๓.๓.๒ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จากเอกสารและผลงานวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือ

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยแบบสอบถามเป็นประเภทคำถามปลายปิด และประเภทคำถามปลายเปิด ซึ่งมีรายละเอียด ๓ ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

^๓ ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑), หน้า ๕๑.

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

๑. ในการตรวจสอบหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) นำแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้กล่าวข้างต้น ไปให้อาจารย์ที่ศึกษาศาสตร์นิพนธ์ตรวจสอบ แนะนำเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขสำนวนภาษา และตัดข้อความที่สื่อความหมายไม่ชัดเจน หรือไม่จำเป็น ออกไป เพื่อให้ได้ข้อความที่สื่อความหมายชัดเจน เข้าใจง่าย ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒) นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ศึกษาศาสตร์นิพนธ์ ได้แนะนำตรวจสอบจากอาจารย์ที่ศึกษาศาสตร์นิพนธ์ มาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ศึกษา

๓) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ คือ วุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอก หรือมีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา และทางเครื่องมือเครื่องมือ วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาผู้เชี่ยวชาญที่มีเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน ๕ ท่าน เพื่อเป็นการ ตรวจสอบเนื้อหาความชัดเจนของแบบสอบถาม และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อทำการแก้ไขให้ดีขึ้น

๔) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ตรงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๕) นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึง นำมาคำนวณค่าของความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC.) ของแบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจ

ค่าความสอดคล้องแบบ IOC. ของแบบสอบถามเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อ คำถามที่มีค่าความสอดคล้องแบบ IOC. ที่มีค่าตั้งแต่ ๐.๘ - ๑ ขึ้นไป จึงบ่งชี้ให้เห็นว่าคำถามแต่ละข้อ มีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำแบบทดสอบนี้ไปหาค่าความเชื่อมั่น^๔

^๔ พระมหาภคญาณ กิตติโสภโณ, ผศ.ดร., ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการเชิงพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (พระ นครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑), หน้า ๒๒๔.-๒๒๖.

๖) รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

๑. พระสุธีวีร์บัณฑิต, ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. พระอุดมสิทธิธนายก, ผศ.,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. พระปลัดระพีณ พุทฺธสาโร, ผศ.,ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. พระมหาสุนันท์ สุนนโท, ดร.	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. ดร.สุรียา รักษาเมือง	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามตามที่ยุ่เชี่ยวชาญตรวจสอบแก้ไข และเสนอแนะมาปรับแก้ไข จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ รูป/คน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ แอลฟาของ “ครอนบาค”^๕ (Cronbach’s Alpha Coefficient) ดังนี้คือ ๐.๙๐๕

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๑. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงวัด / ศูนย์อบรมที่จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

^๕ บุญชม ศรีสะอาด, วิธีทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม ๑, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน์, ๒๕๔๓), หน้า ๗๕ - ๗๖.

๒. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยขอความอนุเคราะห์จากวัด / ศูนย์อบรมที่จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แจกแบบสอบถามแก่เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนตอบแบบสอบถามและผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนทั้งหมด

๓. แบบสอบถามใดไม่ได้รับคืนตามเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากวัด / ศูนย์อบรมที่จัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ช่วยเก็บแบบสอบถามไว้ด้วย แล้วเดินทางไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

๔. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้คืนมา ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการต่อไป

๕. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ พร้อมแนบแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ท่านได้ศึกษาข้อคำถามก่อนการสัมภาษณ์

๒. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการในการเก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

๔. นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสม และนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics)

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้สำหรับการอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยสถิติที่ใช้คือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. สถิติอนุมาน (Statistical Inference)

ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (Questionnaires) ได้แก่ ๑.อายุ ๒.พรรษา ๓.ระดับการศึกษา ๔.ตำแหน่งทางคณะสงฆ์

๕. ประสพการณ์ในการสอน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (T-test) ในกรณีที่ตัวแปรต้นมีสองกลุ่ม ใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) ในกรณีที่ตัวแปรต้นมีสามกลุ่มขึ้นไปหากพบว่ามีค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีการ LSD (Least Significant Different : LSD.)

สำหรับข้อมูลคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด แล้วจัดกลุ่มเนื้อหาตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ในแบบสอบถามแล้วจึงวิเคราะห์ด้วยสถิติการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดจำแนกข้อมูลตามประเด็นที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการสังเคราะห์ให้สอดคล้องกับหัวข้อการวิจัย แล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis)

ข. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ (Interview) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” นั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่าง งานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๖๔ รูป เพื่อหาระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการว่าอยู่ในระดับใด และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นพระสังฆาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๘ รูปหรือคน เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยมีดังนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเด็กและเยาวชนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๔.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๔.๔ แนวทางในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก)

๔.๕ องค์กรความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ๑. อายุ ๒. ระดับการศึกษา ๓. สถานภาพครอบครัว ๔. การสนับสนุน ๕. ภาระค่าใช้จ่าย มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๑๖๔)		
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่า ๑๑ ปี	๓๖	๒๒.๐
อายุ ๑๑ - ๑๓ ปี	๘๗	๕๓.๐
อายุ ๑๔ - ๑๖ ปี	๒๗	๑๖.๕
อายุ ๑๗ ปี ขึ้นไป	๑๔	๘.๕
รวม	๑๖๔	๑๐๐.๐
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	๙๘	๕๙.๘
มัธยมศึกษา	๕๙	๓๖.๐
สูงกว่ามัธยมศึกษา	๗	๔.๓
รวม	๑๖๔	๑๐๐.๐
สถานภาพครอบครัว		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	๑๑๙	๗๒.๖
บิดามารดาแยกกันอยู่	๔๕	๒๗.๔
รวม	๑๖๔	๑๐๐.๐
การสนับสนุน		
ผู้ปกครองสนับสนุนและเห็นด้วยให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	๑๕๑	๙๒.๑
ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	๑๓	๗.๙
รวม	๑๖๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๑๑ - ๑๓ ปี มีจำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๐ รองลงมา มีอายุน้อยกว่า ๑๑ ปี มีจำนวน ๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐๐ รองลงมา มีอายุ ๑๔ - ๑๖ ปี มีจำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๐ และสุดท้ายมีอายุ ๑๗ ปีขึ้นไป มีจำนวน ๑๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๐ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีจำนวน ๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๘๐ รองลงมา ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษา มีจำนวน ๕๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๐ และสุดท้ายศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษา มีจำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๓

สถานภาพครอบครัว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีจำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๖๐ และ บิดามารดาแยกกันอยู่ มีจำนวน ๔๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๔๐ ตามลำดับ

การสนับสนุน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ผู้ปกครองสนับสนุนและเห็นด้วยให้เด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน มีจำนวน ๑๕๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๑๐ และสุดท้ายผู้ปกครองไม่สนับสนุนเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน มีจำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๐ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมใน ๖ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการเตรียมการดำเนินงาน ๒) ด้านการวางแผนการดำเนินการ ๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม ๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ ๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน และ ๖) ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดที่แสดงตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean = \bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒ - ๔.๘ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม

(n=๑๖๔)

การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
๑) ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	๔.๑๙	๐.๔๖๗	มาก
๒) ด้านการวางแผนการดำเนินการ	๔.๒๑	๐.๔๘๖	มาก
๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม	๔.๑๕	๐.๔๗๓	มาก
๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	๔.๑๗	๐.๔๗๐	มาก
๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน	๔.๓๐	๐.๔๒๒	มาก
ภาพรวม	๔.๑๐	๐.๓๔๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=๔.๑๐, S.D.=๐.๓๔๐$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

- ๑) ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน ($\bar{x}=๔.๓๐, S.D.=๐.๔๒$)
- ๒) ด้านการวางแผนการดำเนินการ ($\bar{x}=๔.๒๑, S.D.=๐.๔๘$)
- ๓) ด้านการเตรียมการดำเนินงาน ($\bar{x}=๔.๑๙, S.D.=๐.๔๗$)
- ๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ ($\bar{x}=๔.๑๗, S.D.=๐.๔๗$)
- ๕) ด้านวิธีการฝึกอบรม ($\bar{x}=๔.๑๕, S.D.=๐.๔๗$)

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน

(n=๑๖๔)

ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
๑. สอบถามความเห็นผู้เกี่ยวข้องก่อนนำโครงการมาลงในพื้นที่	๔.๒๒	๐.๗๐๑	มาก
๒. กำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการฝึกอบรมและรายละเอียดหลักสูตร	๔.๒๔	๐.๗๒๗	มาก
๓. เตรียมอุปกรณ์การฝึกอบรม อัฐบริขารการบรรพชาสามเณร	๔.๑๖	๐.๘๑๔	มาก
๔. เตรียมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	๔.๑๔	๐.๘๐๖	มาก
๕. ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการฝึกอบรม	๔.๑๙	๐.๘๑๘	มาก
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด	๔.๑๙	๐.๔๖๗	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=๔.๑๙, S.D.=๐.๔๖๗$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

๑) กำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการฝึกอบรมและรายละเอียดหลักสูตร ($\bar{x}=๔.๒๔, S.D.=๐.๗๒๗$)

๒) สอบถามความเห็นผู้เกี่ยวข้องก่อนนำโครงการมาลงในพื้นที่ ($\bar{x}=๔.๒๒, S.D.=๐.๗๐๑$)

๓) ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการฝึกอบรม ($\bar{x}=๔.๑๙, S.D.=๐.๘๑๘$)

๔) เตรียมอุปกรณ์การฝึกอบรม อัฐบริขารการบรรพชาสามเณร ($\bar{x}=๔.๑๖, S.D.=๐.๘๑๔$)

๕) เตรียมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ($\bar{x}=๔.๑๔, S.D.=๐.๘๐๖$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินการ

(n=๑๖๔)

ด้านการวางแผนการดำเนินการ	ระดับความเห็น		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
๑. การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการให้บุคลากรทราบ	๔.๒๖	๐.๗๙๐	มาก
๒. การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งบรรพชาและคฤหัสถ์	๔.๐๕	๐.๘๔๒	มาก
๓. การชี้แจงกฎระเบียบให้ผู้จะบวชและผู้ปกครองเข้าใจ	๔.๓๘	๐.๗๑๒	มาก
๔. การอำนวยความสะดวกให้เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมและลงทะเบียน	๔.๑๓	๐.๗๑๔	มาก
๕. การประเมินผลการปฏิบัติงาน	๔.๒๕	๐.๘๘๙	มาก
รวมค่าเฉลี่ยทั้งหมด	๔.๒๑	๐.๔๘๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับ (\bar{x} = ๔.๒๑, S.D. = ๐.๔๘๖) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

๑) การชี้แจงกฎระเบียบให้ผู้จะบวชและผู้ปกครองเข้าใจ (\bar{x} = ๔.๓๘,S.D.=๐.๗๑)

๒) การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการให้บุคลากรทราบ (\bar{x} =๔.๒๖,S.D.=๐.๗๙)

๓) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (\bar{x} =๔.๒๕,S.D.=๐.๘๙)

๔. การอำนวยความสะดวกให้เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมและลงทะเบียน (\bar{x} =๔.๑๓, S.D.=๐.๗๑)

๕) การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งบรรพชาและคฤหัสถ์ (\bar{x} =๔.๐๕,S.D.= ๐.๘๔) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม

(n=๑๖๔)

ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
๑. การใช้กิจกรรมนันทนาการ	๔.๒๙	๐.๗๓๕	มาก
๒. การประชุมกลุ่มย่อย	๔.๐๓	๐.๗๙๔	มาก
๓. การศึกษาดูงาน	๔.๐๐	๐.๘๓๖	มาก
๔. การสาธิต	๔.๐๔	๐.๘๔๖	มาก
๕. การฝึกปฏิบัติ	๔.๓๙	๐.๗๗๙	มาก
ภาพรวม	๔.๑๕	๐.๔๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=๔.๑๕, S.D.=๐.๔๗๓$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

- ๑) การฝึกปฏิบัติ ($\bar{x}=๔.๓๙, S.D.=๐.๗๗๙$)
- ๒) การใช้กิจกรรมนันทนาการ ($\bar{x}=๔.๒๙, S.D.=๐.๗๓๕$)
- ๓) การสาธิต ($\bar{x}=๔.๐๔, S.D.=๐.๘๔๖$)
- ๔) การประชุมกลุ่มย่อย ($\bar{x}=๔.๐๓, S.D.=๐.๗๙๔$)
- ๕) การศึกษาดูงาน ($\bar{x}=๔.๐๐, S.D.=๐.๘๓๖$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ

(n=๑๖๔)

ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
๑. การทำวัตรสวดมนต์ เจริญพระพุทธรูปถวายพระราชกุศล	๔.๕๕	๐.๖๔๘	มากที่สุด
๒. การรักษาศีล ฟังธรรม เจริญจิตตภาวนา วิปัสสนากรรมฐาน	๔.๒๓	๐.๗๗๐	มาก
๓. การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์	๔.๑๓	๐.๗๗๒	มาก
๔. การทัศนศึกษาออกสถานที่	๓.๘๗	๐.๙๐๘	มาก
๕. การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทย	๔.๐๙	๐.๘๓๒	มาก
ภาพรวม	๔.๑๗	๐.๔๗๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=๔.๑๗, S.D.=๐.๔๗๐$) และเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า

- ๑) การทำวัตรสวดมนต์ เจริญพระพุทธรูปถวายพระราชกุศล ($\bar{x}=๔.๕๕, S.D.=๐.๖๔๘$)
- ๒) การรักษาศีล ฟังธรรม เจริญจิตตภาวนา วิปัสสนากรรมฐาน ($\bar{x}=๔.๒๓, S.D.=๐.๗๗๐$)
- ๓) การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ($\bar{x}=๔.๑๓, S.D.=๐.๗๗๒$)
- ๔) การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทย ($\bar{x}=๔.๐๙, S.D.=๐.๘๓๒$)
- ๕) การทัศนศึกษาออกสถานที่ ($\bar{x}=๓.๘๗, S.D.=๐.๙๐๘$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน

(n=๑๖๔)

ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
๑. โครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อนควรที่จะดำเนินต่อไปในแต่ละปี	๔.๕๖	๐.๖๐๙	มากที่สุด
๒. เมื่อผ่านการบรรพชาไปแล้ว นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	๔.๒๗	๐.๖๕๘	มาก
๓. เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมพิธีกรรมหรือศาสนพิธี นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ผ่านการอบรมไปใช้ได้อย่างถูกต้องและไม่ก่อเขิน	๔.๑๘	๐.๗๑๑	มาก
๔. เยาวชนสามารถแนะนำให้บุคคลอื่นปฏิบัติ ตามหลักศีลธรรมของศาสนา อาทิ แนะนำเพื่อนๆ ไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและยาเสพติด	๔.๑๘	๐.๗๕๙	มาก
๕. ร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน เช่น รมรงค์ให้คนในชุมชนรู้จักการพึ่งตนเองและไม่เสเพลให้ โทษทุกชนิด	๔.๒๙	๐.๘๕๘	มาก
ภาพรวม	๔.๓๐	๐.๔๒๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=๔.๓๐, S.D.=๐.๔๒๒$) และเมื่อพิจารณาข้อพบว่า

๑) โครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อนควรที่จะดำเนินต่อไปในแต่ละปี ($\bar{x}=๔.๕๖, S.D.=๐.๖๐๙$)

๒) เมื่อผ่านการบรรพชาไปแล้ว นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ ($\bar{x}=๔.๒๗, S.D.=๐.๖๕๘$)

๓) เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมพิธีกรรมหรือศาสนพิธี นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ผ่านการอบรมไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และไม่ก่อเขิน ($\bar{x}=๔.๑๘, S.D.=๐.๗๑๑$)

๔) เยาวชนสามารถแนะนำให้บุคคลอื่นปฏิบัติ ตามหลักศีลธรรมของศาสนา อาทิ แนะนำเพื่อนๆ ไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และยาเสพติด ($\bar{x}=๔.๑๘, S.D.=๐.๗๕๙$)

๕) ร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน เช่น รมรงค์ให้คนในชุมชนรู้จักการพึ่งตนเองและไม่เสเพลให้ โทษทุกชนิด ($\bar{x}=๔.๒๙, S.D.=๐.๘๕๘$) ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ (n=๑๖๔)

ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
๑. การบริหารงานโดยทีมงานของพระวิทยากรขาดความเหมาะสม	๔.๐๑	๐.๘๓๖	มาก
๒. การอบรมขาดเทคนิคที่หลากหลาย ทำให้การฝึกอบรมไม่น่าสนใจ	๓.๘๒	๐.๘๐๖	มาก
๓. พระวิทยากร ขาดความเข้าใจในหลักธรรม และทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์	๓.๘๘	๐.๘๒๗	มาก
๔. พระวิทยากรขาดการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน	๓.๙๕	๐.๘๐๘	มาก
๕. กระบวนการดำเนินการขาดการจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	๓.๙๑	๐.๘๑๗	มาก
ภาพรวม	๓.๙๑	๐.๕๘๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=๓.๙๑, S.D.=๐.๕๘๘$) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า

- ๑) การบริหารงานโดยทีมงานของพระวิทยากรขาดความเหมาะสม ($\bar{x}=๔.๐๑, S.D.=๐.๘๓๖$)
- ๒) พระวิทยากรขาดการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน ($\bar{x}=๓.๙๕, S.D.=๐.๘๐๘$)
- ๓) กระบวนการดำเนินการขาดการจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=๓.๙๑, S.D.=๐.๘๑๗$)
- ๔) พระวิทยากร ขาดความเข้าใจในหลักธรรม และทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์ ($\bar{x}=๓.๘๘, S.D.=๐.๘๒๗$)
- ๕) การอบรมขาดเทคนิคที่หลากหลาย ทำให้การฝึกอบรมไม่น่าสนใจ ($\bar{x}=๓.๘๒, S.D.=๐.๘๐๖$) ตามลำดับ

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ๑. อายุ ๒. ระดับการศึกษา ๓. สถานภาพครอบครัว ๔. การสนับสนุน ๕. ภาระค่าใช้จ่าย ตามรายละเอียดดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล **ด้านอายุ**

(n = ๑๖๔)

การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ		SS	DF	MS	F	Sig.
๑) ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๑๔	๓	๐.๔๐๕	๑.๘๘๙	๐.๑๓๔
	ภายในกลุ่ม	๓๔.๒๙๐	๑๖๐	๐.๒๑๔		
	รวม	๓๕.๕๐๔	๑๖๓			
๒) ด้านการวางแผนการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๘๙	๓	๐.๖๖๓	๒.๙๑๐*	๐.๐๓๖
	ภายในกลุ่ม	๓๖.๔๕๕	๑๖๐	๐.๒๒๘		
	รวม	๓๘.๔๔๕	๑๖๓			
๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๖๔๖	๓	๐.๕๔๙	๒.๕๑๙	๐.๐๖๐
	ภายในกลุ่ม	๓๔.๘๔๔	๑๖๐	๐.๒๑๘		
	รวม	๓๖.๔๙๐	๑๖๓			
๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๕๗	๓	๐.๒๘๖	๑.๓๐๓	๐.๒๗๕
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๐๗๕	๑๖๐	๐.๒๑๙		
	รวม	๓๕.๙๓๒	๑๖๓			
๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๘๒๔	๓	๐.๒๗๕	๑.๕๖๑	๐.๒๐๑
	ภายในกลุ่ม	๒๘.๑๗๕	๑๖๐	๐.๑๗๖		
	รวม	๒๘.๙๙๙	๑๖๓			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล **ด้านอายุ (ต่อ)**

(n = ๑๖๔)

การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ		SS	DF	MS	F	Sig.
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๒๕๗	๓	๐.๔๑๙	๓.๘๑๐*	๐.๐๑๑
	ภายในกลุ่ม	๑๗.๕๙๘	๑๖๐	๐.๑๑๐		
	รวม	๑๘.๘๕๕	๑๖๓			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมพบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินการ และด้านปัญหาอุปสรรคแตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๘ - ๔.๑๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของอายุต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม

(n = ๑๖๔)

อายุ	\bar{x}	อายุ			
		น้อยกว่า ๑๑ ปี	๑๑-๑๓ ปี	๑๔-๑๖ ปี	๑๗ ปีขึ้นไป
		๓๖ คน	๘๗ คน	๒๗ คน	๑๔ คน
		๔.๓๐	๔.๑๑	๔.๐๖	๔.๒๓
น้อยกว่า ๑๑ ปี	๔.๓๐		๐.๑๙*	๐.๒๔*	๐.๐๗
๑๑ - ๑๓ ปี	๔.๑๑			๐.๐๕	-๐.๑๒
๑๔ - ๑๖ ปี	๔.๐๖				-๐.๑๗
๑๗ ปีขึ้นไป	๔.๒๓				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกัน ๒ คู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มากกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๑๑ - ๑๓ ปี (\bar{x} = ๐.๑๙)

คู่ที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มากกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๑๔ - ๑๖ ปี (\bar{x} = ๐.๒๔)

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของอายุต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ **ด้านการวางแผนการดำเนินการ**

(n = ๑๖๔)

อายุ	\bar{x}	อายุ			
		น้อยกว่า๑๑ปี	๑๑-๑๓ ปี	๑๔-๑๖ ปี	๑๗ ปีขึ้นไป
		๓๖ คน	๘๗ คน	๒๗ คน	๑๔ คน
		๔.๔๑	๔.๑๘	๔.๐๘	๔.๑๗
น้อยกว่า ๑๑ ปี	๔.๔๑		๐.๒๓*	๐.๓๓*	๐.๒๔
๑๑ - ๑๓ ปี	๔.๑๘			๐.๑๐	๐.๐๑
๑๔ - ๑๖ ปี	๔.๐๘				-๐.๐๙
๑๗ ปีขึ้นไป	๔.๑๗				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุด้านการวางแผนการดำเนินการ พบว่า แตกต่างกัน ๒ คู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มากกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๑๑ - ๑๓ ปี (\bar{x} = ๐.๒๓)

คู่ที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มากกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๑๔ - ๑๖ ปี (\bar{x} = ๐.๓๓)

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของอายุต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

(n = ๑๖๔)

อายุ	\bar{x}	อายุ			
		น้อยกว่า ๑๑ ปี	๑๑-๑๓ ปี	๑๔-๑๖ ปี	๑๗ ปีขึ้นไป
		๓๖ คน	๘๗ คน	๒๗ คน	๑๔ คน
		๔.๑๗	๓.๘๒	๓.๗๗	๔.๑๑
น้อยกว่า ๑๑ ปี	๔.๑๗	-	๐.๓๔*	๐.๔๐*	๐.๐๕
๑๑ - ๑๓ ปี	๓.๘๒	-	-	๐.๐๕	-๐.๒๙
๑๔ - ๑๖ ปี	๓.๗๗	-	-	-	-๐.๓๔
๑๗ ปีขึ้นไป	๔.๑๑	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามอายุ ผู้ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ พบว่า แตกต่างกัน ๒ คู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มากกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๑๑ - ๑๓ ปี ($\bar{x} = ๐.๓๔$)

คู่ที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๒๐-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มากกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุ ๑๔ - ๑๖ ปี ($\bar{x} = ๐.๔๐$)

สมมติฐานที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล **ด้านระดับการศึกษา**

(n = ๑๖๔)

การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	SS	DF	MS	F	Sig.
๑) ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๒ ๑๖๑ ๑๖๓	๐.๖๓๘ ๐.๒๑๓	๓.๐๐๓	๐.๐๕๒
๒) ด้านการวางแผนการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๒ ๑๖๑ ๑๖๓	๐.๓๐๑ ๐.๒๓๕	๑.๒๘๒	๐.๒๘๐
๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๒ ๑๖๑ ๑๖๓	๐.๒๔๖ ๐.๒๒๔	๑.๐๘๙	๐.๓๓๖
๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๒ ๑๖๑ ๑๖๓	๐.๔๕๑ ๐.๒๑๘	๒.๐๗๒	๐.๑๒๙
๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๒ ๑๖๑ ๑๖๓	๐.๓๖๗ ๐.๑๗๖	๒.๐๘๙	๐.๑๒๗
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๒ ๑๖๑ ๑๖๓	๐.๒๒๙ ๐.๑๑๔	๒.๐๐๗	๐.๑๓๘

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา กับ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมพบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีสถานภาพครอบครัว แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล **ด้านสถานภาพครอบครัว**

(n = ๑๖๔)

การบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี จังหวัด สมุทรปราการ	สถานภาพครอบครัว				t	Sig.
	บิดามารดา อยู่ด้วยกัน		บิดามารดา แยกกันอยู่			
	๑๑๙ คน		๔๕ คน			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
๑) ด้านการเตรียมการ ดำเนินงาน	๔.๑๗	๐.๔๘๖	๔.๒๕	๐.๔๑๐	-๑.๐๖๕	๐.๓๔๒
๒) ด้านการวางแผนการ ดำเนินการ	๔.๒๔	๐.๔๙๕	๔.๑๕	๐.๔๕๘	๑.๑๐๓	๐.๕๕๖
๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม	๔.๑๙	๐.๔๙๑	๔.๐๔	๐.๔๐๘	๑.๘๖๕	๐.๓๑๔
๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	๔.๑๘	๐.๔๙๓	๔.๑๗	๐.๔๐๗	๐.๐๙๒	๐.๑๔๑
๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผล ผู้เรียน	๔.๓๒	๐.๔๓๔	๔.๒๕	๐.๓๘๙	๐.๙๐๘	๐.๔๓๓
ภาพรวม	๔.๑๘	๐.๓๖๖	๔.๑๐	๐.๒๕๖	๑.๕๑๐*	๐.๐๐๘

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านสถานภาพครอบครัว กับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่สนับสนุนโครงการ แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล **ด้านสนับสนุนโครงการ**

(n = ๑๖๔)

การบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี จังหวัด สมุทรปราการ	การสนับสนุนโครงการ				t	Sig
	สนับสนุนโครงการ		ไม่สนับสนุน โครงการ			
	๑๕๑ คน		๑๓ คน			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
๑) ด้านการเตรียมการ ดำเนินงาน	๔.๑๙	๐.๔๕๕	๔.๑๘	๐.๖๑๔	๐.๐๔๕*	๐.๑๒๑
๒) ด้านการวางแผนการ ดำเนินการ	๔.๒๐	๐.๔๘๖	๔.๓๕	๐.๔๗๗	-๑.๐๗๘	๐.๘๙๕
๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม	๔.๑๔	๐.๔๗๒	๔.๓๑	๐.๔๘๐	-๑.๒๔๕	๐.๘๕๐
๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	๔.๑๗	๐.๔๕๔	๔.๒๕	๐.๖๔๔	-๐.๔๒๘*	๐.๐๑๓
๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผล ผู้เรียน	๔.๓๐	๐.๔๑๔	๔.๒๕	๐.๕๑๗	๐.๔๕๗	๐.๓๔๖
ภาพรวม	๔.๑๕	๐.๓๓๑	๔.๒๘	๐.๔๓๔	-๑.๐๗๘*	๐.๐๒๙

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านสนับสนุนโครงการ กับ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีผู้ปกครองสนับสนุนโครงการ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีผู้ปกครองสนับสนุนโครงการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน และ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีภาระค่าใช้จ่าย แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล **ด้านภาระค่าใช้จ่าย**

(n = ๑๖๔)

การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	SS	DF	MS	F	Sig.
๑) ด้านการเตรียมการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๓ ๑๖๐ ๑๖๓	๐.๕๖๙ ๐.๒๑๑	๒.๖๙๒*	๐.๐๔๘
๒) ด้านการวางแผนการดำเนินการ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๓ ๑๖๐ ๑๖๓	๑.๒๑๐ ๐.๒๑๘	๕.๕๖๐*	๐.๐๐๑
๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๓ ๑๖๐ ๑๖๓	๐.๔๓๐ ๐.๒๒๐	๑.๙๕๓	๐.๑๒๓
๔) ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๓ ๑๖๐ ๑๖๓	๐.๗๑๘ ๐.๒๑๑	๓.๔๐๓*	๐.๐๑๙
๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๓ ๑๖๐ ๑๖๓	๐.๗๙๓ ๐.๑๖๖	๔.๗๖๖*	๐.๐๐๓
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	๓ ๑๖๐ ๑๖๓	๐.๔๐๒ ๐.๑๑๐	๓.๖๔๗*	๐.๐๑๔

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านวุฒิ การศึกษาปริยัติธรรม (แผนกบาลี) กับ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนใน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชา สามเณรภาคฤดูร้อนที่มีภาระค่าใช้จ่าย ต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาค ฤดูร้อนที่มีภาระค่าใช้จ่าย ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาค ฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน ด้านการวางแผนการ ดำเนินการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน แตกต่างกัน ดังนั้นจึงทำการ เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๘ - ๔.๒๒ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ โดยภาพรวม

(n = ๑๖๔)

อายุ	\bar{X}	ภาระค่าใช้จ่าย			
		ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	ประชาชนให้การสนับสนุน	จากทางวัดที่จัดบรรพชา
		๑๔ คน	๑๒ คน	๓๔ คน	๑๐๔ คน
		๔.๐๗	๔.๑๐	๔.๐๒	๔.๒๒
ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	๔.๐๗	-	-๐.๐๓	๐.๐๕	-๐.๑๕
จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	๔.๑๐	-	-	๐.๐๘	-๐.๑๒
ประชาชนให้การสนับสนุน	๔.๐๒	-	-	-	-๐.๒๐*
จากทางวัดที่จัดบรรพชา	๔.๒๒	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามภาระค่าใช้จ่าย โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกัน ๑ คู่ ดังนี้

๑) เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี ประชาชนให้การสนับสนุน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ น้อยกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ ภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา ($\bar{X} = -๐.๒๐$)

ตารางที่ ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน

(n = ๑๖๔)

อายุ	\bar{x}	ภาระค่าใช้จ่าย			
		ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	ประชาชนให้การสนับสนุน	จากทางวัดที่จัดบรรพชา
		๑๔ คน	๑๒ คน	๓๔ คน	๑๐๔ คน
		๓.๙๙	๔.๐๘	๔.๐๘	๔.๒๗
ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	๓.๙๙	-	-๐.๑๐	-๐.๑๐	-๐.๒๘*
จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	๔.๐๘	-	-	๐.๐๐	-๐.๑๘
ประชาชนให้การสนับสนุน	๔.๐๘	-	-	-	-๐.๑๘*
จากทางวัดที่จัดบรรพชา	๔.๒๗	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามภาระค่าใช้จ่าย ด้านการเตรียมการดำเนินงาน พบว่า แตกต่างกัน ๒ คู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ น้อยกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา ($\bar{x} = -๐.๒๘$)

คู่ที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ประชาชนให้การสนับสนุน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ น้อยกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา ($\bar{x} = -๐.๑๘$)

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน

(n = ๑๖๔)

อายุ	\bar{X}	ภาระค่าใช้จ่าย			
		ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	ประชาชนให้การสนับสนุน	จากทางวัดที่จัดบรรพชา
		๑๔ คน	๑๒ คน	๓๔ คน	๑๐๔ คน
		๔.๐๔	๔.๑๒	๓.๙๘	๔.๓๓
ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	๔.๐๔	-	-๐.๐๗	๐.๐๖	-๐.๒๘*
จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	๔.๑๒	-	-	๐.๑๓	-๐.๒๑
ประชาชนให้การสนับสนุน	๓.๙๘	-	-	-	-๐.๓๔*
จากทางวัดที่จัดบรรพชา	๔.๓๓	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามภาระค่าใช้จ่าย ด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่า แตกต่างกัน ๒ คู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ น้อยกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา ($\bar{X} = -๐.๒๘$)

คู่ที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ประชาชนให้การสนับสนุน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ น้อยกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา ($\bar{X} = -๐.๓๔$)

ตารางที่ ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ (n = ๑๖๔)

อายุ	\bar{X}	ภาระค่าใช้จ่าย			
		ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย ๑๔ คน	จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา ๑๒ คน	ประชาชนให้การสนับสนุน ๓๔ คน	จากทางวัดที่จัดบรรพชา ๑๐๔ คน
		๔.๐๖	๓.๙๕	๔.๐๔	๔.๒๖
ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	๔.๐๖	-	๐.๑๑	๐.๐๒	-๐.๒๐
จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	๓.๙๕	-	-	-๐.๐๙	-๐.๓๑*
ประชาชนให้การสนับสนุน	๔.๐๔	-	-	-	-๐.๒๒*
จากทางวัดที่จัดบรรพชา	๔.๒๖	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามภาระค่าใช้จ่าย ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ พบว่า แตกต่างกัน ๒ คู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มาจากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ น้อยกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา (\bar{X} = -๐.๓๑)

คู่ที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ประชาชนให้การสนับสนุน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ น้อยกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา (\bar{X} = -๐.๒๒)

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดของภาระค่าใช้จ่าย ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาสามัญ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน

(n = ๑๖๔)

อายุ	\bar{X}	ภาระค่าใช้จ่าย			
		ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	ประชาชนให้การสนับสนุน	จากทางวัดที่จัดบรรพชา
		๑๔ คน	๑๒ คน	๓๔ คน	๑๐๔ คน
		๔.๔๖	๔.๑๘	๔.๐๙	๔.๓๖
ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	๔.๔๖	-	๐.๒๗	๐.๓๗*	๐.๑๐
จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา	๔.๑๘	-	-	๐.๑๐	-๐.๑๗
ประชาชนให้การสนับสนุน	๔.๐๙	-	-	-	-๐.๒๗*
จากทางวัดที่จัดบรรพชา	๔.๓๖	-	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ที่มีต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามภาระค่าใช้จ่าย ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน พบว่า แตกต่างกัน ๒ คู่ ดังนี้

คู่ที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ มากกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ประชาชนให้การสนับสนุน ($\bar{X} = ๐.๓๗$)

คู่ที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ประชาชนให้การสนับสนุน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ น้อยกว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่ภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา ($\bar{X} = -๐.๑๗$)

ตารางที่ ๔.๒๒ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	ยอมรับ	ปฏิเสธ	t	F	Sig.
สมมติฐานที่ ๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี อายุ แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน	✓			๓.๘๑๐*	๐.๐๑๑
สมมติฐานที่ ๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี ระดับการศึกษา แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน		✓		๒.๐๐๗	๐.๑๓๘
สมมติฐานที่ ๓ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี สถานภาพครอบครัว แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน	✓			๑.๕๑๐*	๐.๐๐๘
สมมติฐานที่ ๔ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี การสนับสนุนโครงการ แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน	✓			-๑.๐๗๘*	๐.๐๒๙

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๒ สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

สมมติฐานที่	ยอมรับ	ปฏิเสธ	t	F	Sig.
สมมติฐานที่ ๕ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี ภาระค่าใช้จ่าย ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน	✓			๓.๖๔๗*	๐.๐๑๔

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มี อายุ สถานภาพครอบครัว การสนับสนุน ภาระค่าใช้จ่าย ต่างกันมีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

๔.๔ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ ๔.๒๓ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
๑) ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน	๑) จัดประชาสัมพันธ์โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในโรงเรียนเพิ่มขึ้น	๕
๓) เวลาในการเตรียมงานสั้นเกินไป	๓) ขยายเวลาในการเตรียมงานให้นานขึ้น	๔
๒) ขาดการวางแผนงานกำหนดการต่างๆ	๒) จัดทีมงานรับผิดชอบวางแผนงานกำหนดการ	๒

จากตารางที่ ๔.๒๓ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคใน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน พบว่า

- ๑) ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน มีจำนวน ๕ คน
- ๒) เวลาในการเตรียมงานสั้นเกินไป จำนวน ๔ คน
- ๓) ขาดการวางแผนงานกำหนดการต่าง ๆ จำนวน ๒ คน ตามลำดับ

และเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน พบว่า

๑) จัดประชาสัมพันธ์โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในโรงเรียนเพิ่มขึ้น มีจำนวน ๕ คน

๒) ขยายเวลาในการเตรียมงานให้นานขึ้น จำนวน ๔ คน

๓) จัดทีมงานรับผิดชอบวางแผนงานกำหนดการ จำนวน ๒ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๔ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการ
บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **ด้านการวางแผนการดำเนินงาน**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
๑ ผู้ปกครองไม่มีส่วนรวมในการเสนอความเห็นในการดำเนินกิจกรรม	๑) จัดให้มีการเสนอความคิดเห็นผ่านใบสมัครบวช เพื่อนำความคิดเห็นมาพิจารณา	๖
๒) ยังขาดการประสานงานระหว่างวัดกับประชาชน	๒) ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการจัดงานบรรพชาสามเณรมากขึ้น	๕
๓) ยังไม่มีพระพี่เลี้ยงดูแลสามเณรเพียงพอต่อจำนวนผู้บวชเณร	๓) นิมนต์พระพี่เลี้ยงเพิ่มให้เพียงพอกับจำนวนสามเณร	๓

จากตารางที่ ๔.๒๔ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่า

๑) ผู้ปกครองไม่มีส่วนรวมในการเสนอความเห็นในการดำเนินกิจกรรม จำนวน ๖ คน

๒) ยังขาดการประสานงานระหว่างวัดกับประชาชน จำนวน ๕ คน

๓) ยังไม่มีพระพี่เลี้ยงดูแลสามเณรเพียงพอต่อจำนวนผู้บวชเณร จำนวน ๓ คน ตามลำดับ และเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็น

เพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะใน การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่า

๑) จัดให้มีการเสนอความคิดเห็นผ่านใบสมัครบวช เพื่อนำความคิดเห็นมาพิจารณา จำนวน ๖ คน

๒) ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการจัดงานบรรพชาสามเณรมากขึ้น จำนวน ๕ คน

๓) นิมนต์พระพี่เลี้ยงเพิ่มให้เพียงพอกับจำนวนสามเณร จำนวน ๓ คน

ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๕ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการ
บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **ด้านวิธีการ
ฝึกอบรม**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
๑) พระวิทยากรบรรยายเกินเวลาใน การฝึกอบรมแต่ละกิจกรรม	๑) มีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมเวลา แจ้งเตือน ก่อนหมดเวลา เพื่อไม่ให้เกิดเวลาอบรม	๙
๒) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม	๒) จัดให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่	๖
๓) ขาดพระวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถร่วมฝึกอบรมสามเณร	๓) สรรหาพระวิทยากรที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถมาฝึกอบรม	๓

จากตารางที่ ๔.๒๕ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม พบว่า

- ๑) พระวิทยากรบรรยายเกินเวลาในการฝึกอบรมแต่ละกิจกรรม จำนวน ๙ คน
- ๒) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม จำนวน ๖ คน
- ๓) ขาดพระวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถร่วมฝึกอบรมสามเณร จำนวน ๓ คน

ตามลำดับ

เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม พบว่า

- ๑) มีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมเวลา แจ้งเตือนก่อนหมดเวลา เพื่อไม่ให้เกิดเวลาอบรม จำนวน ๙ คน
- ๒) จัดให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่ จำนวน ๖ คน
- ๓) สรรหาพระวิทยากรที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถมาฝึกอบรม จำนวน ๓ คน

ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๖ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการ
บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **ด้านกิจกรรม
ภาคปฏิบัติ**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
๑) สามเณรเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม	๑) จัดให้สามเณรร่วมทำกิจกรรมจะได้ไม่เกิดควารเบื่อหน่าย	๕
๒) สามเณรยังไม่สามารถห่มผ้าด้วยตัวเองได้ ทำให้เสียเวลาในการห่มผ้า	๒) ให้สามเณรใช้เวลาว่างฝึกห่มผ้าด้วยตัวเอง	๓
๓) สามเณรผู้เข้ารับการอบรมไม่สนใจปฏิบัติเท่าที่ควร	๓) หากิจกรรมที่สามเณรสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม	๓

จากตารางที่ ๔.๒๖ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ พบว่า

- ๑) สามเณรเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๕ คน
- ๒) สามเณรยังไม่สามารถห่มผ้าด้วยตัวเองได้ ทำให้เสียเวลาในการห่มผ้า จำนวน ๓ คน
- ๓) สามเณรผู้เข้ารับการอบรมไม่สนใจปฏิบัติเท่าที่ควร จำนวน ๓ คน ตามลำดับ

เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ พบว่า

- ๑) จัดให้สามเณรร่วมทำกิจกรรมจะได้ไม่เกิดควารเบื่อหน่าย จำนวน ๕ คน
- ๒) ให้สามเณรใช้เวลาว่างฝึกห่มผ้าด้วยตัวเอง จำนวน ๓ คน
- ๓) หากิจกรรมที่สามเณรสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม จำนวน ๓ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๗ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการ
บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและ
ประเมินผลผู้เรียน

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
๑) ไม่มีการติดตามหลังจบจากการอบรม	๑) ติดตามความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ประเมินวัดผล ผู้เข้าอบรม	๕
๓) หลังจบกิจกรรมไม่มีการประเมินผล การเรียนรู้	๓) หลังจบกิจกรรมจัดให้มีการทดสอบ ความรู้ความเข้าใจของกิจกรรมนั้น ๆ	๓
๒) ไม่มีการปรับปรุงข้อผิดพลาดหลังจาก ผ่านการอบรม	๒) แก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นและ ปรับปรุงหลักสูตรการอบรม	๒

จากตารางที่ ๔.๒๗ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมี
ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาค
ฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน พบว่า

- ๑) ไม่มีการติดตามหลังจบจากการอบรม จำนวน ๕ คน
- ๒) หลังจบกิจกรรมไม่มีการประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน ๓ คน
- ๓) ไม่มีการปรับปรุงข้อผิดพลาดหลังจากผ่านการอบรม จำนวน ๒ คน ตามลำดับ

เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติม
เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน พบว่า

- ๑) ติดตามความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประเมินวัดผล ผู้เข้าอบรม จำนวน ๕ คน
- ๒) หลังจบกิจกรรมจัดให้มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของกิจกรรมนั้น ๆ จำนวน ๓ คน
- ๓) แก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นและปรับปรุงหลักสูตรการอบรม จำนวน ๒ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๒๘ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ต่อ การบริหารจัดการโครงการ
 บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **ด้านปัญหา
 อุปสรรค และข้อเสนอแนะ**

ปัญหา อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ	ความถี่ (คน)
๑) ขาดงบประมาณในการสนับสนุน	๑) ขอเงินสนับสนุนจาก อบต.	๕
๒) ผู้สมัครน้อย ไม่ให้ความสนใจ	๒) ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น	๓
๓) ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย	๓) ทำหนังสือเชิญประชุมทำความเข้าใจ วัตถุประสงค์ในการจัดงาน	๒

จากตารางที่ ๔.๒๘ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า

- ๑) ขาดงบประมาณในการสนับสนุน จำนวน ๕ คน
- ๒) ผู้สมัครน้อย ไม่ให้ความสนใจ จำนวน ๓ คน
- ๓) ไม่มีการปรับปรุงข้อผิดพลาดหลังจากผ่านการอบรม จำนวน ๒ คน ตามลำดับ

เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ พบว่า

- ๑) ขอเงินสนับสนุนจาก อบต. จำนวน ๕ คน
- ๒) ประชาสัมพันธ์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น จำนวน ๓ คน
- ๓) ทำหนังสือเชิญประชุมทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดงาน จำนวน ๒ คน

ตามลำดับ

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลพบว่า

ด้านการเตรียมการดำเนินงาน

๑) ประชุมผู้เกี่ยวข้องกำหนดวันที่และสถานที่ในการจัดงานโครงการบรรพชาภาคฤดูร้อนตามความเหมาะสม^{๑)}

๒) จัดหาบุคลากรในการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ ความสามารถในการฝึกอบรมสามเณรได้เป็นอย่างดี^{๒)}

๓) จัดหาทีมงานที่เล็งดูแลความเรียบร้อยในขณะฝึกอบรมเพื่อลดภาระการทำงานของวิทยากรอบรม^{๓)}

๔) เตรียมหาอุปกรณ์ของใช้ที่จำเป็นในการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เช่น อัญมณีของใช้ส่วนตัวสามเณร เป็นต้น^{๔)}

๕) มีการประสานงานเจ้าหน้าที่บ้านเมืองคอยดูแลความสงบเรียบร้อยภายในงานเพื่อความปลอดภัยของผู้เข้ารับการอบรม^{๕)}

๖) จัดเตรียมสถานพยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขคอยให้ความช่วยเหลือผู้เข้ารับการอบรมในเบื้องต้น^{๖)}

๗) จัดทำป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์งานโครงการบวชบรรพชาสามเณรต่าง ๆ ให้ประชาชนรับรู้และสนใจเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ^{๗)}

๘) หาผู้แสวงหาผู้สนับสนุนปัจจัยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในโครงการ เช่น ทำเรื่องของบประมาณจากองค์กรบริหารส่วนตำบล สนับสนุนโครงการ^{๘)}

^{๑)} สัมภาษณ์ พระราชเสนาบดี, เจ้าคณะตำบลบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒)} สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรประเสริฐ ปสนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบางโกลนใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓)} สัมภาษณ์ พระครูปลัดธนกฤต ขนติโมโน, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางโกลนใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔)} สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ กล้าเทว่า, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนนอก โรงเรียนบางโกลนนอก จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๕)} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ ตั้งตระกูล, ตัวแทนภาคประชาชน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๖)} สัมภาษณ์ นายแมน มั่งคั่ง, ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางน้ำจืด โรงเรียนคลองบางน้ำจืด จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๗)} สัมภาษณ์ นายเอกชัยณัฐ เมธีธัญญรัตน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนใน โรงเรียนวัดบางโกลนใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๘)} สัมภาษณ์ พระมหาทรงวิทย์ วรวิทธิฐานิ, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางพลีใหญ่ในพระอารามหลวง จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

สรุป การเตรียมการดำเนินงานจัดโครงการบรรพชาสามเณรจะต้องมีการจัดการตัวบุคคลในตำแหน่งงานต่าง ๆ มีการแบ่งงานกันทำอย่างชัดเจน ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นส่วนภาครัฐ และ เอกชน จัดเตรียมเอกสารที่จำเป็นต้องใช้เช่น หนังสือสวดมนต์ เป็นต้น มีการประชาสัมพันธ์โครงการให้ชัดเจน

ตารางที่ ๔.๒๙ ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **ด้านการเตรียมการดำเนินงาน**

ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์	
๑	ติดต่อประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ
๒	จัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ
๓	จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับใช้ในงานโครงการบรรพชา

ตารางที่ ๔.๓๐ ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ **ด้านการเตรียมการดำเนินงาน**

ผลสรุปบทสัมภาษณ์		ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้สัมภาษณ์
๑	ติดต่อประสานงานหน่วยงานต่าง ๆ	๘	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,
๒	จัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ	๕	๒, ๓, ๖, ๗, ๘
๓	จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับใช้ในงานโครงการบรรพชา	๔	๑, ๒, ๖, ๘

ด้านวางแผนการดำเนินงาน

๑) สำหรับการเตรียมการดำเนินงานโครงการนั้น มีการติดต่อประสานงานกันอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่วัด คือเจ้าอาวาส โรงเรียน คณะผู้ปกครอง และนักเรียน โดยวัดจะเป็นผู้อุปถัมภ์ในด้านของอัฐบริวารเครื่องบวชทุกอย่างสำหรับบรรพชิต ส่วนโรงเรียนจะเป็นฝ่ายอุปถัมภ์ด้านสถานที่ประชาสัมพันธ์ และผู้ปกครองสนับสนุนด้านจตุปัจจัยอุปัฏฐากบำรุง ซึ่งมีระบบจัดการที่ค่อนข้างพร้อมลงตัว และเกิดประสิทธิภาพอย่างเห็นได้ชัด^๙

๒) จากการจัดบวชนเณรทุกปี ได้มีส่วนร่วมกิจกรรมในโครงการบรรพชาสามเณรมีวิทยากรให้ความรู้ ความสามารถของสามเณร ได้แสดงออกถึงความสามารถที่ได้บวชและอบรมมา ได้ปฏิบัติถูกต้องได้ฝึกสมาธิ เติบงกรมได้ถูกวิธี มีสติที่ได้สังเกต^{๑๐}

๓) จัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือกับบุคคลที่มีส่วนร่วม กระตุ้นคนในองค์กรให้เกิดความกระตือรือร้นสนใจการจัดกิจกรรม^{๑๑}

๔) โครงการดังกล่าวนี้ถือได้ว่าการวางแผนเตรียมการเป็นอย่างดี เพราะมีการประชาสัมพันธ์ทั่วถึง ทุกช่องทาง มีการคัดกรองเด็กและเยาวชนจากสถานศึกษาต่าง ๆ มีการประสานงานได้ดี^{๑๒}

๕) ทางวัดมีการประชาสัมพันธ์ มีการวางแผนงานเป็นขั้นเป็นตอน ทำให้ทราบว่าต้องเตรียมตัวในการเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรเป็นอย่างดี^{๑๓}

๖) นักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรม ได้รับความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวของชาวพุทธได้อย่างถูกต้อง มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น^{๑๔}

๗) กระบวนการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ ได้มีการเตรียมการดำเนินงานได้อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากร สถานที่ในการดำเนินงาน ไว้อย่างชัดเจน ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ในชุมชน^{๑๕}

^๙ สัมภาษณ์ พระราชเสนาบดี, เจ้าคณะตำบลบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๐} สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรประเสริฐ ปสนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบางโกลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๑} สัมภาษณ์ พระครูปลัดธนภฤต ขนติมโน, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางโกลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ กล้าเหว่า, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลงนอก โรงเรียนบางโกลงนอก จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ ตั้งตระกูล, หัวหน้าภาคประชาชน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายแมน มั่งคง, ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางน้ำจืด โรงเรียนคลองบางน้ำจืด จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายเอกชัยณัฐ เมธิ์ธัญญรัตน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลงใน โรงเรียนวัดบางโกลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

๘) การจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเป็นโครงการใหญ่ ต้องมีการเตรียมการ และร่วมมือจากทุกภาคส่วน จึงจะประสบความสำเร็จในการจัดงาน^{๑๖}

สรุป การจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนนั้น ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการประชาสัมพันธ์โครงการ จัดประชุมผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน อาทิ โรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้สมัครเข้าบรรพชา ได้วางแผนดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น จัดให้มีพระวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน จัดหาผู้สนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้บรรพชาสามเณร รวมถึงสถานที่จัดอบรมเหมาะสม

ตารางที่ ๔.๓๑ ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวางแผนการดำเนินงาน

ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์	
๑	มีการเตรียมการด้านสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดงาน
๒	มีการประชุมปรึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วน
๓	ประชาสัมพันธ์โครงการบรรพชาสามเณรไปในสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๓๒ ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวางแผนการดำเนินงาน

ผลสรุปบทสัมภาษณ์	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้สัมภาษณ์
๑ มีการเตรียมการด้านสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดงาน	๔	๑, ๒, ๖, ๘
๒ มีการประชุมปรึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วน	๕	๑, ๓, ๔, ๖, ๗
๓ ประชาสัมพันธ์โครงการบรรพชาสามเณรไปในสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน เป็นต้น	๘	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,

^{๑๖} สัมภาษณ์ พระมหาทรงวิทย์ วรวิธิตฺตฺยา, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางพลีใหญ่ในพระอารามหลวง จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

ด้านวิธีการฝึกอบรม

๑) การฝึกอบรมถือเป็นสิ่งจำเป็นในการขับเคลื่อนโครงการให้สำเร็จมีการจัดหาพระวิทยากรมืออาชีพมาบรรยาย^{๑๗}

๒) ระยะเวลาในการจัดอบรมควรจัดปีละหนึ่งครั้ง อย่างน้อย ๑๐ วัน เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการอบรมและปฏิบัติ^{๑๘}

๓) การฝึกอบรมเน้นปฏิบัติจริง มีกระบวนการเป็นรูปธรรม เช่น การฝึกสมาธิ เดินจงกรม ท่องแบบสวดมนต์ เป็นต้น^{๑๙}

๔) พระวิทยากรทุกรูปมีความสามารถเป็นอย่างดีในการฝึกอบรมสามเณร^{๒๐}

๕) มีการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมต่อสามเณรที่เข้ารับการอบรม^{๒๑}

๖) จัดให้ผู้ปกครองได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม และประเมินผลของโครงการ^{๒๒}

๗) มีการดำเนินกิจกรรมที่สอดคล้องกับแนวทางการฝึกอบรมที่วางแผนการดำเนินงานไว้แล้ว^{๒๓}

๘) จัดเสริมความรู้นอกพื้นที่ เช่นออกไปศึกษาดูงานในสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง^{๒๔}

สรุปว่า การจัดอบรมการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนนั้นควรจัดขึ้น อย่างน้อย ๑๐-๑๕ วัน ต่อปี มีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จัดให้มีพระวิทยากรมืออาชีพให้การอบรม โดยเน้นการปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม และประเมินผล หลังจากจบการอบรม

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระราชเสนาบดี, เจ้าคณะตำบลบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรประเสริฐ ปสนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบางโกลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระครูปลัดธนภฤต ขนติมโน, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางโกลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ กล้าเหว่า, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลงนอก โรงเรียนบางโกลงนอก จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ ตั้งตระกูล, ตัวแทนภาคประชาชน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายแมน มั่งคง, ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางน้ำจืด โรงเรียนคลองบางน้ำจืด จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายเอกชัยณัฐ เมธีชญรัตน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลงใน โรงเรียนวัดบางโกลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์ พระมหาทรงวิทย์ วริทธิฐายี, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางพลีใหญ่ในพระอารามหลวง จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

ตารางที่ ๔.๓๓ ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาค
ฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม

ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์	
๑	มีพระวิทยากร ให้การอบรมโดยเฉพาะ
๒	มีการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับสามเณร
๓	เน้นการฝึกปฏิบัติ เติมนิจกรรม นั่งสมาธิ

ตารางที่ ๔.๓๔ ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาค
ฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม

ผลสรุปบทสัมภาษณ์	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้สัมภาษณ์
๑	มีพระวิทยากร ให้การอบรมโดยเฉพาะ	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,
๒	มีการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับสามเณร	๑, ๓, ๔, ๖, ๗
๓	เน้นการฝึกปฏิบัติ เติมนิจกรรม นั่งสมาธิ	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,

ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ

๑) มีการทำวัตรสวดมนต์ เจริญสติกรรมฐาน เดินจงกรม มีการจัดอบรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้เข้ารับการอบรม^{๒๕}

๒) มีการแบ่งกลุ่ม เป็นกลุ่มย่อย มีพระพี่เลี้ยงดูแลประจำกลุ่ม ฝึกผู้เข้ารับการอบรมให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้^{๒๖}

๓) การจัดกิจกรรมต้องดูความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมว่าเป็นเด็กวัยใด ควรใช้กิจกรรมใดในการอบรม^{๒๗}

๔) ฝึกให้ผู้เข้ารับการอบรมหัดห่มผ้าครองด้วยตนเอง จัดให้มีเวรรักษาความสะอาดในบริเวณที่พักอาศัย^{๒๘}

๕) สามเณรที่เข้ารับการอบรมในโครงการควรต้องรู้เรื่องความกตัญญูกตเวทีเป็นสำคัญ เพื่อให้สามเณรสำนึกในพระคุณของมารดา บิด หลังจบโครงการ^{๒๙}

๖) จัดให้มีการเสริมทักษะทางการความคิด เน้นเรียนรู้ด้วยตนเอง^{๓๐}

๗) มีการทดสอบความรู้ที่ได้รับการอบรมในแต่ละวัน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการอบรมในวันถัดไป^{๓๑}

๘) หากิจกรรมที่ดึงความสนใจจากผู้เข้ารับการอบรม ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย^{๓๒}

สรุป ในการดำเนินกิจกรรมด้านการปฏิบัติต้องเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการจัดแบ่งกลุ่มในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เน้นทักษะการใช้เหลือตนเองได้อย่างเหมาะสม การฝึกอบรมบรรพชาสามเณรนั้นต้องมีการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เจริญสติ สมาธิ สวดมนต์ไหว้

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระราชเสนาบดี, เจ้าคณะตำบลบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรประเสริฐ ปสนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบางโหลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๗} สัมภาษณ์ พระครูปลัดธนกฤต ขนติมโน, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางโหลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ กล้าเหว่า, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโหลงนอก โรงเรียนบางโหลงนอก จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ ตั้งตระกูล, ตัวแทนภาคประชาชน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายแมน มั่งคั่ง, ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางน้ำจืด โรงเรียนคลองบางน้ำจืด จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายเอกชัยณัฐ เมธีธัญรัตน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโหลงใน โรงเรียนวัดบางโหลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๒} สัมภาษณ์ พระมหาทรงวิทย์ วรวิฑูริย์, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางพลีใหญ่ในพระอารามหลวง จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

พระ เป็นประจำตลอดโครงการ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยขัดเกลาจิตใจผู้เข้ารับการอบรมให้เป็นคนดีที่มีความกตัญญูรู้คุณบิดามารดา หลังจบจากโครงการไปก็เป็นคนดีของสังคมต่อไป

ตารางที่ ๔.๓๕ ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม

ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์	
๑	มีการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เจริญจิตภาวนา สวดมนต์ไหว้พระ
๒	การแบ่งผู้เข้ารับการอบรมกลุ่ม ๆ การดูแลรับผิดชอบได้ง่าย
๓	กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัย และเน้นความกตัญญู

ตารางที่ ๔.๓๖ ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม

ผลสรุปบทสัมภาษณ์	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้สัมภาษณ์
๑ มีการฝึกปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน เจริญจิตภาวนา สวดมนต์ไหว้พระ	๘	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,
๒ การแบ่งผู้เข้ารับการอบรมกลุ่ม ๆ การดูแลรับผิดชอบได้ง่าย	๖	๑, ๒, ๓, ๔, ๖, ๗,
๓ กิจกรรมมีความเหมาะสมกับวัย และเน้นความกตัญญู	๔	๒, ๔, ๖, ๗,

ด้านวิธีวัด และประเมินผลผู้เรียน

การวัดและประเมินผลผู้เรียนนั้น ควรมีการประเมินทุกวันหลังจากเสร็จกิจกรรมก่อนเข้านอน โดยให้คณะพระวิทยากรและพี่เลี้ยงประจำกลุ่มประเมิน^{๓๓}

เชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของมาร่วมการประเมินผล เช่น ผู้ปกครอง การประเมินควรประเมินผลของแต่ละวัน จะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขในวันถัดไป และวันสุดท้ายของโครงการเพื่อประเมินภาพรวม^{๓๔}

มีการจัดสอบประมวลความรู้โดยใช้แบบสอบถาม^{๓๕} มีการวัดผลผู้เข้าร่วมหลังการปฏิบัติประเมินและปรับปรุงกิจกรรมที่ใช้ในโครงการครั้งต่อไป^{๓๖}

กระบวนการวัดและประเมินผลทำให้รู้ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีพัฒนาการและความประพฤติเปลี่ยนแปลงไปเพียงใด^{๓๗}

เปิดโอกาสให้ผู้สนับสนุนทุกฝ่ายต้องร่วมกันประเมินผล เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาต่อยอดการประเมินผลควรจัดทำทั้งก่อนการอบรม ระหว่างอบรม และหลังการอบรม^{๓๘}

การวัดและประเมินผล ทำให้ทราบถึงผลสำเร็จตรงตามเป้าหมายของโครงการหรือไม่^{๓๙}

การประเมินและวัดผลต้องทำหลังจากสิ้นสุดโครงการ จะได้อ้างอิงสภาพปัญหาภายในโครงการ^{๔๐}

สรุปว่า วิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน ควรมีการติดตามวัดและประเมิน เริ่มตั้งแต่การทดสอบความรู้ความสามารถของผู้เข้ารับการอบรมก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างโครงการ และหลังสิ้นสุดโครงการ เพื่อนำผลการประเมินที่ได้กำหนดทิศทางในการจัดโครงการครั้งต่อไป ผู้ทำการวัดและประเมินผลผู้เรียนนั้น ควรเป็นผู้ที่มีส่วนร่วม และใกล้ชิดกับผู้เข้ารับการอบรม เช่น ผู้ปกครอง ครู

^{๓๓} สัมภาษณ์ พระราชเสนาบดี, เจ้าคณะตำบลบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๔} สัมภาษณ์ พระครูวินัยธรประเสริฐ ปสนโน, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบางโกลนใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๕} สัมภาษณ์ พระครูปลัดธนภฤต ขนติมโน, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางโกลนใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ กล่ำเหว่า, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนนอก โรงเรียนบางโกลนนอก จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ ตั้งตระกูล, ตัวแทนภาคประชาชน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๘} สัมภาษณ์ นายแมน มั่งคง, ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางน้ำจืด โรงเรียนคลองบางน้ำจืด จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายเอกชัยณัฐ เมธีธัญรัตน์, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนใน โรงเรียนวัดบางโกลนใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

^{๔๐} สัมภาษณ์ พระมหาทรงวิทย์ วริทธิฐายี, ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางพลีใหญ่ในพระอารามหลวง จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

ประจำชั้น และพระวิทยากร พี่เลี้ยงประจำกลุ่ม คอยสังเกตติดตามพฤติกรรมผู้เข้ารับการอบรมอย่างใกล้ชิด

ตารางที่ ๔.๓๗ ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัด และประเมินผลผู้เรียน

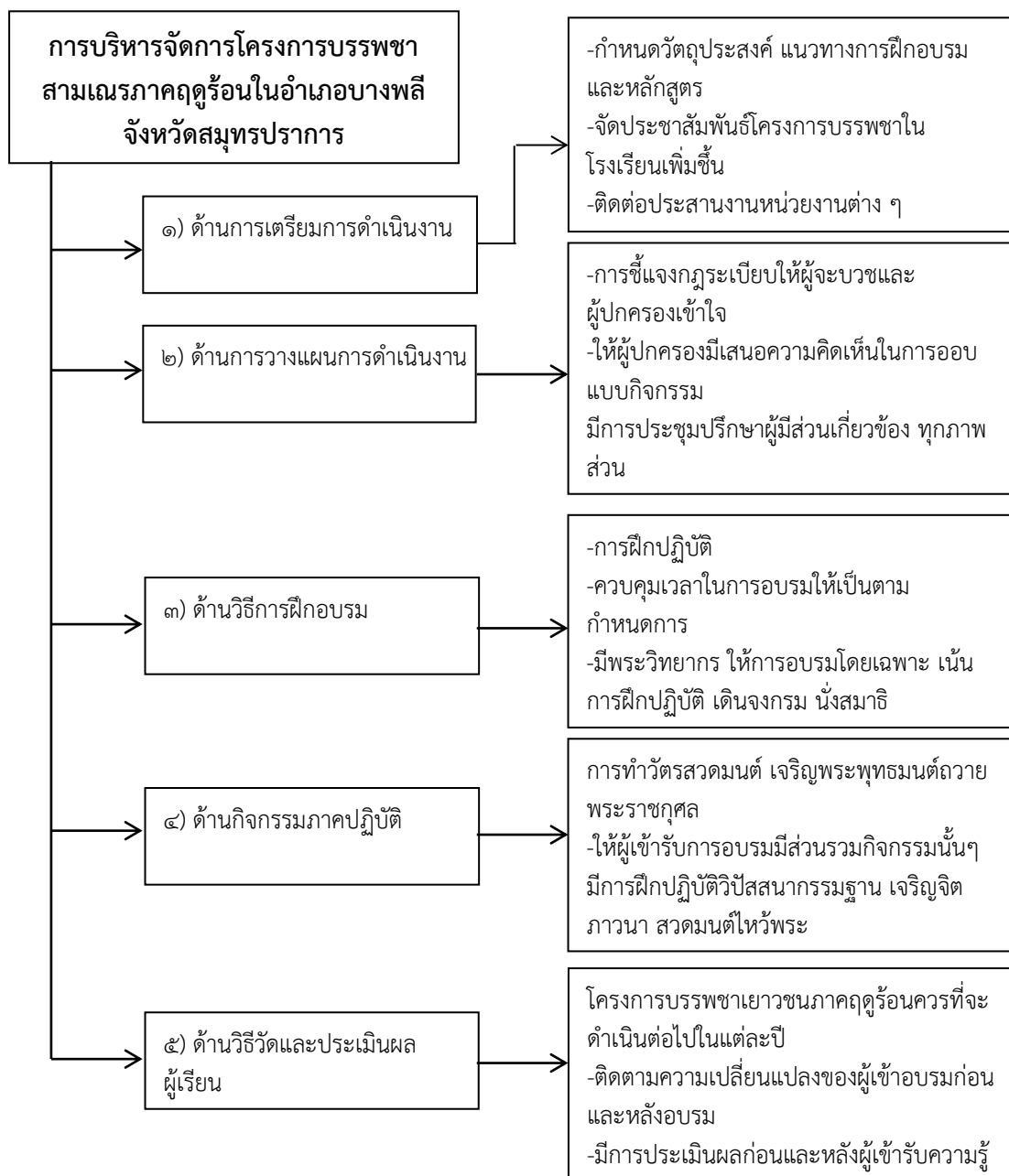
ผลสรุปจากบทสัมภาษณ์	
๑	มีการจัดประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมทุกวันหลังจบกิจกรรม
๒	มีการประเมินผลก่อนและหลังผู้เข้ารับความรู้
๓	ให้ผู้มีส่วนร่วมในโครงการเข้าประเมินผลด้วย เช่น บิดา มารดา ครู

ตารางที่ ๔.๓๘ ผลสรุปค่าความถี่จากบทสัมภาษณ์ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัด และประเมินผลผู้เรียน

ผลสรุปบทสัมภาษณ์	ความถี่ (รูป/คน)	ผู้ให้สัมภาษณ์
๑ มีการจัดประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมทุกวันหลังจบกิจกรรม	๓	๑, ๓, ๗,
๒ มีการประเมินผลก่อนและหลังผู้เข้ารับความรู้	๖	๒, ๓, ๕, ๖, ๗, ๘
๓ ให้ผู้มีส่วนร่วมในโครงการเข้าประเมินผลด้วย เช่น บิดา มารดา ครู	๔	๑, ๔, ๖, ๗,

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

จากการศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ในลักษณะแผนภาพที่ ๔.๑ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

ที่มา : จากการสังเคราะห์จากผู้วิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑ สรุปได้ว่า “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” โดยมีลักษณะทั้ง ๖ ด้าน คือ

๑) **ด้านการเตรียมการดำเนินงาน** กำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการฝึกอบรม รายละเอียดหลักสูตร ทำโฆษณาประชาสัมพันธ์โครงการในโรงเรียนเพิ่มขึ้น และทำการติดต่อประสานงานกันหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒) **ด้านการวางแผนการดำเนินงาน** การชี้แจงกฎระเบียบ วัตถุประสงค์ของโครงการให้ผู้จะบวชและผู้ปกครองเข้าใจ และเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรม มีการประชุมปรึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

๓) **ด้านวิธีการฝึกอบรม** ฝึกอบรมภาคปฏิบัติ ทำวัตรสวดมนต์ เจริญสติภาวนะ จากพระวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และควบคุมเวลาในการอบรมแต่ละช่วงของกิจกรรม

๔) **ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ** มีการทำวัตร เจริญพระพุทธมนต์ถวายพระราชกุศล

๕) **ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน** จัดทำโครงการบรรพชาทุกปี เพื่อรณรงค์ให้เยาวชนทางไกลยาเสพติด ติดตามความเปลี่ยนแปลงของผู้เข้ารับการอบรมก่อนและหลังอบรม

๖) **ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ** บริหารงานโดยทีมงานของพระวิทยากรขาดความเหมาะสม ควรขอสนับสนุนจากราชการส่วนที่เกี่ยวข้อง มีผู้สนใจสมัครบรรพชาสามเณรน้อย เพราะไม่เห็นประโยชน์

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ” มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓ เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) ระหว่างงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสนับสนุนแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาการการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาการการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

๕.๑.๑ ผลการศึกษาการพัฒนาการการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่

มีอายุ ระหว่าง ๑๑ - ๑๓ ปี มีจำนวน ๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๐๐ มีระดับการศึกษา ระหว่างต่ำกว่ามัธยมศึกษา มีจำนวน ๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๘๐ มีสถานภาพครอบครัว มีบิดามารดาอยู่ด้วยกัน มีจำนวน ๑๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๖๐ การสนับสนุน พบว่าส่วนใหญ่สนับสนุน และเห็นด้วยกับโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน มีจำนวน ๑๕๑ คน ภาระค่าใช้จ่าย พบว่าส่วนใหญ่มีภาระค่าใช้จ่ายจากทางวัดที่จัดบรรพชา มีจำนวน ๑๐๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๔๐ ตามลำดับ

๕.๑.๒) ระดับความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีต่อการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๒.๑ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๓๔๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

๒.๒ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๙$, S.D. = ๐.๔๖๗) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๓ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๑$, S.D. = ๐.๔๘๖) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๔ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๕$, S.D. = ๐.๔๗๓) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๕ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๗$, S.D. = ๐.๔๗๐) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๖ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๓๐$, S.D. = ๐.๔๒๒) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๒.๗ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๙๑$, S.D. = ๐.๕๘๘) และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

๕.๑.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๑) ด้านด้านการเตรียมการดำเนินงาน

ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน พบว่า

- ๑) ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
- ๒) เวลาในการเตรียมงานสั้นเกินไป
- ๓) ขาดการวางแผนงานกำหนดการต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน พบว่า

- ๑) จัดประชาสัมพันธ์โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในโรงเรียน
- ๒) ขยายเวลาในการเตรียมงานให้นานขึ้น
- ๓) จัดทีมงานรับผิดชอบวางแผนงานกำหนดการ

๒) ด้านการวางแผนการดำเนินงาน

ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินการ พบว่า

- ๑) ผู้ปกครองไม่มีส่วนรวมในการเสนอความเห็นในการดำเนินกิจกรรม
- ๒) ยังขาดการประสานงานระหว่างวัดกับประชาชน
- ๓) ยังไม่มีพระพี่เลี้ยงดูแลสามเณรเพียงพอต่อจำนวนผู้บวชเณร

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินการ พบว่า

- ๑) จัดให้มีการเสนอความคิดเห็นผ่านใบสมัครบวช เพื่อนำความคิดเห็นมาพิจารณา
- ๒) ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการจัดงานบรรพชาสามเณรมากขึ้น
- ๓) นิมนต์พระพี่เลี้ยงเพิ่มให้เพียงพอกับจำนวนสามเณร

๓) ด้านวิธีการฝึกอบรม

ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม พบว่า

- ๑) พระวิทยากรบรรยายเกินเวลาในการฝึกอบรมแต่ละกิจกรรม
- ๒) ขาดการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม
- ๓) ขาดพระวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถร่วมฝึกอบรมสามเณร

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม พบว่า

- ๑) มีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมเวลา แจ้งเตือนก่อนหมดเวลา เพื่อไม่เกินไปเวลาอบรม
- ๒) จัดให้ผู้เข้าอบรมได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่
- ๓) สรรหาพระวิทยากรที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถมาฝึกอบรม

๔ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ

ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ พบว่า

- ๑) สามเณรเกิดความเบื่อหน่ายไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรม
- ๒) สามเณรยังไม่สามารถห่มผ้าด้วยตัวเองได้ ทำให้เสียเวลาในการห่มผ้า
- ๓) สามเณรผู้เข้ารับการอบรมไม่สนใจปฏิบัติเท่าที่ควร จำนวน ๓ คน

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ พบว่า

- ๑) จัดให้สามเณรร่วมทำกิจกรรมจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย
- ๒) ให้สามเณรใช้เวลาว่างฝึกห่มผ้าด้วยตัวเอง
- ๓) หากิจกรรมที่สามเณรสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรม

๕) ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน

ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน พบว่า

- ๑) ไม่มีการติดตามหลังจบจากการอบรม
- ๒) หลังจบกิจกรรมไม่มีการประเมินผลการเรียนรู้
- ๓) ไม่มีการปรับปรุงข้อผิดพลาดหลังจากผ่านการอบรม

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน พบว่า

- ๑) ติดตามความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมประเมินวัดผล ผู้เข้าอบรม
- ๒) หลังจบกิจกรรมจัดให้มีการทดสอบความรู้ความเข้าใจของกิจกรรมนั้น ๆ
- ๓) แก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นและปรับปรุงหลักสูตรการอบรม

๕.๒ อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจ และนำมาอภิปรายดังนี้

๕.๒.๑ ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกโดยรวมและรายด้าน

เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า มีการกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการฝึกอบรมและรายละเอียดในการบรรพชาสามเณร มีการชี้แจงกฎระเบียบให้ผู้จะบวชรวมถึงผู้ปกครองได้เข้าใจ ถึงกิจกรรมต่างระหว่างบรรพชา โดยมีการทำวัตรสวดมนต์เจริญพระพุทธมนต์ เจริญจิตตภาวนา วิปัสสนากรรมฐาน การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การทัศนศึกษาออกสถานที่ เพื่อให้ผู้บวชได้นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และยังสามารถแนะนำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ เช่น การรักษาศีล ๕ เป็นต้น รวมถึงการเสนอแนะเพิ่มเติมในการจัดโครงการในครั้งต่อ ๆ ไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาชวลิต ขาตเมธี (คงแก้ว)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ต พบว่า^๑ พระสังฆาธิการมีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๓.๔๔ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า พระภิกษุสามเณรมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ตในด้านการปกครอง และด้านการสาธารณูปการ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศาสนศึกษา ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ และด้านการศึกษาสงเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระภิกษุสามเณรในจังหวัดภูเก็ตมีความคิดเห็นแตกต่างกันตามสถานภาพ อายุ จำนวนพรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิกการศึกษาทางธรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระภิกษุสามเณรที่มีวุฒิกการศึกษาทางเปรียญธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดภูเก็ต ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

^๑ พระมหาชวลิต ขาตเมธี (คงแก้ว), “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒).

ด้านการเตรียมการดำเนินงาน เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการเตรียมการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การเตรียมการต่าง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการฝึกอบรมและรายละเอียดหลักสูตร จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำหรับผู้บรรพชา และอุปกรณ์สำหรับการอบรม นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นมากในการจัดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ)** ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร” จากผลการวิจัยพบว่า^๒ การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ๔.๒๕ และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ย คือ ด้านวิทยากร ด้านสาธารณสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการบริหารจัดการและด้านสถานที่การเปรียบเทียบ พบว่า การบริหารงานวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลมีความคิดเห็นแตกต่างกันตามพรรษาและวุฒิการศึกษาบาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนพระสงฆ์ในวัดเขตธนบุรีที่มีอายุ วุฒิกการศึกษา วุฒิกศึกษานักธรรมต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวัดตามหลักพรหมวิหาร ๔ ของพระสงฆ์ในวัดเขตธนบุรีไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านการวางแผนการดำเนินการ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านการวางแผนการดำเนินการ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การวางแผนการดำเนินงานนั้นต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับผู้เข้าร่วมบรรพชา ชี้แจงกฎระเบียบให้ผู้บรรพชาและผู้ปกครองเข้าใจ จัดการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูวุฒิสาครธรรม** ได้ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการบวชในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า^๓

๑. แนวคิดเรื่องการบวชในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า ๑. การบวช คือ การออกจากเรือน เป็นผู้ไม่มีเรือน มีชีวิตเป็นอิสระไม่ถูกครอบงำจากสิ่งต่าง ๆ หลุดพ้นจากการถูกกักขังอยู่ในภพในชาติ ๒. การบวชมีประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขของพหุชน ๓. การบวช คือ การทำชีวิตให้ดำเนินไปอย่างมีเป้าหมาย ๔. การบวช คือ การประพฤติปฏิบัติในพระธรรมวินัยของพระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงธรรมและบัญญัติพระวินัย เพื่อเป็นแบบแห่งการประพฤติพรหมจรรย์ ๕. การบวช คือ การได้สนองงานของพระผู้มีพระภาคเจ้า

^๒ พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ), “การบริหารวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^๓ พระครูวุฒิสาครธรรม, “ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการบวชในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพัทลุง”, *วารสาร มหาจุฬานาครธรรม*, ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐).

๒. ความเชื่อเกี่ยวกับการบวชในสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่า การบวชเป็นการปลุกฝัง บ่มเพาะ หล่อหลอมคุณธรรม การบวช ได้ชื่อว่าเป็นการสร้างคนดีแล้วคืนคนดีนั้นกลับสู่สังคม ทั้งมีประโยชน์ต่อสังคมแบบชนบท พระภิกษุเป็นผู้นำ ชุมชนสู่ความเจริญ เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างพระกับญาติโยมยังอยู่ในสภาพดีการบวชเป็นโอกาสได้ศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อนำข้อธรรมมาบอกเล่า อธิบายให้ญาติโยมได้เข้าใจ ได้ปฏิบัติตนอย่างสอดคล้องกับฐานะและภาวะต่าง ๆ

๓. ความเชื่อเรื่องการบวชในพระพุทธศาสนาของชาวจังหวัดพัทลุง พบว่า ชาวพัทลุงเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์, เชื่อในวิญญูณบรรพชนและเชื่อในฤกษ์ยามกับทั้งได้นำหลักธรรมมาปฏิบัติอย่างผสมกลมกลืนกับสังคมเกษตรกรรม

ด้านวิธีการฝึกอบรม เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีการฝึกอบรม อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมเป็นส่วนทำให้ผู้บรรพชามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ การฝึกปฏิบัติตามแนวสติปัญญา ๔ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนทรียา สุนทรวิภาต** ได้ศึกษาความสำคัญของการบวชในพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน: ศึกษาเฉพาะกรณีในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า เหตุจูงใจในการบวชเพื่อตอบแทนพระคุณบิดา มารดา และผู้มีพระคุณ^๔

ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การทำวัตรสวดมนต์เจริญจิตตภาวนา วิปัสสนากรรมฐาน มีส่วนช่วยขัดเกลาให้ผู้บรรพชาให้มีพฤติกรรมสำรวจกาย วาจาใจ มากขึ้น ทำให้มีสมาธิในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม** ได้ศึกษาการพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า^๕

๑. การศึกษาพฤติกรรมของเยาวชนก่อนบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อน พบว่า พฤติกรรมของเยาวชนก่อนอบรมไม่ต่างจากเยาวชนทั่ว ๆ ไป เป็นวัยที่ต้องการอิสระทั้งทางความคิดและทางกาย รักการสนุก ต้องการยอมรับของกลุ่มเยาวชนที่มีพฤติกรรมก่อนบรรพชาและอบรมเยาวชน ร้อยละ ๖๖-๖๗ เอาแต่ใจตนเอง ร้อยละ ๕๐ ไม่เชื่อฟังบิดามารดา ร้อยละ ๒๐ นิยมเที่ยวกลางคืน ร้อยละ ๑๐ นอกจากพฤติกรรมข้างต้นแล้วเยาวชนยังห่างเหินพระพุทธศาสนา ไม่สนใจการทำบุญตามประเพณี ขาดการสมาธิภาวนา การเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบน้อย

^๔ สุนทรียา สุนทรวิภาต, “ความสำคัญของการบวชในพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน: ศึกษาเฉพาะกรณีในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสุพรรณบุรี”, วารสาร มจร การพัฒนาสังคม, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม - เมษายน ๒๕๖๐).

^๕ ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม, “การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น”, วารสาร ธรรมทรรศน์, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม - มิถุนายน, ๒๕๕๘).

๒. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเยาวชนที่ผ่านกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน พบว่า เยาวชนมีความสนใจพระพุทธศาสนามากขึ้น รู้จักหน้าที่ของตน มีความกล้าเป็นผู้นำ ผลการเรียนรู้ขึ้น เป็นที่ยอมรับของครอบครัว ชุมชน สังคม มีสัมมาคารวะ รู้จักหน้าที่ของตนที่มีต่อชุมชน มีน้ำใจแก่ เพื่อนบ้านและชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดีและทำให้ความร่วมมือในการพัฒนาสาธารณสถาน คิดเป็น ร้อยละ ๘๓.๗๕

๓. ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชนจากกระบวนการเรียนรู้ในโครงการ บรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อนพบว่า การอบรมสั่งสอนเป็นหลักทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและ แบบอย่างการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ ซึ่งมีพระวิทยากร สามเณรพี่เลี้ยง ในระยะเวลาที่อยู่ ร่วมกัน ส่งผลให้เกิด การเรียนรู้ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสัมมาคารวะ ร้อยละ ๔๑.๑๘ การรู้จักช่วยเหลือตนเอง ร้อยละ ๔๐.๐๐ มีความขยัน อดทน ร้อยละ ๔๒.๘๖ การตรงต่อเวลา ร้อยละ ๓๑.๒๕ ความซื่อสัตย์ละอายต่อบาป ร้อยละ ๓๓.๓๓ และมีความรับผิดชอบ ร้อยละ ๔๓.๗๕ เกณฑ์ เฉลี่ยแบบอย่างที่ดีเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเยาวชน ร้อยละ ๓๘.๗๓

ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณร ภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบาง พลิ จังหวัดสมุทรปราการ ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เด็ก และเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการนั้นสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สามารถแนะนำ บุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา อาทิเช่น การรักษาศีล ๕ การไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่ง เสพติดทั้งหลายเช่น สุรา บุหรี่ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุนทร บุญสถิต**^๖ ได้ศึกษา เกี่ยวกับสถานภาพ บทบาท และปัญหาของสามเณรในสังคมไทย พบว่า พุทธบริษัท ๔ คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา สามเณรเป็นส่วนหนึ่งในภิกษุบริษัท เป็นบรรพชิตรุ่นเยาว์ซึ่งเตรียมจะ อุปสมบทเป็นภิกษุในเมื่อมีอายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ มีบทบาทในการศึกษา ปฏิบัติ และเผยแผ่พระ ธรรมคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเคียงข้างกับพุทธบริษัทอื่น ๆ ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลจนกระทั่งถึง ปัจจุบัน

ซึ่งผลการวิจัยภาคเอกสารพบว่า สามเณรมีสถานภาพที่ด้อยกว่าภิกษุ เนื่องจากในที่สุด สามเณรต้องอุปสมบทเป็นภิกษุในเวลาต่อมา ในสมัยพุทธกาล ปัญหาข้อด้อยทางสถานภาพของ สามเณร ได้รับการแก้ไขโดยบทพุทธบัญญัติ พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้นำของเหล่าพุทธบริษัทในการยก ย่องเชิดชูเกียรติสามเณร ทรงประทานการอุปสมบทแก่สามเณรที่อายุยังน้อยแต่สามารถบรรลุ คุณธรรมพิเศษ นับแต่สมัยหลังพุทธกาลเรื่อยมาจนถึงกระทั่งพระพุทธศาสนาได้แพร่เข้ามายังดินแดน สุวรรณภูมิ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยในปัจจุบันด้วย สถาบันพระมหากษัตริย์ได้เข้ามามีส่วนในการยกย่อง สถานภาพและบทบาทของสามเณรเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราช โอรสผนวชเป็นสามเณร ทรงถวายการอุปถัมภ์แก่สามเณรที่มีความรู้ในปริยัติธรรมเป็นพิเศษ ประชาชนชาวไทย นิยมให้บุตรหลานบวชเรียนเป็นสามเณรในวัด จนกลายเป็นประเพณีการบวชเรียน

^๖ สุนทร บุญสถิต, “สถานภาพ บทบาท และปัญหาของสามเณรในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญา อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓).

ในที่สุด ผลของการบวชเรียนตั้งแต่เป็นสามเณรนี้เอง ทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองคู่กับสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การจัดโครงการบรรพชาสามเณรฤดูร้อนถึงจะมีการจัดการวางแผนการดำเนินงานดีเพียงใด ปัญหา อุปสรรค ต่าง ๆ ที่ทำให้โครงการนั้น ๆ ย่อมเกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นพระวิทยากรที่มาให้การอบรม ขาดความเข้าใจในหลักธรรม ไม่มีเทคนิคในการฝึกอบรมทำให้ผู้เข้าบรรพชาเกิดความเบื่อหน่าย ปัญหาเหล่านี้จึงต้องนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประโชติพัชรพงศ์ (นัฐพงศ์ วิสุทฺโธ) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษา รูปแบบการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน” จากผลการวิจัยพบว่า^๗ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระบบการศึกษาหลักชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ส่วนน้อยอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ณ วัดสว่างราษฎร์สามัคคี จังหวัดเพชรบูรณ์ ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป อาคาร สถานที่ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก (ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๓.๖๑ ฐานนิยม ๕ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๒๒) จุดเด่นที่จุดของวัดคือความปลอดภัย ในขณะที่จุดที่ควรปรับปรุงคือความคับแคบของอาคารสถานที่และห้องน้ำ ด้านรูปแบบกิจกรรมการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนอยู่ในเกณฑ์ดี (ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๓.๙๖ ฐานนิยม ๔ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๐.๙๖) วัดสว่างราษฎร์สามัคคีสามารถดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้มากที่สุด ในขณะที่เนื้อหา กิจกรรมจะต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทสังคมมากขึ้น ด้านการบริหารจัดการโครงการ อยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ๓.๙๘ ฐานนิยม ๕ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๑.๐๒) โดยมีการชี้แจงรายละเอียดให้กับผู้ปกครองรวมถึงมีระยะเวลาการเตรียมตัวให้กับผู้ปกครองและเยาวชนอย่างเพียงพอ

ทำให้ทราบได้ว่า โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ณ วัดสว่างราษฎร์สามัคคี จังหวัดเพชรบูรณ์ จาก ๓ ด้านที่ศึกษา พบว่าวัดดำเนินรูปแบบการบริหารจัดการโครงการได้ดีที่สุด รองลงมาคือด้านรูปแบบกิจกรรม สำหรับด้านที่ควรต้องปรับปรุงคือสภาพแวดล้อมทั่วไป อาคารสถานที่

^๗ พระครูประโชติพัชรพงศ์ (นัฐพงศ์ วิสุทฺโธ), “การศึกษา รูปแบบการจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

๕.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑) เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีอายุต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีระพงษ์ มีไธสง** ได้วิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาของสามเณรในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับจังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า^๔ ลักษณะส่วนบุคคลมีตัวแปรที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) คือ อายุ การศึกษา ฐานะของครอบครัว อาชีพมารดา อาชีพบิดา สถานภาพสมรสของ มารดาบิดา การมีชีวิตอยู่ของมารดาบิดา

๒) เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยรายข้อแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีระพงษ์ มีไธสง** ได้วิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาของสามเณรในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับจังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่า^๕ ลักษณะส่วนบุคคลมีตัวแปรที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) คือ อายุ การศึกษา ฐานะของครอบครัว อาชีพมารดา อาชีพบิดา สถานภาพสมรสของ มารดาบิดา การมีชีวิตอยู่ของมารดาบิดา

๓) เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน ความคิดเห็นต่อ การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีสถานภาพครอบครัวต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมข้อแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ธีระพงษ์ มีไธสง** ได้วิจัยเรื่อง “แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาของสามเณรในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับจังหวัดขอนแก่น” ผล

^๔ ธีระพงษ์ มีไธสง, “แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาของสามเณรในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับจังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑).

^๕ อ้างแล้ว.

การศึกษาพบว่า^{๑๐} ลักษณะส่วนบุคคลมีตัวแปรที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$) คือ อายุ การศึกษา ฐานะของครอบครัว อาชีพมารดา อาชีพบิดา สถานภาพสมรสของ มารดาบิดา การมีชีวิตอยู่ของมารดาบิดา

๔) เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีผู้ปกครองสนับสนุน โครงการต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีผู้ปกครองสนับสนุนโครงการ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมข้อแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นายมนูญ พันนา** ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี”^{๑๑} ความเหมาะสมของการดำเนินการโครงการ ฯ ในด้านบริบทเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่พบค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการสอบถามความต้องการของกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องทุกส่วนก่อนนำโครงการมาดำเนินการในพื้นที่และโครงการบรรพชาเยาวชนมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจนร้าย

๕) เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีภาระค่าใช้จ่าย ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนผู้เข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนที่มีภาระค่าใช้จ่ายต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมข้อแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นายมนูญ พันนา** ได้วิจัยเรื่อง “การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี”^{๑๒} ผลการวิจัยพบว่า แหล่งที่มาของงบประมาณ พบว่า แหล่งบริจาคที่พบมากที่สุด ได้แก่ เงินสนับสนุนจาก อบต. จากมหาวิทยาลัย มจร. จากคนบริจาคทั่วไป และเงินที่เจ้าของโครงการหามาเอง ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ พบว่า อยู่ในระดับเพียงพอมากที่สุด ส่วนที่ไม่เพียงพอและพอดำเนินการได้

^{๑๐} ชีระพงษ์ มีไธสง, “แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา : ศึกษาเปรียบเทียบ แรงจูงใจในการตัดสินใจบรรพชาของสามเณรในจังหวัดนครศรีธรรมราชกับจังหวัดขอนแก่น”, **วิทยานพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๑).

^{๑๑} นายมนูญ พันนา, “การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี”, **รายงานการวิจัย**, (ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{๑๒} อ่างแล้ว

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. สถานที่พักเพียงพอเหมาะสม มีความร่มรื่น สะอาด ไม่ห่างจาก ห้องสุขาน้ำมากเกินไป
๒. อุปกรณ์สื่อการสอนและการอบรมโดยเน้นการนำเสนอสื่อ จะส่งเสริมให้เป็นรูปธรรม เข้าใจง่ายในเรื่องธรรมะ คำสอน การอบรมศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชน ให้รู้-เข้าใจอย่างถูกต้องเหมาะสม
๓. ควรจัดหาวิทยากรอบรมที่มีความรู้ ความสามารถและมีประสบการณ์ในการสอน/อบรมด้านนี้ โดยเฉพาะการสอนวิปัสสนากรรมฐานให้เด็กและเยาวชน
๔. จัดหางบประมาณให้เพียงพอ เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กและเยาวชนได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้
๕. เด็กและเยาวชน จะเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อน เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาหลักธรรมะทางศาสนาและสามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ตนเองเป็นอย่างดี
๖. ภาครัฐและองค์กรเอกชน ควรจะให้การสนับสนุนกิจกรรมนี้ตามสมควรอย่างเป็นรูปแบบและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่เยาว์วัยให้เป็นเยาวชนที่ดีของชาติในอนาคตของชาติต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษาวิจัยประเมินผลการดำเนินการการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
๒. ควรมีการวิจัยประเมินผลลัพธ์ของการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านที่มีคุณค่า ประโยชน์ต่อครอบครัว ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติโดยภาพรวม
๓. ควรมีการวิจัยติดตามผลลัพธ์ เยาวชนที่ผ่านการอบรมซึ่งได้ลาสิกขาออกไปแล้ว

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กองวิชาการ. สำนักงานอธิการบดี. คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

เกษม จันทร์แก้ว. โครงการสหวิทยาการบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๐.

ดำรง วัฒนา. ทฤษฎีองค์การ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.

ติน ปรัชญพฤทธิ. รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบ : เครื่องมือในการพัฒนาประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____. ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

นรินทร์ แจ่มจำรัส. การพัฒนาองค์การ. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาทุนมนุษย์, ๒๕๔๙.

บุญทัน ดอกไธสง. การจัดการองค์การ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๗.

พยอม วงศ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: สุภา, ๒๕๔๘.

พิมลจรรย์ นามวัฒน์. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: เท็กซ์แอนด์เจอร์นัล, ๒๕๔๔.

มณูญ พันนา. การประเมินผลการดำเนินการโครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อน ปี ๒๕๕๐ ในจังหวัดอุบลราชธานี. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๕๕๐.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. รายงานประจำปี ๒๕๔๒ - ๔๙. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

วิจิตร ศรีสะอ้าน และคณะ. หลักการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

วิโรจน์ สารรัตน์. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย. ขอนแก่น: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๕.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. ทฤษฎีองค์การ : ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
สมคิด บางโม. การบริหารองค์การสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๗.

_____. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๒๓.

_____. การบริหารบุคคลใหม่. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.

เสนาะ ตีเยาว์. หลักการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อนันต์ เกตุวงศ์. การบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๓.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. คู่มือการประเมินโครงการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ฟีนีส์พับลิชชิ่ง, ๒๕๓๓.

(๒) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

พระครูสังฆรักษ์กฤษฎีตมณ สุเมโธ. “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสในเขต อำเภอ ลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระครูสันติธรรมามิรัต (บุญชัย สนติกโร). “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ). “การบริหารวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร ๔ ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

พระมหาชวลิต ชาตเมธี (คงแก้ว). “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์: ศึกษาเฉพาะกรณี พระสังฆาธิการในจังหวัดภูเก็ต”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

พระมหาณัติเถียร วรรณโม (ซ้ายเกลี้ยง). “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จังหวัดพังงา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

พระมหาดรชชา นิธิบุญยากร. “วิกฤติพระพุทธศาสนา: ศึกษากรณีการบรรพชาเป็นสามเณรในประเทศไทย (๒๕๒๓-๒๕๔๓)”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

จักรกริช หมอประกอบ. “ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการทหารในศูนย์อุตสาหกรรมป้องกันประเทศและพลังงานทหาร ปัญหาพิเศษ”. **รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป**. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๗.

สุนทร บุญสถิต. “สถานภาพ บทบาท และปัญหาของสามเณรในสังคมไทย”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๓.

(๓) วารสาร/บทความ/เอกสาร/รายงานการประชุม:

ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม. การพัฒนาจริยธรรมนักเรียนโดยอาศัยกระบวนการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น. **วารสาร ธรรมทรรศน์**, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มีนาคม - มิถุนายน ๒๕๕๘).

พระครูวุฒิสภาธรรม. ศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการบวชในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพัทลุง. **วารสาร มหาคุหาณาครทรรศน์**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐).

สุนทรียา สุนทรวิภาต. ความสำคัญของการบวชในพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน: ศึกษาเฉพาะกรณีในกรุงเทพมหานครและจังหวัดสุพรรณบุรี. **วารสาร มจร การพัฒนาสังคม**. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๐).

(๔) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่และเอกสารอื่น ๆ:

กรมการศาสนา. **ร่างงบประมาณโครงการ อ.ป.ต. ๒๕๔๓**. มปท, ๒๕๔๓.(อัดสำเนา).

นาวาเอกวัชร วัฒนนิรันดร์. **เรียบเรียงในการบรรพชาอุปสมบท**. มปท, ๒๕๓๐.

วิทยาเขตสุรินทร์, มจร. **การประเมินผลโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน**. มปท, ๒๕๔๖.

เสถียรพงษ์ วรรณปก. **พุทธวิธีการสอนจากพระไตรปิฎก**. มปท, ๒๕๔๒.

(๕) สัมภาษณ์:

สัมภาษณ์ นายบุญเลิศ กล่าวหาว่า. ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนนอก โรงเรียนบางโกลนนอก จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.

_____ นายไพโรจน์ ตั้งตระกูล. ตัวแทนภาคประชาชน อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สัมภาษณ์ นายแมน มั่งคั่ง. ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองบางน้ำจืด โรงเรียนคลองบางน้ำจืด จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.
- _____ นายเอกชัยณัฐ เมธีธัญญรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโหลงใน โรงเรียนวัดบางโหลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๕ มกราคม ๒๕๖๒.
- _____ พระครูปลัดธนกฤต ขนติมโน. ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางโหลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.
- _____ พระครูวินัยธรประเสริฐ ปสนโน. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบางโหลงใน จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒.
- _____ พระมหาทรงวิทย์ วรวิทธิฐานิย์. ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดบางพลีใหญ่ในพระอารามหลวง จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.
- _____ พระราชเสนาบดี. เจ้าคณะตำบลบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ, ๑๔ มกราคม ๒๕๖๒.

๒. ภาษาอังกฤษ

- Bartol, K. M., & Martin, D. C. **Management**. 2nd ed. New York: McGraw - Hill, 1997.
- Drucker, Peter F. **The effective executive**. Australia: Wadsworth, 2005.
- Freeman, R. E. **Management**. 5th ed. New Jersey: Practice - Hall, 1992.
- Griffin, R.W. **Management**. 6th ed. U.S.A.: Houghton Mifflin Company, 1999.
- Gulick, L., & Lydall, U. **Paper on the Sciences of Administration**. New York: Institute of Public Administration, 1973.
- Herbert A. S. **Administrative Behavior**. New York: Macmillian, 1947.
- Likert, R. **New Patterns of Management**. New York: McGraw - Hill, 1977.
- Marlow, Michael L., and William P. Orzechowski, "The Separation of Spending from Taxation: Implications for Collective Choices," *Constitutional Political Economy*. Vol 8. No. 2, 1997.
- Milkovich, George T. and Boudreau, John w. **Human Resource Management**. U.S.A.: Richard D.Liwin, Inc., 1991.
- Newman, W. H., & Charles, B. S. **The Process of Management**. New Jersey: Prentice - Hall, 1964.
- Schermerhorn, J. R. **Management**. 7th ed. New York: John Wiley & Sons, 2000.
- Stoner, James A.F. **Management Englewood Cliffs**. New York: Prentice Hall, 1978.

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว ๗๙๗

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม ไขนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

โรงเรียนวัดบางโกลนนอก
34
ลงชื่อ.....วันที่ 14 ม.ค. 62
ผู้รับ

๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายบุญเลิศ กล้าเหว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนนอก จังหวัดสมุทรปราการ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ ฉายา สมุณโณ รหัสประจำตัวนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๕๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนนอก
ดิฉัน นางสาวกมลชนก พันธ์ศิริกุล
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ได้นิสิตเก็บข้อมูลเมื่อกรวัน.....

ผู้ประสานงาน: พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ สมุณโณ
โทรติดต่อ. ๐๘๙-๐๒๓๖๗๙๐

(นายบุญเลิศ กล้าเหว่า)
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางโกลนนอก (ประสิทธิ์บำรุง)

15 ส.ค. 2562

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบางน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ว ๗๙๗

๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายไพโรจน์ ตั้งตระกูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ ฉายา สมบูรณ์โณ รักษารูปจำตวันนิสิต ๖๐๐๑๒๐๕๐๕๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยซึ่ง
จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์

ยินดีให้สัมภาษณ์

นายไพโรจน์ ตั้งตระกูล

ผู้ประสานงาน: พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ สมบูรณ์โณ

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๐๒๓๖๗๙๐

ภาคผนวก ฉ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

ชื่อเรื่อง การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี

จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้วิจัย พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมบุญโณ พลอยทรัพย์)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากพระคุณท่านในการตอบแบบสอบถามและโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อ ซึ่งแต่ละข้อมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิเคราะห์และมีคุณค่าอย่างมากต่อการวิจัยครั้งนี้ ผลของการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป

ข้อมูลที่ได้นี้ จะแปลผลการวิจัยในภาพรวม ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านไว้เป็นความลับ และใช้ประโยชน์เฉพาะการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อพระคุณเจ้าหรือวัดของพระคุณเจ้าแต่ประการใด

แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้ คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended - Questionnaire) เพื่อให้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณพระคุณเจ้าทุกรูปที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามเป็นอย่างยิ่ง

พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมบุญโณ พลอยทรัพย์)

นิสิตพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท)

คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย พระนครศรีอยุธยา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ตอนที่ ๑ : แบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

๑. ปัจจุบันนักเรียนมีอายุกี่ปี

☐ น้อยกว่า ๑๑ ปี	☐ อายุ ๑๑ - ๑๓ ปี
☐ อายุ ๑๔ - ๑๖ ปี	☐ อายุ ๑๗ ปี ขึ้นไป

๒. ปัจจุบันนักเรียนเรียนอยู่ชั้น

☐ ต่ำกว่ามัธยม	☐ มัธยมต้น
☐ มัธยมปลาย	☐ สูงกว่ามัธยมปลาย

๓. ครอบครัวของผู้เข้ารับการอบรม

☐ บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	☐ แยกกันอยู่
☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ.....)	

๔. การสนับสนุนจากผู้ปกครอง

☐ สนับสนุนและเห็นด้วยกับโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
☐ ผู้ปกครองไม่สนับสนุนโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน

๕. ค่าใช้จ่ายในการบรรพชา

☐ ผู้ปกครองสนับสนุนค่าใช้จ่าย	☐ จากเงินเก็บสะสมของผู้เข้าบรรพชา
☐ ประชาชนให้การสนับสนุน	☐ จากทางวัดที่จัดบรรพชา

ตอนที่ ๒ : แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอ
บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ต้องการว่าอยู่ในระดับใดที่ตรงกับสภาพความเป็น
จริง โดยกำหนดระดับคะแนนดังนี้

- ๕ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
๔ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
๓ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
๒ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
๑ หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕	๔	๓	๒	๑
ด้านการเตรียมการดำเนินงาน					
๑. สอบถามความเห็นผู้เกี่ยวข้องก่อนนำโครงการมาลงในพื้นที่					
๒. กำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการฝึกอบรมและรายละเอียดหลักสูตร					
๓. เตรียมอุปกรณ์การฝึกอบรม อัฐบริขารการบรรพชาสามเณร					
๔. เตรียมบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน					
๕. ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการฝึกอบรม					
ด้านการวางแผนการดำเนินการ					
๑. การประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการให้บุคลากรทราบ					
๒. การประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งบรรพชาและคฤหัสถ์					
๓. การชี้แจงกฎระเบียบให้ผู้จะบวชและผู้ปกครองเข้าใจ					
๔. การอำนวยความสะดวกให้เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรมและลงทะเบียน					
๕. การประเมินผลการปฏิบัติงาน					
ด้านวิธีการฝึกอบรม					
๑. การใช้กิจกรรมนันทนาการ					
๒. การประชุมกลุ่มย่อย					
๓. การศึกษาดูงาน					
๔. การสาธิต					
๕. การฝึกปฏิบัติ					

การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	๕	๔	๓	๒	๑
ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ					
๑. การทำวัตรสวดมนต์ เจริญพระพุทธรูปถวายพระราชกุศล					
๒. การรักษาศีล ฟังธรรม เจริญจิตตภาวนา วิปัสสนากรรมฐาน					
๓. การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์					
๔. การทัศนศึกษาออกสถานที่					
๕. การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีไทย					
ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน					
๑. โครงการบรรพชาเยาวชนภาคฤดูร้อนควรที่จะดำเนินต่อไปในแต่ละปี					
๒. เมื่อผ่านการบรรพชาไปแล้ว นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้					
๓. เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องร่วมพิธีกรรมหรือศาสนพิธี นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ผ่านการอบรมไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และไม่เก้อเขิน					
๔. เยาวชนสามารถแนะนำให้บุคคลอื่นปฏิบัติ ตามหลักศีลธรรมของศาสนา อาทิ แนะนำเพื่อนๆ ไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและยาเสพติด					
๕. ร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน เช่น รณรงค์ให้คนในชุมชนรู้จักการพึ่งตนเองและไม่เสพสิ่งเสพติดให้โทษทุกชนิด					
+					
๑. การบริหารงานโดยทีมงานของพระวิทยากรขาดความเหมาะสม					
๒. การอบรมขาดเทคนิคที่หลากหลาย ทำให้การฝึกอบรมไม่น่าสนใจ					
๓. พระวิทยากร ขาดความเข้าใจในหลักธรรม และทำหน้าที่ไม่สมบูรณ์					
๔. พระวิทยากรขาดการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน					
๕. กระบวนการดำเนินการขาดการจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					

ตอนที่ ๓ : แบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended - Questionnaires) ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร
จัดการ

โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

๑. ด้านการเตรียมการดำเนินงาน

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....

๒. ด้านการวางแผนการดำเนินการ

๒.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๒.๒ ข้อเสนอแนะ

.....

๓. ด้านวิธีการฝึกอบรม

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....

๔. ด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

๕. ด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

๖. ด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

๑.๑ ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....
.....

๑.๒ ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....

ขอกราบขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมปัญโญ พลอยทรัพย์)

นิสิตพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท)

คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัย วังน้อยพระนครศรีอยุธยา

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (Structured In-depth Interview)

เรื่อง การบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี

จังหวัดสมุทรปราการ

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อให้สัมภาษณ์

ตำแหน่ง

หน่วยงาน

วันที่ให้สัมภาษณ์ เวลา น.

สถานที่

ส่วนที่ ๒ ข้อคำถาม

๑. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกระบวนการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ อย่างไรบ้าง

.....

๒. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านการเตรียมการดำเนินงาน อย่างไรบ้าง

.....

๓. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านวิธีการฝึกอบรม อย่างไรบ้าง

.....

.....

๔. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านกิจกรรมภาคปฏิบัติ อย่างไรบ้าง

.....

.....

๕. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านวิธีวัดและประเมินผลผู้เรียน อย่างไรบ้าง

.....

.....

๖. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ อย่างไรบ้าง

.....

.....

๗. ท่านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการการบริหารจัดการโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนในอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการอย่างไรบ้าง

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้

พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมบุญโณ พลอยทรัพย์)
 นิสิตพุทธศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ปริญญาโท)
 คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วังน้อย พระนครศรีอยุธยา

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ ฉายา นาสกุล : พระครูกิตติวิสุทธิวัฒน์ (สมปอง สมบุญโณ)
- วัน/เดือน/ปี เกิด : เมื่อวันที่ ๑๐ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๖
- สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๓๔/๑ หมู่ ๒ ต.บางโหลง
อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ
- การศึกษา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) สาขาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- สมณศักดิ์ : พระครูสัญญาบัตรเทียบผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง
ชั้นพิเศษ (ทผจล.ชพ.)
- อุปสมบท : เมื่อวันที่ ๒๕ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๘
- สังกัด : มหานิกาย
- ตำแหน่ง : ๑. รองเจ้าคณะตำบลบางพลี อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ
๒. เจ้าอาวาสวัดบางโหลงใน ต.บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดบางโหลงใน บ้านเลขที่ ๓๘ หมู่ ๒
ต.บางโหลง อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ